vasko popa

ISBN 973-21-0451-1

1439

Lei 1 500

edinurw ninerpa

Vasko Popa trebuie să poarte mai departe cuvântul confratilor, încărceraţi după Cortina de Fier. El trebuie să îmbrace pe Arcă emblemele condamnate, efigiile lăsate în paragină. Imaginile regale ale împărăţiei sunrrealistei. El este de stângă şi plus şi reneagă nimic din trecutul său. El este pe Arcă. El va fi poetul spaţiului închis, al reculegării şi al perntenţei. El va fi poetul celelalte Lumi, asasinată, mutilată în carcerele comuniste.

CORNEL UNGUREANU

BIBLIOTECA ALEPH

1439

vasko popa

vasko popa

câmpia neodihnei

Ilustrajia copertei de: TODOR STEVANOVĆ

Vasko Popa – DELA, v.1-7, Nolit, 1981, Belgrad.
– REZ, Nolit, 1981, Belgrad.

vasko popa

câmpia neodihnei

POEME

TRADUCERE ŞI TABEL CRONOLOGIC
DE IOAN FLORA
PREFAŢĂ DE CORNEL UNGUREANU

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 1995
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

I.S.B.N. 973-21-0451-1

Pentru această versiune toate drepturile rezervate
Editurii Minerva (B.P.T.)

PREFAȚĂ

VASKO POPA
– un poet al Răsăritului –

E greu să scrii despre Vasko Popa fără să contextualizezi literaturile sud-estului european. E aproape imposibil să scrii despre el fără a evoca rezistența iugoslavă, opțiunile lui Tito după război, alternativa culturală schițată după 1952 în Iugoslavia de cei care propuneau o rezistență antistalinistă. După 1948 Iugoslavia trebuia să se apere, iar noua cultură trebuia să fie o cultură polemică. Să sfideze realismul stalinist.

Avangardismul literar pe care Vasko Popa îl propune în 1953 în volumul *Scoarța* se sprijinea pe necesități limpede formulate chiar de Congresul scriitorilor iugoslavi din 1952, la care Miroslav Krleža anatemiza literatura făcută la comandă. Iugoslavia lui Tito voia să demonstreze superioritatea autoconducerii, a căii ei de dezvoltare. O seamă de mari intelectuali erau de partea lui Tito. Avangarda literară, în Occident de stânga, putea convorbi în liniște cu o avangardă literară care, comunistă fiind, să nu fie ridicolă.

Vasko Popa era scriitorul venit la timp, tânărul autor ce evoca o adevărată literatură revoluționară, modernizantă, plauzibilă, bine așezată în circuitele culturale ale timpului. Scriitorul avea, ca să zicem așa, dosar bun. Cu o ascendență română și sârbă, nu putea fi corupt de vreunul din naționalismele la modă. Verificat în timpul războiului în rezistență, el

este, imediat după război, de partea lui Tito. Se implică în munca de propagandă care trebuie să slujească noul regim. Atitudinile sale, schițate în paginile culturale ale „Libertății" și ale „Luminii" sunt limpezi. Opțiunile sale politice, nu au vreo ezitare notabilă. În 1947 se numește încă Vasile Popa și este unul dintre ideologii notabili ai epocii postbelice.

Dar dacă opțiunile sale nu au vreo ezitare, e obligatoriu să spunem că Vasko Popa nu este încă scriitor. În preajma prietenilor săi literați, a lui Radu Flora, a Floricăi Ștefan, a lui Ion Morcoviceanu sau a lui Aurel Gavrilov, colegi de baricadă, el nu publică poezii. Viitorul poet nu lasă prea multe urme. Ieșit din război, ține încă la mare cinste regula de aur a conspirativității. Marile adevăruri, adevărurile importante trebuie așezate sub pecetea tainei.

★

Cum s-a format această *Hermetica magna* a operei lui Vasko Popa? Fără îndoială că există un moment de rupere pe care trebuie să-l privim cu toată seriozitatea: să fi fost în epoca (scurtă) în care, la Viena, încerca să urmeze, precum Eminescu, cursuri de egiptologie? Fără consecințe în domeniul orientalisticii, învățătura îl face pe Vasko Popa să înțeleagă rostul limbajului emblematic, capacitatea sugestivă a *semnului,* forța hieroglifei de a sintetiza. Mult mai importante sunt studiile de medicină de la București. Așa-zisele studii de medicină, în timpul cărora îi descoperă pe suprarealiștii români. Încă de pe vremea epocii sale revoluționare, când, redactor responsabil al „Luminii" în prezintă pe Saşa Pană cititorilor, el era un bun cunoscător al avangardei românești. Răstimpul bucureștean al anului 1948 îl va fi ajutat, fără îndoială, să-și pună la punct lecturile. Într-un studiu din „Steaua" (9/1990) am încercat să arăt cât de profundă este relația dintre Vasko Popa și Gellu Naum. S-ar putea ca și opțiunea pentru prenume să fie legată de întâlnirea cu poezia lui Gellu Naum. Fără îndoială că Vasile devine pe sârbește Vasko prin simplă translație. Dar trebuie să nu eliminăm de tot ideea că prenumele poetului e legat și de placheta de poezii din 1938 a lui Gellu Naum, *Vasco da Gama.* Oare nu încerca, și prin acest prenume, scriitorul iugoslav să prelă mesajul confratelui său aflat, după 1948, în imposibilitate de a conduce corabia suprarealismului? Cine citește motto-

ul cărții lui Gellu Naum poate descoperi între cei doi relații care nu pot fi trecute cu vederea: *„Călătoria aceasta pe un ocean de oase, purtând uneltele esențiale: somnul, dragostea, sângele / Din port în port, neliniștitoarea ambarcațiune trecea nestingherită. La docurile poetice se declamă. Ce orgi orizontale desfigurau pânzele? / Spartă, carcasa navei, singură să facă față uraganului, continua zig-zagul unei traiectorii hidoase și feerice, în ale cărei legi zornăiau unghiurile cele mai obscure ale arsurilor noastre."*

Nici că se poate un mesaj mai limpede: el, Vasko, trebuia să poarte mai departe cuvântul confraților, încarcerați după Cortina de Fier. El trebuia să îmbarce pe Arcă emblemele condamnate, efigiile lăsate în paragină. Imaginile regale ale împărăției suprarealiste. El este de stânga și nu-și renegă nimic din trecutul său. El este pe Arcă. El va fi poetul spațiului închis, al reculegerii și al penitenței. El va fi poetul celeilalte Lumi, asasinată, mutilată în carcerele staliniste.

Dar numai suprarealiștii avangardei trebuiau salvați? În volumul *Cerul secund,* auzim ritmurile, sugestiile, ecourile lirismului barbian. Neîndoios, Vasko Popa este singurul care îl urmează, în deceniul al șaselea, pe Ion Barbu, poet interzis în România. Ca să nu mai spun de opțiunile, uneori polemice, pentru Arghezi.

În fond, Vasko Popa intră în cultură după un dezastru: ocuparea Europei răsăritene de sovietici. Asasinatele culturale, cât de violente, îl legau de ideea că el este un supraviețuitor și că el, ca supraviețuitor, trebuie să își forjeze, singur, limbajul de supraviețuitor. Un limbaj care să conserve *amintirea lumii care a fost.*

În acest sens, Vasko Popa preia din cultura română mesaje, modele, sugestii. Întotdeauna descoperim în poezia lui Vasko *ceea ce a rămas.* Miracolul a ceea ce a rămas asigură teribila strălucire a acestei poezii. *Ceea ce a rămas* asigură splendoarea acestei lumi. Poezia eminesciană a universului protoistoric, cu *Povestea magului călător în stele* ar putea avea ca epitaf *Moștenirea cititorului în stele:*

Au rămas după el cuvintele lui
Mai frumoase decâ lumea.

★

Apariția *Scoarței*, în 1953, a reprezentat un șoc pentru adepții „caracterului popular" al literaturii. A trebuit ca un important critic, Zoran Mișici, să demonstreze că literatura lui Vasko Popa nu este neinteligibilă, nu e irațională; că această poezie propune un limbaj poetic original, nou, modern, „eliptic și sintetic totodată". Poezia lui Vasko, demonstrează criticul – și demonstrează cu succes – se află la antipodul dicteului automat. Totul e construcție în versurile lui Vasko Popa – totul se suprapune unei discipline poetice bine pusă la punct.

În *bătălia pentru Vasko*, al cărei lider rămâne Zoran Mișici, participă și Miodrag Pavlovici – coleg de generație și de debut, unul dintre viitori constructori ai literaturii sârbe postbelice. Tânărul eseist Pavlovici evocă bogăția lexicală și rigoarea sintactică a acestei poezii. Bătălia pentru *Scoarță* a eliberat, cu un ceas mai devreme, literaturile iugoslave de principiile leninsmului în literatură. Ea a coalizat o seamă de forțe ale literaturii tinere care trăiau, atunci, o neobișnuită voință de afirmare.

O afirmare, neîndoios, polemică. Tinerii scriitori vor să se diferențieze de cealaltă lume, atât de copleșită de freneziile lui *a fi*, de delirul construcției „noii societăți".

A fi altfel, a nu fi sunt propunerile tinerilor care optează pentru literatură în Iugoslavia deceniului al șaselea.

În opțiunile sale, Vasko își construiește cu atenție imaginea sa de poet. Nu va scrie eseuri, nu va da interviuri, nu se va confesa. El se va exprima doar prin literatura sa. El nu există, există doar *semnele* poeziei sale. Renunțând la cariera de ideolog, de lider politic, Vasko va opta pentru acele *semne* care îl diferențiază categoric de liderii politici cu stilul lor violent afirmativ. Barbaria politicii comuniste – fie ea și dizidente – presupune o *prezență* zgomotoasă, rudimentar țipătoare. El e absent. El nu există în acest plan.

Mai mult decât oricare poet al acestui timp al culturii, Vasko Popa scrie o poezie a *absenței*. Miracolul ne-ființei domină această lume atât de preocupată doar de ceea ce se vede. Ceea ce este ascuns este întotdeauna parte a esenței: *A fost odată un triunghi / Avea trei laturi / A patra dosindu-și-o / în propriul său centru incandescent / Peste zi se urca în cele trei vârfuri ale sale / Centrul admirându-și-l / Noaptea se odihnea*

/ Într-unul dintre cele trei unghiuri ale sale / În zori își privea cele trei laturi / Prefăcute în trei roți incandescente / Care se pierdeau într-o albastră neîntoarcere".

Să fie o meditație asupra barbianului „Ochi în divin triunghi tăiat spre lume" – o meditație asupra unui *vers interzis?*

Parafrazând un celebru vers, interdicția-ntinde trupul și devine veșnicie.

Ca și Cioran, ca și Ionescu, Vasko Popa construiește în numele negativității. Modernitatea sa se așază sub semnul paradigmei ilustrate de devenirea lui *Nu.*

★

Scriam altădată că ermetismul primelor volume semnate de Vasko Popa derivă și din necesitatea de a-și proteja drepturile sale de autor. El, poetul, este o *ființă asediată.* Interioritatea sa trebuie să suporte asaltul limbajului comun desfigurator. Trebuia distrusă. Poezia-lozincă, scrisă în ritmuri de marș, poezia – pentru toți trebuia să demoleze, întâi, Eul poetic. Lozincile victorioșilor risipeau cu mare viteză texte odată sacre. Poezia est-europeană a anilor cincizeci degrada teme, cuvinte, metafore, simboluri. Marea risipă a compromis nu numai poeți, ci și cuvinte, sintagme, partituri lirice. Trebuia inventată o nouă lume care să protejeze Ființa poetică, trebuiau descoperite refugiile care să adăpostească cuvintele. Universul lui Vasko Popa trebuie înțeles prin prisma unei opoziții. Arta poetică a primului său volum începe așa: *„Nu mă seduce bolta albastră / Nu joc / Tu ești bolta înstelatului cer al gurii / De deasupra capului meu / Nu-mi înlănțui picioarele / Fărâmă de spațiu / Nu mă amăgi / Tu ești limba care veghează / Limba-n șapte colțuri / De sub tălpile mele / Nu mă-mbăta / Candidă respirație / Respirație a mea sacadată / Presimt mirosul fiarei / Nu joc / Aud familiara izbitură de câine / Izbitura colților de colți / Simt bezna gâtlejului / Care-mi deschide ochii / Văd / Văd nu visez".*

Poezia se numește *Cunoaștere.*

În același timp, Arghezi, Barbu, Blaga, suprarealiștii ne ajută să percepem mai bine literatura lui Vasko – să înțelegem mai bine de ce el este un mare poet răsăritean. *Cunoaștere* e un program al unui autor care

nu striveşte corola de minuni a lumii. Nu ucide tainele. Nu procedează precum alţi colegi ai săi, poeţi ai epocii. Dar nu vea să fie nici asociatul poeţilor de demult. Visul-drog îi este la fel de străin ca şi ţipătul optimist.

A refuza şi a rezista: iată programul pe care îl propune tânărul poet, abia ieşit din experienţa Utopie. Sau încă în gura, între Fălcile Utopiei.

Locul omului în această lume nu este unul privilegiat: este unul periclitat. Cosmosul nu asigură liniştea paradisiacă. Poetul este omul periclitat chiar de această lume în care deasupra lui se află cerul înstelat. Bolta nu e departe şi nu e decor. Ea devine, în viitoare poezii, o gură care macerează. O căscătură.

Poezia lui Vasko începe în momentul în care poetul ia cunoştinţă de situaţia lui în lume. Un început atroce, dacă n-ar exista, ca şi în cazul lui Blaga, evidenţa că poetul se apără de reducţia lirică printr-un anume program. Fiara nu e neapărat a Apocalipsului. E a Cenzurii supreme a naturii celeilale, pe care doar poetul o poate trăi.

Văd, nu visez e opoziţia care-şi întinde aripile asupra întregii poezii a lui Vasko Popa. El nu visează o lume, el *întemeiază* o lume. El nu imaginează aceste sèmne, el trăieşte realitatea lor. Semnul este principalul element de relaţie în lumea lui Vasko Popa. Fiecare dintre volumele sale are o emblemă a sa. O realitate ultimă la care se poate ajunge.

Volumele definitive pleacă în lume însoţite de emblema lor. De figura iniţială, germinativă.

Guénon spunea că omul modern ratează cunoaşterea simbolică. Un simbol exprimă nu numai ce se vede, ci şi invizibilul. Omul modern a pierdut obişnuinţa de a vedea sub scoarţa lucrurilor. Lucrurile îl îndeamnă, eventual, să viseze. Semnul încifrează şi-l leagă pe poet de un limbaj al poeţilor, necunoscut celorlalţi: un limbaj de neatins pentru cei care au pierdut obişnuinţa de *a vedea*. Comentându-l pe Dante, T. S. Eliot observa că autorul *Divinei comedii* trăia într-un timp în care oamenii – unii – aveau viziuni. Noi am pierdut acest har. Noi putem să visăm.

Viziunile – vedeniile – lui Vasko nu sunt cele valorificate de Dante şi, în general, de lumea creştină. El citeşte semnele ca un mag al timpurilor precreştine. Nici poetica eminesciană şi nici cea sadoveniană nu invitau

la alt tip de lectură a lumii. *Magul, guard al răzbunării,* cel care *a citit semnul întors,* Kesarion Breb, cel inițiat în Egipt, se adresează aceluiași tip de umanitate. O dinastie a înțelepților supraviețuiește în această lume. O lume în care *cei ce văd* supraviețuiesc. *Moștenirea cititorului în stele,* text din care am citit deja, fixează statutul personajului tutelar al liricii lui Vasko Popa. El este, într-o ipostază definitorie a sa, cititorul în stele.

★

Nici vorbă că abundentele referințe la cultura românească ar putea duce la ideea că scriitorul e determinat, unilateral, de poezia și de cultura română. Nimic mai fals. Nimic mai străin pentru Vasko Popa decât opțiunea unilaterală „național". El este poet *„sârb"* după cum e balcanic, după cum e universal. Rădăcinile sârbești, românești, „valahe" ale sale nu trebuie exploatate excesiv. Am putea spune, odată cu Alain Bosquet, că el este un *bogumil,* după cum n-ar fi rău dacă am afirma, alături de Charles Simić, că el este un mitograf, asemenea lui Kafka sau Beckett.

Fără îndoială că există în opera lui Vasko o componentă a sud-estului european care trebuie analizată pe larg. Fiecare mare scriitor al sud-estului european este, într-un fel sau altul, autorul unei epopei. Fiecare vrea să scrie o carte despre întemeierea neamului său. Cmjanski, Kadaré, Sadoveanu, Andrić, Aron Cotruș, Emilian Stanev, Meša Selimović și mulți alți scriitori ai sud-estului european sunt, deopotrivă, creatori de epopee, autori de Istorii întemeietoare, rapsozi ai unei națiuni și ai eroilor ei solari, poeți ai credințelor pierdute și ai eșecurilor. Într-un frumos studiu pe care i-l dedică, Miodrag Pavlovici observa că „nu numai prin totalitatea experiențelor poetice, ci și prin numărul metaforelor luate în parte, Vasko Popa depășește condițiile unei formule lirice; dacă ne întrebăm cărei aventuri istorice aparține această poezie, răspunsul pare a suna: căutării a ceva ce ar reprezenta *eposul vremii noastre".* (s.n.).

Dacă există o experiență a avangardei europene, dacă există un exercițiu modern românesc, ele cresc, se întemeiază pe solicitările limpezi ale eposului medieval sârb. Nici un poet sârb din literatura

modernă nu trăieşte mai intens *evenimentul* rostirii. Nici unul nu are sentimentul întemeierii *prin cuvânt* mai intens decât Vasko.

Prin 1989 încheiasem – credeam eu – o carte despre poet. Pe urmă am avut o discuţie stranie cu el (am evocat-o undeva) în care constatasem, cu uimire, că ştie foarte bine româneşte. Nu scria în limba română fiindcă el era instalat în literatura, în limba sârbă, precum Cioran în franceză. Tradus în româneşte, Vasko Popa lasă impresia unei vecinătăţi excesive cu marii moderni ai literaturii române: *Cerul secund* sună rău în româneşte, unde sensurile fuseseră confiscate de Ion Barbu şi de urmaşii săi. *De-a v-aţi ascunselea* a lui Arghezi interzice drumul cititorului român către altă direcţie inaugurată de Vasko. Percepţia cititorului român, care nu cunoaşte bine baladele epice sârbeşti, de o extraordinară încărcătură epopeică, e fatal îngustă. *Cuvintele* poemelor lui Vasko afirmă, ele însele, o profunzime neobişnuită. Apariţia unei epopei. Sunt segmente ale unei rostiri oraculare. Au o strălucire a lor. În *Ţara verticală* ele au o plenitudine: *sacralizează.*

Omul european s-a despărţit de istorie în ultimul veac cu foarte mare viteză. Impactul cu „celălalt" („otomanul") nu mai e receptat de el aproape deloc. Nimeni nu mai ia în considerare „epopeea" edificată de acest impact în răsăritul european. Într-o carte frumoasă, *Permanenţe literare româneşti din perspectivă comparată,* Mircea Muthu nota că „În evocarea, de către literatură, a impactului otoman mai ales, nu se edifică atât o construcţie... cât o naţiune, întâi prin conservare etnică. Astfel că supravieţuitorii în pontic (ilustrată de mitul semiantropomorf sau de motivul *roţii)* şi în estetic *(Meşterul Manole)* i se adaugă necesitatea supravieţuirii în timp". Întru sfinţenie, am preciza.

Ţara verticală este o descoperire a spaţiului sacru. Poetul nu mai evocă, aici, călătorii; el e cronicarul unor *pelerinaje.* Călătoria se desfăşoară într-o geografie profană, pelerinajul – într-una a sacrului. *Ţara verticală* nu mai propune epopeea cuceritorului, ci întoarcerea în locul „menit din cer". Există şapte etape ale „Pelerinajelor", fiecare dintre ele evocând întâlnirea cu o mânăstire: Hilandarul, Calenici, Jicea, Sopociani, Manasia, Sânandrei. Capodopera ciclului de şapte poezii e *Manasia.* Din materia primă a elementelor primordiale se naşte un miracol al luminii, al culorii: un spectacol al *zugravului.* Doar Tarkovski va mai vedea, în

filmul *Rubliov*, asemenea explozii ale profunzimilor. Zugravul („Zograful") este artistul pe care estul european îl plasează în Centru. În *Manasia* substanțele poeziei lui Vasko Popa (albastru, aur, măr, soare ș.a.) – cuvintele lui esențiale – își dau întâlnire din nou pentru a *edifica* Țăria verticală: o imagine care urcă la cer. Cuvintele se adună, de fiecare dată, într-o anumită ordine, în jurul unui personaj – semn ordonator. Aici personajul este Zugravul. În alte poeme, *Păstorul lupilor.*

În scenariul volumului *Țara lupilor* descoperim personajele unei epopei pierdute. Ale unei religii uitate. Am spune că toți scriitorii răsăriteni au imaginat o *țară a lupilor;* dar nici unul dintre ei atât de profundă ca a lui Vasko Popa.

Prosternare în fața lupului șchiop – ciclu de șapte poeme – o consacră oficierii unui cult interzis, unei rugăciuni secrete. *Lupul șchiop* este zeul unei religii de demult, așezată sub interdicție. *Atrocele,* semnalat în poezia-program a *Scoarței,* revine. Este, aici, un sentiment palpabil. Neîndurarea capătă o expresivitate a ei. *Reîntoarce-te umilit în vizuină,* versul inaugural, e însoțit de câteva precizări privind „devoratorii de lupi, balaurii de vânătoare". O lume feroce se ridică împotriva Zeului Lup, considerat, azi, el feroce. Ori el nu este decât o formă a lumii adevărate. Intensitatea sentimentelor pune în lumină o lume asemănătoare cu a noastră – o alternativă a ei. E lumea de pe planeta, din continentul, din universul Vasko Popa.

O vitalitate canină înflorește peste tot. Natura asediază, dezlănțuindu-se, vorbind limba ei. *Materia prima* dă roade, pune în valoare sufletele eroice, adevărurile fundamentale, zbuciumul nobil. *Lupul șchiop* este primul erou al altei drame sacre, *Lupoaica de foc,* cel de-al doilea. Ca în prozele lui Voiculescu *(Pescarul Amin* ș.a.) în care Autorul își descoperea stră-strămoșul geto-dacic într-un animal sacru, Vasko Popa trăiește frenezia întâlnirii cu emblematica regală a drapelului dacic. Rareori poezia lui Vasko a strălucit mai puternic în elogiu și ditiramb, rareori a celebrat imaginile viului cu o forță mai mare. O înaltă afirmare a sacrului vibrează în *acest* spațiu natural. Prin această deschidere poetul vede lumea de dincolo „de termen": *„Lupoaica se scaldă-n azur / Curățindu-și trupul de cenușă câinească / În adâncul puhoaielor / Ce se scurg de-a lungul feței ei încremenite / Fulgere se-*

mperechează..." Ca întotdeauna, dincolo de zarea sublimă își face loc partitura atroce, în care se afirmă necruțarea divină: *„Între fălcile ei căscate / Luna își ascunde peste zi securea / ... / Prin hăuri / Dedesubtul ochilor ei împăduriți / Trăsnetele sunt în stare de orice".*

Evocând temperamentul poetic al lui Vasko, temperament în numele căruia acesta își construiește *idiomul,* Zoran Nușici nota că prima trăsătură a acestuia ar fi senzualismul, concretețea cu care poetul percepe lumea materială. Există un nivel al elementarului care șochează. *Simțim* amenințarea, dar o simțim afirmându-se limpede, direct, concret. *Fălcile* sunt imaginea vie a amenințării, gura devoratoare, mecanismul crimei.

Gura amenințătoare concretizează agresiunea imediatului, fălcile particularizează mecanismul devorator. Îi dau o imagine limpede. În *Țara lupilor* putem urmări mai bine natura dublă a sacrului, de *mysterium tremendum* și *uterium fascinans: „Nu văd, tată, însorita noastră țară / Cu negrul său urlet lupul / Până la cer o învăluie / Din rădăcini pare-mi-se / O smulge / Cu inima ei de aur cu tot / Cu propria lui inimă...".*

Ritualuri cunoscute și necunoscute își fac apariția în fiecare poem. Descoperim, în inima poemului, un basm pe care l-am uitat – o poveste care ar fi putut să existe. N-ar fi rău să subliniem că există rădăcini folclorice în fiecare dintre poemele în care vorbește o lume pierdută. Mircea Eliade scria că dacă citim *bine* basmele, vom descoperi în ele documentele unei lumi de demult. Vasko Popa oferă – folosind și figurația basmului – imagini ale unei Tradiții. *Țara lupilor* este un text critic, precum și celelalte, rostit însă de un bard despre care știm sigur că nu e din Familia lupească. Dar, fără îndoială, nu e nici din familia *celorlalți.* Recitesc versurile scrise în deceniul al șaptelea, uimit de încărcătura lor profetică. : *Văd printre coastele timpului fiule / Promisa noastră țară / Ea are forma mielului de Paști / O inimă de lup o luminează / În mijlocul mării sângerii...".*

Urmele lupului șchiop ar evoca moartea unei civilizații, pentru ca *Bastardul lupilor* să încheie, oarecum previzibil, ciclul, cu izgonirea din Paradisul lupesc.

Bastardul lupilor e o artă poetică care trebuie citată lângă poezia inaugurală din *Scoarța*. Vasko evocă dubla natură a poeziei sale: *„Cuvintele îmi duhnesc / A carne de om arsă pe rug / Și-o altă sămânță de zeu cu coadă / Lătrați, lătrați, lătrați / Că-mi scapă din gâtlej. Binecunoscutul urlet feroce / Pe care eu îl numesc cântec".*

Ca toate titlurile lui Vasko, și *Sarea lupilor* a provocat interpretări diverse. Sarea este, după alchimiști, un foc eliberat de ape, simultan *chintesență și opoziție*. Grăuntele de sare dizolvat în apă ar evoca absorbția eului în Sinele universal. *Camea vie*, volumul ce urmează, ar configura *ieșirea în lume* a poetului: o biografie a sa.

După ce *Cartea lupilor* a fost scrisă, poate să urmeze nașterea, cucerirea identității prin *Carne vie*. Care identitate? Celelalte volume se bazau pe cicluri de câte șapte poeme (de obicei): numărul poemelor sugera alchimia sufletească, drumul către Marea Operă. Constelațiile simbolice în care aurul, piatra, dar și variantele lor celeste, soarele, stelele aveau un rol bine definit nu sunt abandonate: dimpotrivă, conotează cotidianul omului comun.

Între *Sarea lupilor* și *Carnea vie*, între cartea totemului și cronica unui sat, Vasko așează *Constelația terestră*. În *Idolul din Vârșeț*, soarele așezat între colții de lup reface o emblematică tradițională: o hieroglifă sacră. Poetul față cu ai săi – cu tribul – e însă imaginea tutelară a cărții.

Ca în toate volumele lui Vasko Popa, aproapele se exprimă prin contrariul lui. Cel de aici este cel de dincolo, cel din imediata apropiere este cel de neatins. *Lupii* care îl priveau pe poet sunt plecați demult. *Nimicul frumos* încheie această antologie a unui *Spoon River* bănățean.

★

Țara verticală (1972) e o biografie inițiatică în spațiul slav al „lugoslaviei", *Sarea lupilor* (1972) și *Carne vie* (1975) propun o biografie românească într-o zonă de contact etnic. Etnografia vaskopopiană este însă rezervată și nimic mai eronat decât a lega poemele lui Vasko de vreun exclusivism național.

În *Carne vie* poetul își numește cu orgoliu, cu umilință momentele sale esențiale. Fluxul amintirilor leagă lumea strămoșilor cu cea a copilăriei. Poetul, în contemporaneitate, depune mărturie. E un martor

între alții. E urmașul lupilor de pe stindardul dacic, aparține unui sat, unui ținut, dar e o conștiință a planetei. Civilizația secolului XX e privită sceptic. Cineva descoperea aici o poziție activizantă, eu cred că e vorba de deruta celui transpus în altă lume decât cea naturală: una alienată și alienantă. Așezat într-o potrivnicie perpetuă cu cei cărora le este, totuși, semen, cititorul în stele e amenințat cu pierderea harului. Dacă nu și l-a pierdut deja. Vorbindu-ne, nouă, cei contemporani atâtor masacre, despre supliciul pierderii. *Casa din mijlocul drumului* (cu un ciclu remarcabil de poeme eroice) acordă un loc nou momentelor biografice". *Incizie* mută accentele pe lirismul ecologic. Totul e sec, lipsit de podoabe, mai degrabă apropiat articolului de jurnal.

După *Casa din mijlocul drumului* și *Incizie*, poeme dedicate prietenilor de pretutindeni, versuri ocazionale, foarte multe trascriind alb pagini de jurnal, mai toate divulgând solidarizarea poetului cu cei mulți și umili, Vasko Popa rezervă cititorilor săi o surpriză: sunt versurile ciclului *Cutia mică*.

Cutia mică se reîntoarce prin sensurile ei la primul volum al poetului. Câteva poeme de acolo (ciclul *Peisaje*) rămăseseră fără „replică". Textele vechi *(În scrumieră, În cuier, Pe masă)* propuneau o spectaculoasă relație între macrocosm și microcosm, între universul domestic (cel din „interiorul casei") și cel exterior. Obiectele erau animate, trăiau, din interiorul lor se auzea o voce. Vasko Popa anima o lume prin definiție *anti* sau cel puțin *apoetică*. *Cutia mică* începe ca un volum pentru copii. „Cutia mică" se naște, crește precum un copil, pe urmă „înghite întreaga lume". Parcă niciodată obișnuita pendulare a Eroului liric între universul familial și cosmosul în expansiune nu a fost atât de energică. Avertismentul final nu mai are nimic din duritatea avertismentelor din volumele de odinioară; vocea sa e mai degrabă duioasă, înzestrată cu un tremur abia perceptibil. Pima formulă de lectură, scrie Aleksandar Petrov, unul dintre exegeții de nădejde ai lui Vasko, ar fi aceea a unui basm modern: „Și ne amintim de *Cutia mică*, ni se pare a fi cunoscută dintotdeauna, chiar dinainte de a fi învățat să scriem și să citim. În copilărie poate că această poezie ne-a fost spusă de mamele și de bunicele noastre. Și dacă nu o înțelegeam pe deplin, ni se încălzea fantezia. (...) Limbajul acestei poezii ni se părea simplu și interesant, iar

modul de expunere apropiat şi asemănător înşiruirilor noastre enigmatice de cuvinte". În *Scoarţa* şi în *Câmpia neodihnei* universul era terifiant, inocenţa devenea feroce, natura se punea în valoare prin virtuţile ei ucigaşe. O nouă Apocalipsă se năştea odată cu Fiinţa – creştea odată cu Macro sau Microcosmosul.

În *Cutia mică* naşterea, creşterea, ieşirea în lume, expansiunea, „înglobarea" (înghiţirea) nu mai intră în conflict cu omenescul. Nu mai ritualizează agresiunea unor forţe necunoscute. *Creşterea* nu mai angajează neobişnuita ferocitate a adâncurilor. Magiile Cutiei mici nu sunt dizolvate, ci unificatoare. Sensul lor ar diferi substanţial de cele afirmate în ciclul *Jocurilor: Aruncaţi în cutia mică o piatră / Veţi scoate o pasăre / Aruncaţi-vă umbra / Veţi scoate cămaşa norocuui / Aruncaţi-vă rădăcina strămoşilor / Veţi scoate axa lumii / Cutia mică lucrează pentru voi".*

Pasărea, cutia mică, piatra sunt izomorfe. Exegeţii operei lui Brâncuşi sau Mircea Eliade au insistat asupra izomorfismului lor. „Pasărea de aur ce se confundă cu coloana şi amândouă cu lumina ne reamintesc şi ne trimit la sacrificul vedic... totuşi proiectul templului de la Indore rămâne comparabil, atât prin intenţia sa funerară cât şi prin semantica şi morfologia sa, cu una dintre cele mai străvechi structuri arhitecturale budiste. Este vorba de *stupa*... Stupa... este o replică a oului cosmic care excludea credinciosul din sânul său, o lume închisă în care nu se intră, o imagine arhitecturală a cosmogoniilor arhaice pentru care lumea a fost de la început un vas închis", scria Sergiu Al. George în *Arhaic şi universal,* studiul pe care-i închina lui Brâncuşi.

Există la Vasko Popa o poezie a golului şi a plinului care, în arhaicitatea ei esenţială, se înrudeşte nu numai cu literatura lui Mircea Eliade (vezi *Cititor în pietre*), cu eseistica lui Cioran, ci şi cu Bâncuşi. *Nimicul frumos* al poetului, îmbinat de atâtea ori cu lumea materială, nu traduce în *Cutia cea mică* starea mizerabilă a fiinţei. Cutia mică, izomorfă stupei, păstrează, ca potenţialitate, pasărea de aur. Este o subterană sublimă.

★

În al doilea volum al *Fragmentelor dintr-un jurnal* Mircea Eliade consemna (14 sept. 1972) o vizită la Cioran, „unde îl regăseşte pe Vasko Popa". O fotografie plină de sugestii, ilustrează familiaritatea celor trei scriitori. Nu se întâlnesc, *se regăsesc!* Nu poţi, fie şi în treacăt, să te gândeşti la faptul că o seamă dintre simbolurile lui Vasko Popa îşi descoperă o extraordinară cutie de rezonanţă în opera lui Mircea Eliade. E greu să nu legi curiozitatea atât de presantă pentru civilizaţiile arhaice din opera lui Vasko Popa şi de *certitudinea Eliade.* Altemativele propuse de literatura lui Vasko Popa se pot sprijini pe opera teoretică a lui Mircea Eliade. (Într-un studiu celebru, *Coloana infinitului,* Czeslaw Milosz era de părere că unul dintre puţinii care ar putea da o sinteză asupra spiritlui răsăritean ar fi Eliade).

„... E evident, scrie Eliade, că o gândire dominată de simbolismul cosmologic creează o *cu totul altă* (s.n.) experienţă a lumii decât aceea de care dispune omul modern. Pentru gândirea simbolică, lumea nu există numai prin trăire, ea există de asemenea prin deschidere: un obiect nu este niciodată el însuşi (cum e pentru conştiinţa modernă), el este încă semnul şi receptacolul a altceva, al unei alte realităţi care transcende planul de a fi al obiectului".

Piatra, de pildă, prezentă în *Scoarţa* va inaugura în al doilea volum al lui Vasko Popa – *Câmpia neodihnei,* 1956 – un ciclu important. Piatra va trăi în numele unui scenariu, al unei istorii a lumii. Al unei alte istorii. Scenariul traversat de ciclul poetic al Pietrei „îi revelează omului ceva care transcende precaritatea condiţiei umane: un mod de-a fi în absolut". (Mircea Eliade)

O recentă anchetă între cei mai importanţi critici iugoslavi ajunge la concluzia că cea mai importantă carte de poezie apărută în ultimii 50 de ani în Iugoslavia a fost *Câmpia neodihnei.*

★

Vasko Popa aparţine, într-un fel, literaturii zonelor de contact etnic. Ca şi Celan, de pildă, el se naşte într-un ţinut în care trebuie să opereze: pentru o limbă, pentru o literatură, pentru o istorie, pentru o tradiţie.

Regiunile de contact etnic propun diferențierile: despărțirea de celălalt e legată de statutul individualității tale. Te diferențiezi de celălalt printr-un număr de trăsături care te implică într-un proces de radicalizare.

Pentru cititorul român, modelul scriitorului afirmat într-o (printr-o) zonă de contact etnic rămâne Slavici. Dacă e să privim lucrurile din acest unghi de vedere, pot să adaug fără vreo umbră de îndoială că Vasko încheie, de fapt, literatura Imperiului. Alături de autorii ultimelor enclave (Celan, Rose Ausländer, Kusniewicz ș.a.m.d.) el exprimă o alternativă de tip agonic – acel *nu* care-și întinde trupul și devine veșnice. Paradoxal, Cioran îl precede, cu toate că – datorită longevității – poate da impresia că sunt contemporani.

Așa cum am arătat pe larg altădată, traducerea lui Ioan Flora este pe de-a-ntregul excepțională. Mai mult, pentru Vasko Popa, nu cred că se putea face.

Comel Ungureanu

TABEL CRONOLOGIC

1922 *29 iunie* Se naşte, la Grebenaţ (Banatul sârbesc), Vasko (Vasile) Popa.

1926 Îşi petrece primii ani ai copilăriei în satele bănăţene Grebenaţ, Dupliaia şi Straja, stabilindu-se cu părinţii la Vîrşeţ.

1928 Se înscrie la şcoala primară din Vârşeţ.

1932 Se înscrie la liceul real din Vârşeţ. In faţa şcolii se afla casa în care şi-a trăit ultimii ani de viaţă, în singurătate, marele comediograf şi poet al literaturii sârbe, Ioan Steria Popovici.

1938 Publică primele încercări literare în gazeta "Novi strednjoškolac", editată de elevii liceului.

1940 Îşi ia bacalaureatul şi se înscrie la Facultatea de filosofie din Belgrad. Îşi continuă studiile la Bucureşti şi Viena.

1943 *mai–august* Este internat în lagărul german de la Becicherecul Mare.

1945 După război, își continuă studiile la Facultatea de filosofie din Belgrad.

1946 *martie-decembrie* Este "redactor răspunzător" al primei gazete literare în limba română: "Libertatea literară", ce apărea la Vârșet.

1947 Vasko Popa este primul redactor responsabil al revistei de literatură, artă și cultură "Lumina", care a început să apară în limba română la Vîrșeț.

1949 Își ia licența la Facultatea de filosofie din Belgrad.

1950 Debutează cu versuri în revista "Književne novine" și în cotidianul "Borba".

1951 Este numit secretar general al Societății de colaborare culturală "Iugoslavia–Franța". Publică poezii în "Književne novine", "Borba", "Mladost" și "Književnost".

1953 La Editura **Novo pokolenje** din Belgrad îi apare volumul de poezii *Kora* (*Scoarța*). Reeditări: 1956, 1962, 1969, 1973, 1980, 1987.

1954 Este numit redactor al Editurii **Nopok**, ulterior **Nolit** din Belgrad, unde rămâne până în 1979, când se pensionează.

1956 La Editura "Matica srpska" din Novi Sad îi apare al doilea volum de poezii *Nepočin-polije (Câmpia neodihnei).* Reeditări: 1963, 1973, 1980.

1958 Apare la Editura **Nolit** din Belgrad culegerea de creații populare *Od zlata jabuka (Mărul de aur),* selecție, redactare, prefață de Vasko Popa. Reeditări: 1963, 1966, 1968, 1970, 1971, 1973, 1979, 1988.

1959 La Editura **Pierre Seghers** din Paris apare, în traducerea lui Zoran Mišić și Alain Bosquet, volumul de versuri *Rends-moi mes chiffons.*

1960 La Editura **Nolit** apare culegerea de umor poetic *Urnebesnik (Sparge-Cer),* reeditată în 1979 și culegerea de "texte poetice fantastice" *Ponoćno sunce (Soarele de la miezul nopții),* ambele îngrijite și prefațate de Vasko Popa. Reeditare: 1979. In traducerea lui Zygmunt Stoberski și Jan Zyck, apare la Cracovia volumul de versuri *Gry.*

1961 In traducerea lui Karl Dedecius, la Editura **Langewiesche-Brandt KG,** îi apare volumul de versuri *Gedichte.*

1962 La Editura **Prosveta** din Belgrad apare eseul lui Karlo Ostojić *Izmedu stvari i ništavila (Intre lucruri și neant)* consacrat poeziei lui Vasko Popa.

1963 La Editura **Državna založba** din Ljublijana îi apare, în traducerea lui Ciril Zlobeć, volumul *Stihi.*

La Editura **Forum** din Novi Sad îi apare în limba maghiară volumul de versuri *Kéreg.*

1964 La Editura **Libertatea** din Pancevo apare în limba română, în traducerea lui Radu Flora, volumul *Câmpia neodihnei,* cu o prefață de Miodrag Pavlovici.

In traducerea lui Ludek Kubišta, îi apare, la Praga, volumul de versuri *Vratmi moje hadřiky.*

1965 La Editura belgrădeană **Srpska književna zadruga** îi apare un volum de poezii alese, *Pesme.*

1966 La **Editura Tineretului** din Bucureşti apare, în traducerea lui Nichita Stănescu, volumul *Versuri.*

La Editura **Slovensky spisovatel** din Bratislava, îi apare, în traducerea lui Ján Ondruš, volumul de versuri *Večne nevidetel'ná.*

1968 La Editura **Prosveta** din Belgrad apare al treilea volum de versuri al lui Vasko Popa, *Sporedno nebo (Cer secund).* Reeditări: 1973, 1980.

La Editura **Kultura** din Skopje îi apare, în traducerea lui Vlada Urošević, volumul de versuri *Poezija.*

1969 Editura **Penguin Books** îi publică, în traducerea lui Anne Pennington, un volum de versuri alese, *Selected Poems.*

În traducerea lui Karl Dedecius şi Milo Dor, apare, la München, volumul de versuri *Nebenhimmel.*

1970 În traducerea lui Alain Bosquet, care semnează şi prefaţa, apare la Editura **Gallimard** din Paris, volumul *Le Ciel secondaire.* La **The Charioteer Press** din Washington, îi apare, în traducerea lui Charles Simić, care semnează şi prefaţa, volumul de versuri *The Little Box.*

1971 Coeditat de editurile **Matica srpska** din Novi Sad şi **Srpska književna zadruga** din Belgrad, îi apare volumul de versuri *Pesme (Poezii).*

Editura ***Odeon*** din Praga publică, în traducerea lui Ludek Kubišta, volumul de versuri *Vedlejši nebe.*

1972 Editura **Vuk Karadžić** din Belgrad publică al patrulea volum de versuri al lui Vasko Popa,

Uspravna zemlja (Țara verticală). Reeditări: 1973, 1980.

Apare cartea *Poezija i poetika Vaska Pope (Poezia și poetica lui Vasko Popa* de Vladimir Kažić.

În traducerea lui Gun Bergman și Artur Lundkvist apare, la Editura **Bonniers** din Stockholm, volumul *Den ena benknotan till den andra.*

1973 Editura belgrădeană **Bigz** publică un volum selectiv *Pesme (Poezii),* iar Editura **Veselin Masleša** din Sarajevo volumul *Poezija.*

La **Anvil Press Poetry** din Londra apare, în traducerea lui Anne Pennington, volumul *Earth Erect.*

La **University of Iowa** și **Anvil Press Poetry** – London – Iowa City, apare, în traducerea lui Anne Pennington, volumul *Earth Erect.*

1974 La Editura **Cem Yayinevi** din Istanbul, apare, în traducerea lui Necati Zekeriya, volumul de versuri *Içimizdeki.*

1975 La Editura belgrădeană **Vuk Karadžić** apar volumele de poezii: *Vučja so (Sarea lupilor),* reeditată în 1980; *Kuća nasred druma (Casa din mijlocul drumului),* reeditată în 1980; *Živo meso (Carne vie),* reeditată în 1980.

La Editura **Rad** din Belgrad apare volumul de poezii alese: *Izabrane pesme.*

În traducerea lui Andrzej Mandalian, la Varșovia, apare volumul de versuri *Boczne niebo.*

1976 La Editura **Prosveta** apare volumul *Pesme (Poezii).* În traducerea lui Sarat Kumar Mukopadhaja apare, la Calcutta, volumul de versuri intitulat simplu, *Vasko Popa.*

La Editura **Libertatea** din Pancevo, în traducerea lui Radu Flora, care semnează şi postfaţa, apare volumul intitulat *Poezii noi.* La Editura **Bratstvo – jedinstvo** din Novi Sad, apare cartea lui Damjan Antonijević, *Uspravna zemlja Vaska Pope (Ţara verticală a lui Vasko Popa* – eseuri.

1977 În traducerea lui Shyqri Kushevića, la Editura **Rilindja** din Priştina apare volumul *Mjeshtri i hijeve.*

1978 În traducerea lui Anne Pennington, apare la **Carcanet** din Manchester, volumul *Collected Poems, 1943 –1976.*

La Oslo, la Editura **Solum Forlag A/S**, în traducerea lui Svein Mønnesland,apare volumul *Den flammende ulvinnen.*

1979 La Oxford, în **Mid-Day Publications** apare, în traducerea lui Anne Pennington, volumul *The Blackbird's Field.* În aceeaşi traducere, apare la **Persea Books** din New York, volumul *Collected Poems, 1943–1976.*

În traducerea lui Charles Simić apare la **Oberlin College** volumul de poezii alese *Homage to the Lame Wolf: Selected Poems, 1956–1975.*

La Atena, la Editura **Kedros** apare, în traducerea lui Elle Skopetea, volumul *Poiemata,* iar la **He mikre**

Egnatia din Salonic, în traducerea lui Spyros Tsaknias, volumul *Επιλογε απο το εργο του.*

În traducerea lui Milo Dor, la **Carl Hanser** din Viena și München apare volumul *Wolfserde.*

1980 În traducerea lui Shivkuti Lal Verma, la **Madhya pradesh** din India, apare volumul *Kee kavitayen.*

În traducerea lui Karl Dedecius, la **Wilhelm Heyne** din München apare volumul *Nebenhimmel.*

1981 Editura **Nolit** din Belgrad publică ultimul volum de poezii al lui Vasko Popa, *Rez (Incizie),* reeditat în 1983.

În traducerea lui Lela Zečković și Roel Schuyt, la **Rotterdamse Kunststichting** din Rotterdam apare volumul de versuri *Pesme – Gedichten.*

În traducetea lui Kjell Magnusson apare, la Stockholm, volumul *Vargsalt.*

În traducerea lui Simeon Vladimirov, la Editura **Narodna kultura** din Sofia apare volumul *Igri.*

1982 La **Ordström/Hjarnstorn** din Stockholm, în traducerea lui Kjell Magnusoon apare volumul de versuri *Poeten fran Vršac.*

1983 *La* Editura **Libertatea** din Pancevo apar, în traducerea lui Ioan Flora, volumele *Poezii I–II,* reprezentând prima traducere integrală în românește a poeziilor lui Vasko Popa.

La Editura **Univers** din București, în traducerea lui Marin Sorescu și Slavomir Popovici, apare volumul selectiv *Sare de lup.*

1984 În revista belgrădeană „Sovremeni", 1–2, apare versiunea definitivă a ciclului de poezii *Mala kutija (Cutia mică)*. La Atena, la **Hypsilon biblia**, în traducerea Lilianei Joseph apare volumul *Tome: Poiemata, 1970–1980.*

La **Neues Leben** din Berlin, în traducerea lui Werner Creutziger, Milo Dor și Waltrand Jähnichen, apare volumul *Gedichte.*

1985 Editura **Rad** din Belgrad publică volumul selectiv *Pesme,* iar Editura **Milić – Rakić** din Valjevo, o selecție din opera lui Popa, *Daleko u nama (Departe în noi).*

În traducerea lui Juan Octavio Prenz, la **Fondo de cultura economica** din Mexico, apare volumul selectiv *Poesía.*

În traducerea lui Charles Simic, la Portland, apare volumul de versuri *Give me back my Rags.*

La **Slavica Publishers Inc.**, Columbus, Ohio apare cartea lui Ronelle Alexander, *The Structure of Vasko Popa's Poetry.*

1986 La Editura **Európa könyvkiado** din Budapesta apare, în traducerea lui Weöres Sándor, volumul *Ostromlott deru.*

Editura **Raduga** din Moscova publică volumul de versuri *Voorujennaia dobrota.*

1987 La **Oberlin College Press** din S.U.A., în traducerea lui Charles Simic apare volumul *Hommage to the Lame Wolf: Selected Poems.*

La Editura **Forum** din Novi Sad apare, în limba maghiară, în traducerea lui Acs Károly, volumul *A kis doboz*.

1988 Editura **Glas** din Banjaluka publică volumul selectiv *Pesme*.
La Editura **Nolit** din Belgrad apare volumul de opere alese *Pesme (Poezii)* cu o prefață de Ivan V. Lalić și cu un vast aparat critic alcătuit de Ankica Vasić și Žarko Rošulj.

1990 La Editura **Veselin Masleša** din Sarajevo apare volumul *Pesme (Poezii)*, selecție și o amplă prefață de Hanifa Kapidžić–Osmanagić.

1991 *5 ianuarie* La Belgrad, Vasko Popa trece în neființă.

1992 La Editura **Bigz** din Belgrad apare volumul *Pesme (Poezii)*, selecție și postfață de Svetlana Velmar–Janković, cu aparatul critic preluat din volumul *Pesme*, apărut la **Nolit** în 1988.

Ioan Flora

SCOARȚA (1953)

Pentru Haşa

SENINUL ASEDIAT

CUNOAȘTERE

Nu mă seduce boltă albastră
Nu joc
Tu ești bolta însetatului cer al gurii
De deasupra capului meu

Nu-mi înlănțui picioarele
Fâșie de spațiu
Nu mă amăgi
Tu ești limba care veghează
Limba-n șapte colțuri
De sub tălpile mele
Nu merg

Nu mă-mbăta
Candidă respirație
Respirație a mea sacadată
Presimt mirosul fiarei
Nu joc

Aud familiara izbitură de câine
Izbitura colților de colți
Simt bezna gâtlejului
Care-mi deschide ochii
Văd

Văd nu visez

CONVERSAȚIE

De ce te înalți
Șubredele maluri părăsindu-ți-le
De ce sângele meu

Pe unde să te las
La soare

Tu crezi sărutul soarelui
Tu habar n-ai de asta
Râu al meu lăuntric

Mă-ndurerezi
Îmi iei și lemnele și pietrele
Ce ai vârtejul meu

Îmi vei nărui nemărginitul cerc
Pe care nu-l durarăm încă
Tu roşul meu balaur

Curgi înainte
Tălpile să nu te poată risipi
Curgi cât mai departe sângele meu

MĂRUL DE FIER

Unde mi-e liniştea
Impenetrabila linişte

Mărul de fier
Îmi străpunse cu trunchiul creştetul
Îl rod
Maxilarele mi le-am tocit rozându-l

Cu frunzele mă-ncătuşase
I le pasc
Buzele mi le-am păscut păscându-le

Cu crengile mă-mpiedicase
I le rup
Degetele mi le-am rupt rupându-le

Unde mi-e liniştea
Neânduplecata linişte

Mărul de fier
Îşi lăsase rădăcini adânci
În carstul meu moale
I le smulg
Pântecul mi l-am smuls smulgându-le

Cu fructe atroce mă-ngraşă
I le vărs
Creierul mi l-am vărsat vărsându-le
Unde mi-e liniştea

Mărului de fier prima rugină să-i fie
Şi ultima toamnă

Unde mi-e liniştea unde

REZONANŢĂ

Camera goală începe să mârâie
În propria-mi piele mă furişez

Tavanul începe să scheaune
Îi arunc un os
Colțurile încep să schelălăie
Le-arunc și lor câte-un os
Podeaua începe să urle
Îi arunc și ei un os

Un perete începe să latre
Îi arunc și lui un os
Și-al doilea și-al treilea și-al patrulea
Încep să latre
Îi arunc fiecăruia câte un os

Camera goală începe să urle
Gol eu însumi
Fără de oase
Într-un însutit ecou
Al urletului mă prefac

Și răsun răsun
Răsun

PLECARE

Eu nu mai sunt aici
Nu mă clintisem din loc
Dar nu mai sunt aici

Să intre
Să răscolească să caute

La umbra coastelor o moară
Neantul copt îl macină
Fumegă-n scrumieră
Chiştoacele unor ieftine visuri
Eu nu mai sunt aici

Se leagănă barca ancorată
Pe valurile roşii
Atârnă-n gâtlejul înnourat
O pereche de cuvinte necoapte
Eu nu mai sunt aici

Nu mă clintisem din loc
Dar sunt deja departe
Cu greu dacă mă vor ajunge din urmă

CĂLĂTORIE

Călătoresc
Drumul de-asemenea călătoreşte

Drumul oftează
Printr-un adânc printr-un întunecos oftat
N-am timp să oftez
Călătoresc înainte

Nu mă mai împiedic
De adormitele pietre de pe drum
Călătoresc mai ușor

Indolent vântul
Nu mă mai ia cu vorba
De parcă nici nu m-ar observa
Călătoresc mai repede

Gîndurile-mi spun că lăsasem
Un fel de sângeroasă de surdă durere
Pe fundul abisului din urma mea

N-am timp de reflecții
Călătoresc

(1943–1945)

PEISAJE

ÎN SCRUMIERĂ

Se stinge-n scrumieră
Un soare minuscul
Cu galben păr de tutun

Sângele unui ruj ieftin alăptează
Neînsufleţitele trupuri ale chiştoacelor

Decapitate beţele tânjesc
După coroanele lor de sulf

Nechează înfrânaţi
Armăsarii de cenuşă

O mână enormă
Cu-n sclipitor ochi în podul palmei
Pândeşte la orizont

ÎN SUSPIN

Călătoresc bălăriile
Pe drumuri vineţii
Pe drumurile din străfundul sufletului
Drumurile dispar
Sub călcâie

Roiuri de cuie violează
Semănăturile gravide
Lanurile au dispărut
De pe câmp

Invizibile buze
Au șters câmpul

Triumfă spațiul
Scufundat
În propriile-i palme netede
Netede și cenușii

PE MASĂ

Fața de masă se-ntinde
La nesfârșit

Fantomatica
Umbră a scobitoarei urmărește
Sângeriile urme ale paharelor

Soarele îmbracă oscioarele
Într-o nouă carne de aur

Pistruiată
Abundența se cațără
Pe ametitoare firimituri

Șiraguri ale somnolenței
Au străpuns coaja albă

ÎN GEAMĂT

Focul țâșni în sus
Din prăpastia cărnii

Sub pământ
O neputincioasă bătaie din aripi
Și-o oarbă zgârietură cu labele

Pe pământ nimic

Sub nouri
Plăpândele beculețe ale potârnichilor
Și muta chemare în ajutor a algelor

ÎN CUIER

Gulerele au ros
Găturile golurilor spânzurate

Ultimele gânduri se clocesc
În caldele pălării

Degetele amurgului atârnă
Din mânecile rămase văduve

O verde spaimă răsare
Din blândele cute

ÎN UITARE

Șesul
Irezistibilul șes își scosese limba
Dintr-o îndepărtată beznă

Întâmplări revărsate
Cuvinte risipite uscate
Fețe șterse

Ici-colo
Câte-o mână de fum

Suspine fără vâsle
Gânduri fără aripi
Priviri rătăcitoare

Ici-colo
Câte-o floare de ceață

Umbre deșeuate
Sapă tot mai tăcut
În cenușa fierbinte a râsului

PE PERETE

Se topise de mult
Albimea dintâi

Ridurile timpului
Crescuseră din abundență
În generoasa pârloagă

Câmp nesărutat

Leneșe forme
Deghizate
În lână a surprizei

Joc nejucat

Zădărnicie cu o sută de capete
La un veşnic păscut

ÎN PALMĂ

Mute intersecţii
Nedumerite
Peste nisipuri mişcătoare

La fiecare intersecţie
Curioasă privirea
Prefăcută-n piatră dură

Roşu pustiul

Tot ce soseşte aici
Se umple de sens
De speranţă-nfloreşte

Primăvară deosebită
Sau o binefăcătoare iluzie

ÎN SURÂS

Apăruse în colțul buzelor
O rază de aur

Valurile visează
În tufe de flăcări

Depărtările cu ochi albaștri
Se făcuseră ghem

Amiaza se coace liniștit
În însăși inima miezului-nopții

Blânde tunete zumzăie
Pe firele tăcerii

(1951)

INVENTAR

RAȚA

Ea merge împleticit prin praful
În care nu râd peștii
Neliniștea apelor
O poartă în șale

Stingheră
Ea merge uşor împleticindu-se
Oricum trestia gânditoare
O va ajunge din urmă

Niciodată
Ea nu va şti niciodată
Să meargă
Cum ştia oglinzile
Să le desţelenească

CALUL

Deobicei
Are opt picioare

Între fălci
I s-a instalat omul
Cu punctele sale cardinale patru
Atunci îşi însângerează botul
Vrând
Să rupă cu dinţii acea tulpină de porumb
Asta s-a-ntâmplat de mult

În ochii lui frumoși
Tristețea i s-a-nchis
În cerc
Deoarece calea-i fără sfârșit
Și-ntreg pământul
După sine-i nevoit să-l tragă

MĂGARUL

Uneori zbiară
Se scaldă-n praf
Uneori
Atunci îl remarci

De altfel
Nu-i vezi decât urechile
Din capul planetei
Iar el nu e

PORCUL

Deabia când simți
Fiorosul cuțit în gâtlej

Perdeaua roşie
Îl familiarizã cu jocul
Şi-i pãru rãu
Cã s-a smuls
Din îmbrãţişarea mocirlei
Cã a alergat cu atâta bucurie
Înspre searã din câmp
Cã a alergat spre galbena poartã

GÃINA

Nu crede
Decât în veselul piuit
Al propriilor ei amintiri

Dispare
Din faţa ramurilor de zãpadã
Întinse-n urma ei

Se usucã
Dedesubtul flãmândelor lacuri
Rotind deasupra ei

Sare de lângă
Propriul ei cap însângerat
Care-o scufundă-n noapte

Sare
În cuib înălțându-se

PĂPĂDIA

Galben ochi al singurătății
La marginea trotuarului
La capătul lumii

Tălpi oarbe-i presează
De pântecele de piatră
Gâtul

Coate subterane-i îndreaptă
Rădăcinile
Spre negrul pământ al cerului

Răscrăcăratul picior de câine
O sfidează
Cu o ploaie fierbinte

N-o bucură decât
Rătăcitoarea privire a trecătorului
Care-i înnoptează-n
Corolă

Astfel
Se stinge chiştocul
Pe buza inferioară a neputinţei
La capătul lumii

CASTANUL

Strada-i arborează
Bancnotele verzi
Fluieră zurgălăi şi trompete
I se cuibăresc în coroană
Primăvara îi retează degetele

Trăieşte de pe urma aventurilor
Propriilor sale rădăcini inaccesibile
A minunatelor amintiri
A neaşteptatelor nopţi
Când dispare de pe stradă

Cine știe pe unde umblă

Într-o pădure s-ar fi rătăcit
Își reia totuși de fiecare dată
Înainte de revărsatul zorilor locul în alee

IEDERA

Cea mai tandră fiică
A verdelui subpământeanului soare
Caută să evadeze
Din barba albă a zidului
Ea s-a înălțat în mijlocul pieței
În toată splendoarea ei
Ea a sedus cu dansul ei de șarpe
Vijeliile
Vârtosul aer însă
Nu se-ndeamnă brațele să-i întindă

LICHENII

Așteaptă
Galbenul vis al absenței
De pe naivele țigle

Aşteaptă să coboare
Pe pleoapele închise ale pământului
Pe feţele stinse ale caselor
Pe mâinile liniştite ale arborilor

Aşteaptă timid
Să-mbrace
Mobilierul de sub ei
Într-o galbenă învelitoare

CACTUSUL

El înţeapă
Rumenul nour al palmelor
Şi ploaia minte

Înţeapă incandescentele limbi
Ale catârilor şi-ale soarelui
Cerul cu cuţitele sărutându-l

El nu-şi mărită limba
Vântu-l amăgeşte cu frumuseţea depărtărilor

Înțeapă generoasele șolduri
Ale iscusitelor nopți ale valurilor virgine
El nu-și însoară verdele râs
Și mușcă din aer

Piatra ce-l născuse
Are dreptate
El înțeapă înțeapă înțeapă

CARTOFUL

Enigmatica față brună
A pământului

El vorbește
Limba eternei amieze
Pe degete ale miezului nopții

Încolțește printre iernaticele provizii
Ale aducerilor-aminte
Prin spectaculoase mijiri de ziuă

Și asta numai deoarece
Adăpostește în inimă
Un soare dormind

SCAUNUL

Rătăcitoarea oboseală a munților
Îi împrumutase forma
Trupului său visător

E veșnic pe picioare

Ce bucuros
Ar alerga pe scări în jos
Sau ar dansa
Sub clarul de lună al creștetului
Sau s-ar așeza pur și simplu
Pe rotunjimile oboselii altuia
Să se odihnească

FARFURIA

Căscat al gurii libere
Deasupra orizontului foamei
Sub oarba pată a saturației

Lunatic căscat
În mijlocul fluxului dințat
Și-al visătorului reflux

Abject căscat de porțelan

Așteptând calm
În cercul de aur al plictisului
Inevitabila vâltoare

HÂRTIILE

Lui Aurel Gavrilov

De-a lungul fertilelor trotuare
Greața culege
Supraviețuitoarele surâsuri
Ale lucrurilor violate

Vânează
Pe ușoarele padini ale vânturilor
Pure zboruri
Fără plecare și fără întoarcere

Rupe
De sub sprâncenele anotimpurilor
Singurele frunze
Credincioase absentelor ramuri

Zadarnic

PIATRA

Fără cap fără membre
Ea apare
Dintr-un emoționant plus al hazardului
Ea se mișcă
Cu pasul desfrânat al timpului
Cuprinde totul
In pătimașa-i îmbrățișare

Trup alb neted inocent
Ea râde din sprânceana lunii

(1951)

DEPARTE IN NOI

1

Ne înălțăm mâinile
Strada urcă la cer
Ne coborâm privirea
Acoperișurile intră-n pământ

Din fiecare durere
Neamintită
Creşte câte-un castan
Misterios rămânând în urma noastră

Din fiecare speranţă
Ce-o nutrim
Răsare câte-o stea
Inabordabilă fugind în faţa noastră

Auzi glonţul
Invârtindu-se în jurul capului nostru
Auzi glonţul
Sărutul urmărindu-ni-l

2

Iată aceasta este acea nechemată
Stranie prezenţă iat-o

E un fior în largul ceaiului din ceaşcă
E rugina care se prinde
Pe bordurile râsului nostru
Şarpele ghemuit în adâncurile oglinzii

Putea-voi oare să te cobor
De pe fața ta pe fața mea adăpostindu-se

Iat-o e a treia umbră
Ce apare-n imaginara noastră plimbare
E neașteptata prăpastie
Dintre cuvintele noastre
Copitele ce bubuie
Sub bolțile cerului gurii noastre

Putea-voi oare
Pe-această câmpie a neodihnei
Un cort din palmele mele să-ți înalț

3

Neliniștită te plimbi
Peste cearcănele mele

Pe invizibilul grilaj
Din fața buzelor tale
Dezgolite cuvintele-mi îngheață

Clipele le răpim de sub tirania
Ferăstraielor lipsite de scrupul

Mâinile tale se revarsă trist
In mâinile mele
Aerul e de nepătruns

4

Freamătă verzile mănuşi
Pe ramurile arborilor de pe alee

Seara ne poartă la subsuoară
Pe-un drum care nu lasă urme

Ploaia cade-n genunchi
In faţa ferestrelor transfuge

Curţile ies de prin porţi
Privind îndelung în urma noastră

5

Dispare-ntunericul noapte de noapte

Crengile de oțel apucă
Trecătorii de mâini

Doar necunoscutele hornuri
Se mai plimbă libere pe străzile
Tăiate-n insomnia noastră

Stelele noastre putrezesc prin jgheaburi

6

Tu-mi veghezi în ridurile dintre sprâncene
Aștepți să mi se crape de ziuă
Pe față

Noaptea de ceară
Abia apucase să ardă
Până la urechile aurorei

Negre cărămizi
Au și pavat
Intreaga boltă cerească

7

Zboară ochi cu dinți
Peste apele liniștite

Flutură prin preajma noastră
Învinețite buze pe ramuri

Țipetele se lovesc de azur
Și cad pe perne

Casele ni se ascund
Pe spinarea îngustă

Mâinile ni se agață
De nourii plăpânzi

Venele ne rulează tulburi
Aștemuturi și mese

Cu oasele rupte amiaza
Ne-a căzut în brațe

Și s-a făcut întuneric
Deschis mormânt pe fața pământului
Pe fața ta și-a mea

8

Ni se-ntâlnesc
In intersecții
Vinețiile cearcăne ale zilei

Capul de l-aș întoarce
Soarele ar cădea de pe creangă

Surâsurile îngropatu-le-ai
In palmele mele
Cum să le readuc la viață

Umbra mi-e din ce în ce mai grea
Cineva-i leagă aripile

Minunată tu deschizi ochii
Adăpostindu-mă tăcut
Noaptea începe brusc să mă caute

La capătul aleii
Platanul își aprinde-o țigară

9

Mărşăluiesc
Pe fruntea noastră
Veninoase ceasuri verzi

Ne călătorim din propriile noastre trupuri
Cu tăcerea trasă
De privirile noastre nebune

Privirea goală
Ţi-o strâng între pleoape
Durerea în ea s-o sfărâm

10

Cum să mai privim
Cu nasturii aceştia de bronz

Râde de noi întunericul
Cu coasele biciuindu-ne

Cum să mai vorbim
Cu limba aceasta de hârtie

Sub cerul gurii cuvintele
Ne-o incendiază uscată

Cum să supraviețuim
Cu trupul acesta de nisip mișcător

Scăpate din căpăstru lingurile
Ne cară grăunțele toate

Cum să ne mai îmbrățișăm
Cu mâinile acestea de lemn desfrunzite

Garoafele pier de pe buzele noastre
Intr-un fierbinte nisip se pierd

11

Casele și-au întors pe dos
Amarele buzunare ale camerelor
Vijelia să le scotocească

De-a lungul coastelor noastre
Lampioanele străzii
Își dezbracă însângeratele rochii

Nu suntem decât două pagini de ziar
Cumplit de lipite
Pe rana înserării

Din sprâncenele mele
Păsări de foc
Ți-au căzut pe clavicule

12

Tulburi coridoare ni se scurg
De pe gene pe față

Furia ne tivește
Cu-o aprigă sârmă-nroșită gândurile

Foarfeci zbârlite
In jurul cuvintelor neînarmate

O veninoasă ploaie a veşniciei
Muşcă din noi cu jind

13

Se dărâmă stâlpii de susţinere ai cerului

Banca pe care stăm
Se prăbuşeşte treptat în gol

Oare să lâncezim veşnic
Intr-o tăcere de piatră

Din ochi din frunte
Cuvintele încolţi-ne-vor

Zilele se-mprăştiară în toate părţile

Oare să aşteptăm veşnic soarele
Să ni se-ngălbenească printre coaste

Ascultăm cum ne bate inima
In gâtlejul stâlpilor morţi

Din piept am ieşit în fugă

14

Ochii tăi de n-ar fi
N-ar exista cer

In locuința noastră

Râsul tău de n-ar fi
Din ochi pereții
N-ar dispărea vreodată

Privighetorile tale de n-ar fi
Tandre sălciile
Nu ne treceau vreodată pragul

Mâinile tale de n-ar fi
In visul nostru soarele
N-ar înnopta vreodată

15

Sunt fără de capăt
Străzile privirilor tale

Din pupilele tale rândunelele
Migrează în sud

Plopii din pieptul tău
N-au fost desfrunziți vreodată

Soarele nu apune
Pe cerul cuvintelor tale

16

Aprinzi minunatul bec
In tristețea mea castanie

Livada mea pe piept
Ți-o întinzi

Porumbeii-i aduni
Albi în bucuria mea

Țigara grijilor mele
In inima ta mi-o stingi

Buzele mi le-aștepți
În ciorchinele de tămâioasă

17

Aș dormi în mare
În pupilele tale mă scufund

Aș înflori pe trotuar
Îți desenez răzoare din mers

M-aș trezi pe cer
În râsul tău îmi pregătesc culcușul

Nevăzut aș dansa
În inima ta mă încui

Te-aș smulge tăcerii
În cântec te îmbrac

18

Bogată ziua eu ți-o port
În brațe
Sădesc
Tineri brazi de-a lungul privirilor

Rătăcesc prin cetățile
Tăcerii tale
Roua ți-o culeg
De pe gene

Mlădioasă noaptea eu ți-o frâng
Din talie
Grijuliile tale zori eu le strig
De pe acoperișuri

19

Tinerețea noastră-nfloreşte verde
De-a lungul străzilor toate

Obrajii caselor se luminează
Când trecem

Trotuarele bat cărțile
Cu tălpile noastre

Suntem o surprinzătoare stea
Pe fața trecătorului

Cârduri de surprize
Ne mănâncă din palmă

20

Din palmele tale
Beau apă vie păsările

Păsări albastre și castanii
Care-și iau din ochii noștri zborul
Când nu sunt vânători prin apropiere

Palmele tale ne luminează

Cele două imaginare bulgăre de pământ
Atunci când soarele întârzie

21

Mâinile tale ard în flăcări
Pe vatra din mijlocul feței mele

Mâinile tale-nfloresc

In îndepărtata pustie din mine
In care nimeni nu călcase vreodată

Mâinile tale visează-n mâinile mele
Visul tuturor mâinilor din lume-nstelate

22

Ziua noastră este-un verde măr
Tăiat în două

Eu te privesc
Tu nu mă vezi
Intre noi e un soare orb

Pe trepte
Imbrățișarea noastră sfâșiată

Tu mă chemi
Eu nu te-aud
Intre noi e un aer surd

Prin vitrine
Buzele mele îți caută
Surâsul

In intersecție
Sărutul nostru călcat

Ți-am dat mâna
Tu n-o simți
Golul te-mbrățișase

Prin piețe
Lacrima ta e-n căutarea
Ochilor mei

Seara ziua mea moartă
Cu moartă ziua ta se-ntâlnește

Impreună numai în vis
Colindăm aceleași ținuturi

23

Când nu mă privești sunt un râu
Pe care l-au părăsit malurile

Vântul mă poartă ținându-mă de mână
Mâinile tale ți le retezase amurgul
Albe străzi aleargă-n fața mea

Și degetele îmi evită fruntea
Pe care se-aprinse lumea

Peste cuvintele mele crescuse iarba
Liniștea îți risipise vocea
Lucrurile-mi întorc spatele cenușiu

Se rotește prin bezna trupului meu
O perfidă lumină

24

Umblu
De la o mână la alta
Unde ești

Te-aș îmbrățișa
Și-ți îmbrățișez absența
Ți-aș săruta vocea
Și-aud râsul depărtărilor
Buzele mi-au sfâșiat fața

De ce nu-mi apari strălucitoare
Din palmele mele uscate
Să te văd
Și să pot închide ochii

Umblu
De la o tâmplă la alta
Unde ești

25

Sunt galbenă dușumeaua
Din camera goală în care stai
Umbra ta urmărind să mă consoleze

Sunt scările de lemn
Pe care cobori din cameră în stradă
Cu umbra ta căutând să mă joc

Sunt frunzele uscate
De-a lungul străzilor pe care treci
Umbra spre a ți-o auzi

Și stânca goală de lângă drumul
Care te îndepărtează sunt
Umbra ta căutând să mă îmbrace

26

Cine-i felinarul din colț
In noaptea aceasta fără dimineață

Cu privirea ta mă-nvăluie
Și mă urmărește până-n orbită locuința noastră
Pe pustiile diguri ale arterelor luminând

Și cine-i pasărea
Acea însingurată pasăre
De pe cerul plesnit al inimii mele

Cu vocea ta mă cheamă
Căci nu știe albă
Pe pământ în zbor să coboare

27

Am încălzit în palme
Strada
Pe care te-ai întors

Vocea ta își uitase albimea
Pe acoperișuri

Orele mele de singurătate
Se ridică în fața ta
De pe scaunele lor de zăpadă

28

Au adormit viorelele
Sub pleoapele tale

In soarele de deasupra
Urâtului tău vis mă prefac

Imi deschizi larg
Ferestrele din frunte

Culeg albi nuferi
Din sângele meu pentru tine

Faci să-nfrunzească
Trunchiul meu de cenuşă

29

Acestea sunt buzele
Pe care i le restitui
Gâtului tău

Acesta este clarul de lună
Pe care-l cobor
De pe umerii tăi

Noi ne-am pierdut
In nemărginitele păduri
Ale întâlnirii noastre

In palmele mele
Apun și răsar
Pometii tăi

Se-aprind în gâtlejul tău
Și se sting
Stelele mele timide

Ne-am regăsit
Pe un podiș de aur
Departe în noi

30

Imi dezbrac amurgul de pe trup
Ziua îmi întâlnise chipul
Vântul îmi învelise părul

Mirată privirea-mi înfrunzește
Umbra din soare-mi răsare
Lumea-i în pragul inimii mele

Iarăși cobor albaștri versanți
In limpedea ta voce intrând
După lampa noastră fermecată

(1943–1951)

CÂMPIA NEODIHNEI (1956)

Putea-voi oare
Pe-această câmpie a neodihnei
Un cort din palmele mele să-ți înalț
Departe în noi (1943)

JOCURILE

INAINTE DE JOC

Lui Zoran Mișici

Inchizi un ochi
Te adâncești în tine scrutezi fiecare ungher
Vezi dacă nu sunt cuie dacă nu-s pungași
Dacă nu sunt ouă de cuc

Inchizi și celălalt ochi
Te așezi pe vine sari
Sari sus foarte foarte sus
Mai sus de sine aproape

De-acolo cazi cu toată greutatea
Cazi zile-n șir adânc foarte foarte adânc
Până-n adâncurile abisului propriu

Cel care nu se sparge-n bucăți
Cel care rămâne și se ridică teafăr
Acela joacă

DE-A CUIUL

Unul o face pe cuiul altul pe cleştele
Ceilalţi pe meşterii

Cleştele apucă de cap cuiul
Cu mâinile cu dinţii-l apucă
Şi trage de el şi trage
Să-l smulgă din podele
Deobicei nu-i smulge decât capul
Fiind greu să smulgi din podele un cui

Meşterii spun atunci
Nu-i bun cleştele
Ii despică fălcile îi rup braţele
Şi-l aruncă pe fereastră

Mai apoi altcineva o face pe cuiul
Altcineva pe cleştele
Ceilalţi pe meşterii

DE-A V-AŢI ASCUNSELEA

Unul se ascunde de celălalt
I se ascunde sub limbă
Acesta îl caută sub pământ

I se ascunde pe frunte
Acesta îl caută în cer

I se ascunde în uitare
Acesta îl caută prin iarbă

Îl caută îl caută
Unde tot nu-l caută
Şi tot căutându-l se pierde pe sine

DE-A SEDUCĂTORUL

Unul mângâie piciorul scaunului
Până când scaunul nu-ncepe să se mişte
Făcându-i un dulce semn cu piciorul

Altul sărută gaura cheii
O sărută ce-o mai sărută
Până când aceasta nu-i întoarce sărutul

Al treilea se ţine deoparte
Se holbează la cei doi
Şi dă şi dă din cap

Până ce capul nu-i cade de pe umeri

DE-A NUNTA

Fiecare-şi dezbracă pielea
Fiecare-şi descoperă propria constelaţie
Pe care noaptea n-o văzuse vreodată

Fiecare-şi umple pielea cu pietre
Fiecare se-apucă să danseze cu ea
Iluminat de propriile-i stele

Cel care dansează până-n zori
Cel care nu clipeşte şi nu se prăbuşeşte
Acela îşi câştigă pielea

(Jocul ăsta se joacă rar)

DE-A HOŢII DE TRANDAFIRI

Unul e tulpina trandafirului
Alţii-s fiicele vântului
Alţii hoţi de trandafiri

Hoții se furișează până la tulpină
Unul din ei fură trandafirul
Și-l ascunde în inimă

Fiicele vântului apar
Văd frumusețea culeasă
Și-ncep să-i fugărească pe hoți

Le despică piepturile rând pe rând
La cineva dau de inimă
La cineva zău că nu

Le despică le despică piepturile
Inima până ce-o descoperă la unul
Și-n inimă furat trandafirul

INTRE JOCURI

Nimeni nu se-odihnește

Ăsta-și mută ochii într-una
Și-i pune-n spinare
Și vrând-nevrând merge de-a-ndărătelea
Și-i pune sub tălpi
Și iarăși vrând-nevrând se-ntoarce cu capu-n jos

Iar ăsta s-a făcut numai urechi
Și-a auzit tot ce nu poate fi auzit
Dar s-a săturat
Și tânjește să revină la sine
Fără ochi însă nu vede cum

Iar ăla și-a descoperit toate fețele
Azvârlindu-și-le una după alta peste acoperiș
Ultima și-o aruncă sub picioare
Și-și scufundă capul în palme

Iar ăsta și-a încordat privirea
Între degetele mari ale mâinii
Și merge pe ea merge
Întâi mai încet apoi mai repede
Apoi din ce în ce mai repede

Iar ăla se joacă cu capul
Și-l aruncă în aer
Îl așteaptă pe degetul arătător
Sau nici măcar nu-l așteaptă

Nimeni nu se-odihnește

DE-A PRINSELEA

Își smulg unii altora
Brațul ori piciorul ori nu contează ce

Îl apucă-n dinți
Și-aleargă cât mai repede cu putință
În pământ să-l îngroape
Ceilalți se risipesc care-ncotro
Caută adulmecă caută adulmecă
Pământul întreg îl răscolesc

Brațul de și-l descoperă fericiți
Ori piciorul ori nu contează ce
E rândul lor să muște

Jocul continuă sprinten

Atâta timp cât există brațe
Atâta timp cât există picioare
Atâta timp cât mai există nu contează ce

DE-A SĂMÂNȚA

Cineva îl seamănă pe altcineva
In propriul cap și-l seamănă
Bătătorește bine pământul

Așteaptă să-ncolțească sămânța
Sămânța îi golește țeasta
In gaură de șoarece o preface
Șoarecii devorează sămânța

Cad morți pe loc
In țeasta goală se instalează vântul
Și fată adieri multicolore

DE-A CAPRA

O piatră pe inimă-i unul pentru celălalt
O piatră cât casa
Sub piatră nici unul să miște

Și unul și celălalt se-ncrâncenează
Să-ntindă măcar un deget
Să plescăie din limbă măcar să dea din urechi
Sau cel puțin să clipească

Sub piatră nici unul să miște

Și unul și celălalt se-ncrâncenează
Și obosesc și obosiți adorm
Și-abia în vis părul li se face măciucă
(Ăsta-i joc care durează)

DE-A VÂNĂTORUL

Cineva intră fără să bată
Îi intră cuiva pe-o ureche
Și-i iese pe cealaltă

Intră cu pas de chibrit
Cu pas de chibrit aprins
Dansând pe dinlăuntru i-o parcurge

E grangurul

Cineva intră fără să bată
Îi intră cuiva pe-o ureche
Și nu mai iese pe cealaltă

S-a ars

DE-A CENUȘA

Unii-s nopți alții stele

Fiecare noapte-și aprinde propria-i stea
Și-ntinde o neagră horă-n juru-i
Până când steaua-i nu se face scrum

Nopțile se-mpart după aceea între ele
Unele se fac stele
Altele rămân nopți

Iarăși fiecare noapte-și aprinde propria-i stea
Și-ntinde o neagră horă-n juru-i
Până când steaua-i nu se face scrum

Ultima dintre nopți se face și stea și noapte
Singură se-aprinde
Singură-ntinde o neagră horă-n juru-i

DUPĂ JOC

În sfârșit mâinile se-apucă de burtă
Ca burta să nu plesnească de râs
Când colo burtă nu există

O mână se ridică greoaie
Să șteargă rece'a sudoare de pe frunte
Nici frunte nu există

Cealaltă mână se-apucă de inimă
Ca nu cumva inima să-i sară din piept
Nici inimă nu există

Mâinile recad amândouă
Recad inutile în poală
Nici poală nu există

Într-una din palme acum plouă
Din cealaltă palmă crește iarba
Ce să-ți mai spun

(1954)

OSUL CĂTRE OS

I. LA ÎNCEPUT

Acum ne e uşor
Am scăpat de carne

Ne-om face ce ne-om face
Spune-mi ceva

Nu cumva vrei să fii
Coloana vertebrală a fulgerului

Mai spune-mi ceva

Ce să-ţi spun
Poate osul iliac al furtunii

Spune-mi altceva

Altceva nu ştiu
Poate coastele cerurilor

Nu suntem noi oasele nimănui
Spune-mi altceva cu totul altceva

II. DUPĂ ÎNCEPUT

Ce ne facem acum

Într-adevăr ce ne facem
Vom cina măduvă

Măduvă am mâncat la prânz
Şi-acum mă incomodează golul din mine

Să cântăm atunci
Nouă ne place cântecul

Ce ne facem când vin câinii
Lor le plac oasele

Le vom rămâne-n gâtlej
Delectându-ne

III. LA SOARE

Ce bine-i să stai gol la soare
Niciodată n-am ţinut să am carne

Nici eu n-am fost înnebunit după asemenea
zdrențe
Așa gol mă faci să fiu nebun după tine

Să nu lași soarele să te mângâie
Mai bine ne iubim amândouă

Dar nu aici dar nu la soare
Aici se vede totul iubitul meu oscior

IV. SUB PĂMÂNT

Mușchi de întuneric mușchi de carne
Tot acolo ieși

Și-acum ce ne facem

Să chemăm oasele tuturor timpurilor
Să ne urcăm în soare

Și-atunci ce ne facem

Atunci vom creşte curate
Vom creşte înainte după poftă

Şi-apoi ce ne mai facem

Nimic vom umbla încolo-încoace
Vom fi pe vecie nişte fiinţe osoase

Ai răbdare până se cască pământul

V. SUB CLAR DE LUNĂ

Ce-i ce se-ntâmplă
E ca şi cum o carne un fel de carne ninsă
S-ar depune pe mine

Nu ştiu ce se-ntâmplă
Dar parc-ar curge-o măduvă şi prin mine
Un fel de măduvă rece

Nici eu nu ştiu
E ca şi cum totul ar reîncepe
Printr-un şi mai aprig început

Ştii ce-i
Să latri ştii

VI. SPRE FINAL

Și-acum încotro

Încotro să mergem nicăieri
Încotro ar putea două oase în ultimă instanță

Și-acolo ce facem

Acolo ne-așteaptă deja de mult
Acolo ne-așteaptă nerăbdători
Nimeni și nevastă-sa-i nimic

Ce nevoie au ei de noi

Ei sunt bătrâni ei sunt fără oase
Le vom fi ca două fiice bune

VII. ÎN FINAL

Os eu os tu
De ce m-ai înghițit
Nu mă mai văd

Ce ai
Tu m-ai înghiţit pe mine
Nici eu nu mă mai văd

Unde-s acum

Acum nu se mai ştie
Nici cine-i cine nici care-i unde
Totul nu-i decât un urât vis al ţărânei

Tu m-auzi

Te aud şi pe mine m-aud
Cântă ca un cocoş spânzul din noi

SĂ-MI DAI PETICELE ÎNAPOI

De ce nu-mi treci prin minte
Gândurile mele să-ţi zgârâie obrajii

De ce nu-mi ieşi în cale
Ochii mei să te latre

De ce nu deschizi gura
Tăcerea mea să-ți spargă fălcile

De ce nu-mi amintești de tine
Memoria mea să-ți răscolească pământul de
sub picioare

Până aici am ajuns

1

Să-mi dai peticele înapoi

Peticele mele de vis curat
De surâs mătăsos de presimțiri vărgate
De țesut al meu dantelat

Peticele mele de speranță punctată
De dorințe aprinse de priviri pestrițe
De piele de pe fața mea jupuită

Să-mi dai peticele înapoi
Dă-mi-le când te rog cu frumosul

2

Ascultă tu minune
Scoate-ți broboada aia albă
Știu eu ce hram porți

Încă de mici am mâncat
Amândoi din aceeași strachină

Am dormit în același pat
Cu tine cuțit rău de deochi

Am umblat prin lumea strâmbă împreună
Cu tine șarpe încălzit la sân

Ascultă tu fătarnico
Scoate-ți broboada aia albă
Cê să ne mai ducem cu vorba

3

Nu vreau să te iau în cârcă
Nu vreau să te duc unde-mi spui

Nu vreau nici potcovit cu aur
Nici înhămat la căruța cu trei roți a vântului
Nici ținut în frâul curcubeului

Nu mă cumperi tu

Nu vreau nici cu picioarele-n buzunar
Nici trecut prin ac nici făcut nod
Nici redus la simplă surcea

Nu mă sperii tu

Nu vreau nici ars nici picat cu ceară
Nici sărat de viu
Nici în vis nu vreau

Nu te-amăgi
Nu ține nu vreau

4

Afară din infinitul meu împrejmuit de ziduri
Din hora stelară întinsă în jurul inimii mele
Din înghițitura mea de soare

Afară din marea stranie a sângelui meu
Din fluxul din refluxul meu
Afară din tăcerea mea terestră

Afară am spus afară

Afară din prăpastia mea vie
Din golașul arbore părintesc din mine

Afară cât să mai strig afară

Afară din capul meu făcut țăndări
Afară ieși afară

5

Tu ai vedenii vezi păpuși
Câtă vreme eu în propriu-mi sânge le scald
În peticele propriei piei le-mbrac

Leagăn le fac din propriul meu păr
Din vertebre cărucioare
Din sprâncene zburători

Din surâsuri le fac fluturi
Din dinți fiare sălbatice
Ca să vâneze să-și mai omoare timpul

Dar ce joc mai e și ăsta

6

Rădăcina și sângele și coroana mă-tii
Și tot ce ai pe lume

Și imaginile-ți însetate din creier
Și ochii de jeratic din vârful degetelor
Și urma oricare-ar fi ea

...Te-aș în trei căldări cu apă-ndărătnică
În trei cuptoare cu simbolic jeratic
În trei rîpe fără nume și lapte

Înghețа-ți-ar suflarea până-n gâtlej
Până la piatra de sub țâța dreaptă
Până la pasărea-briceag din cea piatră

...Te-aș în negura negurilor în lăcașul golului
În foarfecele începutului și-ale începutului
În uterul ceresc care-o mai fi și ăla

Sămânța și seva și strălucirea
Și bezna și punctul de la capătul vieții mele
Și tot ce ai pe lume

7

Ce-i cu peticele mele
Nu vrei să mi le dai înapoi nu vrei

Îți voi da eu foc la sprâncene
N-o să-mi rămâi în veci nevăzută

O să te fac eu să nu mai știi ce e zi și ce e noapte
O să te izbești tu cu capul de ușa mea

O să-ți retez unghiile cântătoare
Să nu-mi desenezi pe creier șotroane

O să-ți asmut ceșurile din oase
Mătrăguna să ți-o soarbă de pe limbă

O să vezi tu ce-am să-ți fac

8

Şi tu vrei să ne iubim

Mă poţi face din propria mea cenuşă
Din cioburile hohotului meu
Din bruma mea de plictis

Poţi frumoaso

Mă poţi apuca de şuviţa uitării
Îmi poţi îmbrăţişa noaptea din cămaşa goală
Ecoul poţi să mi-l săruţi

Păi tu habar n-ai să iubeşti

9

Fugi minune

Până şi urmele paşilor noştri se muşcă-ntre ele
Se muşcă înapoia noastră-n ţărână
Nu suntem noi unul pentru celălalt

Privesc rece ca piatra prin tine
Prin tine trec de la un capăt la altul
Nu-i rost de joc

Peticele de ce ni le-om fi amestecat

Dă-mi-le înapoi ce faci tu cu ele
Zadarnic ți se gălbejesc pe umeri
Dă-mi-le înapoi și fugi în propriul tău nicăieri

Fugi minune de minune

Unde-ți sunt ochii
În față ai o minune

10

Fi-ți-ar limba neagră neagră amiaza neagră speranța
Fi-ți-ar toate negre și alb doar fiorul meu
Încolți-te-ar lupul meu de gâtlej

Fi-ți-ar vijelia așternut
Spaima-mi căpătâi
Fi-ți-ar nemărginită câmpia neodihnei

Fi-ți-ar îmbucăturile de foc și dinții de ceară
Și n-ai avea decât să rumegi
Să rumegi după poftă nesătulo

Fi-ți-ar vântul mut apa mută florile mute
Fi-ți-ar totul mut doar scrâșnetul dinților mei
răsunător
Șoimul meu așeza-ți-s-ar pe inimă

N-ar avea parte maică-ta groaza de tine

11

Ți-am șters fața de pe fața mea
Umbra ți-am smuls-o de pe propria mea umbră

Am nivelat munții din tine
Câmpiile ți le-am prefăcut în munți

Ți-am înverjbit anotimpurile
Punctele cardinale le-am abătut de la tine

Drumul vieții mi l-am legat de tine
Cel de nestrăbătut cel imposibil

Și-acum tu vezi și caută de mă-ntâlnește

12

Destul cu colilia elocvență destul cu tărâțele zaharisite
N-aud nimic nu știu nimic-
Destul mi s-a făcut lehamite de toate

Voi spune ultimul destul
Îmi voi umple gura cu pământ
Voi strânge din dinți
S-o rup cu tine care deșertezi la cranii
S-o rup o dată pentru totdeauna

Mă voi sprijini așa cum mă vezi
Fără rădăcini fără crengi fără coroană
Pe propriile mele puteri
Pe cucuiele proprii

Voi fi țeapă de păducel înfiptă în tine
E tot ce pot fi în tine
În tine strică-joc în tine pierde-vară

Duce-te-ai pe pustii

13

Termină cu gluma minune

Cuțitul ți l-ai ascuns sub broboadă
Ai încălcat linia mi-ai pus piedică
Ai stricat jocul

Cerul să mi se răstoarne
Soarele să-mi spargă capul
Peticele să mi se risipească

Să nu glumești cu minunea minune
Să-mi dai peticele înapoi
Ale tale ia-ți-le

(1955)

PIATRA

PIATRA

Lui Duşan Radici

Fără cap fără membre
Ea apare
Dintr-un emoționant plus al hazardului

Ea se mișcă
Cu pasul desfrânat al timpului
Cuprinde totul
În pătimașa-i
Lăuntrica îmbrățișare

Trup alb neted inocent
Ea râde din sprânceana lunii

INIMA PIETREI

S-au jucat cu piatra
Piatra ca piatra
S-a jucat cu ei de parcă n-ar avea inimă

S-au supărat pe piatră
Au spart-o în iarbă
Uimiți i-au descoperit inima

I-au deschis inima
În inimă un șarpe
Ghem adormit fără de vise

Au deșteptat șarpele
Șarpele a țâșnit în sus
Ei au fugit departe

Priveau de departe
Șarpele înconjurase orizontul
Îl înghițise ca pe un ou

S-au reîntors la locul jocului
Nicăieri nici șarpe nici iarbă nici bucăți de piatră
Nicăieri nimic de jur împrejur

S-au privit au surâs
Făcându-și cu ochiul

VISUL PIETREI

Apăru din pământ o mână
Aruncă în aer cu piatra

Piatra unde-i
Pe pământ n-a căzut
La cer nu s-a urcat

Cu piatra ce s-a-ntâmplat
Să o fi-nghițit înaltul
Să se fi prefăcut în pasăre

Piatra iat-o
Îndărătnică ea a rămas în sine
Nici în cer nici pe pământ

Numai de sine ascultă
Lume printre lumi

AMORUL PIETREI

I-a căzut drag frumosul
Rotundul uşuraticul infinit
Cu ochi albaştri

S-a transformat pe deplin
În glob al ochilor lui

Numai el o-nţelege
Numai îmbrăţişarea lui ia forma
Pornirii sale
Mute şi năprasnice

Umbrele lui toate
Le-a întemniţat în sine

E orbit de dragoste
Și nici o altă frumusețe
Nu vede
În afara celei pe care-o iubește
Și care-i va veni de hac.

AVENTURA PIETREI

S-a plictisit de cerc
De cercul ideal care-o înconjoară
S-a oprit din mers

E grea povara
Propria lăuntrica sa povară
I-a dat drumul

I s-a părut tare piatra
Piatra din care-i plămădită
A părăsit-o

S-a văzut strâmtorată în sine
În propriul său trup
A ieșit

S-a ascuns de sine
S-a ascuns în propria-i umbră

SECRETUL PIETREI

S-a umplut de sine
S-o fi-mbuibat cu propria-i carne tare
I s-o fi făcut silă

Întreab-o nu-ți fie teamă
Nu cere pâine

S-a-mpietrit într-un spasm binecuvântat
O fi cumva gravidă
Poate naște o piatră
Poate o fiară poate un tunet

Întreab-o cât poftești
Nu te-aștepta la vreun răspuns

Așteaptă-te cel muit la un cucui
La un al doilea nas la un al treilea ochi
Sau mai știi la ce

DOUĂ PIETRE

Se privesc inexpresiv
Se privesc două pietre

Ieri două bomboane
Pe limba eternității
Azi două lacrimi de piatră
Pe geană necunoscute

Mâine două muște de nisip
În urechile surzeniei
Două gropițe vesele
În obrajii zilei

Două victime ale unei glume inocente
Nesărate din care lipsește mucalitul

Se privesc inexpresiv
Se privesc cu recile șolduri
Vorbesc din burtă
Vorbesc în vânt

(1951-1954)

CER SECUND (1968)

CĂSCATUL CĂSCATURILOR

MOȘTENIREA CITITORULUI ÎN STELE

Au rămas după el cuvintele lui
Mai frumoase decât lumea
Nimeni n-are curajul să pună ochii pe ele

Ele așteaptă la cotiturile timpului
Mai mari decât oamenii
Cine să le poată rosti

Ele zac pe pământul mut
Mai grele decât oasele vieții
Moartea n-a reușit
Să și le ia drept zestre

Nimeni nu le poate ridica

Stelele căzătoare își ascund capul
În umbra cuvintelor lui

NUMĂR UITUC

A fost odată un număr
Curat și rotund ca soarele
Dar singur mult prea singur

A început să calculeze cu sine

Se-mpărțea se-nmulțea
Se scădea se-aduna
Dar rămânea întotdeauna singur

A încetat să mai calculeze cu sine
Și s-a încuiat în propria-i puritate
Rotundă solară

Afară au rămas încinse
Urmele calculelor sale

Au început să se alerge prin întuneric
Să se-mpartă când se-nmulțesc
Să se scadă când se-adună

Așa cum se-ntâmplă deobicei pe întuneric

Și nu era nimeni să-l roage
Să-și strunească urmele
Și să și le șteargă

GREȘEALĂ TRUFAȘĂ

A fost odată o greșeală
Atât de ridicolă atât de măruntă
Că nimeni nici n-ar fi observat-o

Pe sine nu vroia
Nici să se vadă nici să se-audă

Ce n-a scornit
Ca să demonstreze
Că de fapt nu există

A inventat spațiul
Ca să-și adăpostească-n el dovezile
Și timpul ca să i le păstreze
Și lumea ca să i le vadă

Tot ce a inventat
Nu era nici atât de ridicol
Nici atât de mărunt
Dar era bineînțeles fals

Și oare se putea să fie altfel

TRIUNGHIUL ÎNȚELEPT

A fost odată un triunghi
Avea trei laturi
A patra dosindu-și-o
În propriul său centru incandescent

Peste zi se urca în cele trei vârfuri ale sale
Centrul admirându-și-l
Noaptea se odihnea
Într-unul din cele trei unghiuri ale sale

În zori își privea cele trei laturi
Prefăcute-n trei roți incandescente
Care se pierdeau într-o albastră neîntoarcere

Îşi scotea atunci cea de-a patra latură
O săruta o frângea de trei ori
Ascunzând-o iarăşi în acelaşi loc

Şi iarăşi avea trei laturi

Şi iarăşi se urca peste zi
În cele trei vârfuri ale sale
Centrul admirându-şi-l
Şi noaptea se odihnea
Într-unul din cele trei unghiuri ale sale

ECOURI ÎMPIETRITE

Au fost odată o sumedenie de ecouri
În slujba unei voci
Bolţi îi înălţară

Se dărâmară bolţile
Fuseseră strâmbe
Propria lor pulbere le-acoperi

Părăsiră această primejdioasă slujbă
Împietriseră de foame

Zburară împietrite
Să găsească să sfâşie gura
Din care ţâşnise vocea

Zburaseră cine ştie cât
Şi nu văzuseră oarbe
Că zboară tocmai pe muchia gurii
Pe care o căutau

POVESTE DESPRE O POVESTE

A fost odată o poveste

Se isprăvea
Înainte de-a începe
Şi-ncepea
După ce se isprăvea

Eroii ei intrau în ea
După moarte
Şi ieşeau din ea
Înainte de-a se naşte

Eroii ei vorbeau
Despre o țară despre un cer
Vorbeau de toate

De-un singur lucru nu vorbeau
Un lucru pe care nici măcar ei nu-l știau
Acela că nu sunt decât eroi de poveste

Dintr-o poveste care se isprăvea
Înainte de-a începe
Și-ncepea
După ce se isprăvea

CĂSCATUL CĂSCATURILOR

A fost odată un căscat
Nici sub gingii nici sub pălărie
Nici în gură nici nicăieri

Era mai mare decât orice
Mai mare decât propria-i mărime

Din când în când
Bezna surda lui beznă deznădăjduită

Scăpăra ici-colo de disperare
Ca niște stele ai spune

A fost odată un căscat
Plicticos ca orice căscat
Și pare-se că încă mai durează

SEMNE

INTRUSUL

Un strop de sânge într-un colț de cer

Să nu fi-nceput stelele iarăși
Să-și împartă seninul să se muște
Ori să se sărute

La masa rotundă a soarelui
Nu se vorbește despre aceasta nimic

Doar pâinea de foc ce se frânge
Paharele luminii trec din mână-n mână
Iar stelele moarte-și rod propriile lor încheieturi

Ce caută un strop de sânge într-un colț de cer
În colțul acela chior de cer

FLUIERUL ÎNARIPAT

Zboară fluierul înaripat
În jurul uriașului ghem de fulgere
Cântecul lui cine știe-ncotro le-ademenește

Poate înapoi printre nouri
Poate într-un alt cer mai frumos
Poate pe pământ printre oameni

El se-mpleticise printre limbile de foc
I se-aprinseră la porțile cerului
Și aripile și cântecul și umbra

Un alt cântec oare nu știe

Cu ăsta nu face decât să-nfurie fulgerele
Fără să le poată ademeni

BOCCEAUA ÎNDĂRĂTNICĂ

Se mişcă pe cerul senin
O albă boccea informă

Legată cruciş cu-o sfoară verde
Ea se leagănă din toate puterile
Pasul pregătindu-şi-l astfel

Anevoie cade
Pe impasibilul cerescul pământ
Şi astfel păşeşte pe loc

Deasupra ei tace o stea

Dedesubtul ei tace o altă stea
În dreapta ei bătrânul soare despică firul în patru
În stânga ei delirează luna nouă

De ce nu se liniştește odată
Bunul trăsnet din senin
O va dezlega desigur

CAPUL VAGABOND

Un cap retezat
Un cap cu-o floare-n dinți
Rătăcește în jurul pământului

Îi iese-n cale soarele
El i se-nchină
Continuându-şi drumul

Îi iese-n cale luna
El îi surâde
Fără să se-oprească din drum

De ce rânjește spre pământ
Oare să se-ntoarcă nu poate
Ori să plece pentru totdeauna

Înflorită gura-i trebuie c-o știe

PUMNALUL DAMNAT

Zace gol pumnalul damnat
În mijlocul Căii Lactee

Cum se mai zvârcolește
În praful stelar
Poate că-i însetat de sânge

Cum mai saltă
Poate că nevinovata sa umbră
Vrea să și-o înjunghie

Și cum mai străfulgeră din tăișuri
Străfulgeră în toate părțile
Poate că face semne cuiva

Îl ocolesc convoaiele de stele
Și lasă în jurul lui
Un gol în formă de inimă

Unde-i preaslăvita mână
Ce-l azvârli încoace
Din nou să-l apuce

MÂINILE INCENDIATE

Se scufundă în largul cerului
Două mâini incendiate

Ele nu se-agață de steaua
Care plutește prin preajmă-le
Care clipește și se crucește

Își vorbesc ceva pe degete
Dar cine să tălmăcească
Limbajul degetelor incendiate

Își unesc solemn palmele
În formă de acoperiș

Poate vorbesc despre vechea casă
Pe care-au părăsit-o incendiată
Ori poate despre cea nouă
Pe care de-abia au de gând s-o ridice

ULTIMA FRÂNGHIE

O multicoloră frânghie groasă
Se târăște printre constelații
Și abia reușește să treacă

La fiecare intersecție stelară
Își leagă câte-un nod
Drumurile să și le-amintească toate

Nesfârșitul său capăt
Și-l smulge necontenit
Din pântecul albastru al cerului

Se târăște printre constelații
Înspre însăși inima lumii
Și nu-i mod să se-ncurce

DISPUTA

MĂRUL ÎNCORONAT

Scoate-ți soarele din gură
Noaptea ne-ngroapă de vii

Mărul ăsta-i al meu
Mi-a căzut din cer pe limbă
Lăsați-mă să mă înfrupt din el

Cască-ți gura vidule să ni se facă de ziuă
Să ne-ncoroneze și pe noi soarele

Voi viermilor
Rugați-vă să nu-mi casc gura
Și nu mai căutați desfătări în măr

LAȚUL ALBASTRU

De ce ne strângi de gât cu orizontul

Îmi plac faldurile cerului
Când cad dese pe șolduri

Ne vei strangula cu brâul acela

Îmi place să vă aud bocind după lațul albastru
Când eu obosit mă descing

DRUMUL ÎNALT

Ridică-ți piciorongul ăla
Ne-ai călcat pe gând

Nu-mi pot trece paşii prin voi
Purtându-i în mâini

Dă-te la o parte gândul nostru
Îţi va muşca stelele de pe tălpi

Nu-mi pot sacrifica drumul
El trece prin capetele voastre

SFORI NEOBOSITE

De ce privirile tale
Să ne coasă pleoapele

Nu ştiu ce fac în spatele meu
Razele soarelui

De ce nu-ntorci capul
Privirile să ţi le vezi

Acum nu ştiu unde mi-e capul
Aflaţi-l de-aveţi nevoie de el

CUIBUL DE CUC

Adună-ți trăsnetele
Clocite sub inima noastră

Dar voi de ce nu cultivați singuri
Tinerele ecouri ale cuvintelor mele

Adună-le ne vor sfâșia și pe noi
Și pe tine țăndări ne vor face

Dar de ce să nu le-ncălecați pe coadă
Intrând în zbor în inima mea

JAR FECUND

Taie-te pe lungime zero
Pentru a ne îndrepta și noi

Să fiți crescuți oare atât
Jucând pe jarul meu

Taie-te pe lățime zero
Pentru a ne întinde și noi mâinile

Să fiți oare deja pregătiți ca singuri
Spre izvorul jarului meu să vă luați zborul

ZBOR LIBER

Lasă-ne să ne luăm zborul
Din palatul tău fără temelii

V-am ridicat în stele
Sub bolta craniului meu
Zburați cine vă oprește

Lasă-ne să ne prăbușim
Fiecare zbor ne reîntoarce la palat

Aici v-am așteptat păsărilor
Tăiați-vă singure aripile
Zborul să vă fie liber

IMITAREA SOARELUI

MOARTEA TATĂLUI SOARELUI

Se opri bătrânul soare
La trei paşi de piscul cerului
De teiul veşnic înflorit

Se-nroşi se-nverzi
Se roti de trei ori în jurul său
Şi reveni la propriul său răsărit

(Pentru a nu muri sub ochii noştri)

Se zice c-ar avea un fiu soreanu
Până nu va răsări luminos şi pentu noi
Bezna o vom învăţa să lucească

SOARE ORB

Două raze mutilate
Conduc un soare orb

Dimineața a ieșit la muncă
De cealaltă parte a cerului
Nu mai e la ea în prag

Amiaza s-a înjosit singură
S-a înhăitat cu fulgerele
Nu-i niciodată acasă

Seara a pornit prin lume
Cu patu-n spinare
Se ține de cerșit pe una din stele

Numai noaptea a ieșit
Cu brațele deschise
În întâmpinarea soarelui orb

CIOCNIRE ÎN ZENIT

Răsări un soare albastru
La subsuoara stângă a cerului
Răsări un soare negru
La subsuoara dreaptă a cerului

Urcase albastrul urcase negrul soare
Spre turnul din zenit
Unde domneşte acum pustiul

Noi am coborât aşa goi în sine

Deschidem muşuroaiele de cârtiţă
Rostim în şoaptă tainicul nume
Al soarelui nostru natal

Trepiedul de aur din turn
Se risipise în trei vânturi

PREGĂTIRI DE ÎNTÂMPINARE

Înălţăm
Din înfloritele noastre oase
O poartă la intrarea în cer

Întindem jumătate de suflet
Pe o padină a cerului

Facem o masă
Din palmele noastre împietrite
Pe culmile cerului

Întindem jumătate de suflet
Pe cealaltă padină a cerului

Ridicăm
Din inima noastră-nfrunzită
Un pat la ieşirea din cer

Toate le facem pe-ntuneric
Singuri fără ajutorul timpului

Ne-ntrebăm dacă sunt acestea
Într-adevăr pregătiri de întâmpinare
Sau doar simple pregătiri de acompaniere

SOARE DE MIEZUL NOPŢII

Dintr-un imens ou negru
Ni s-a clocit un fel de soare

Ne-a strălucit pe coaste
A deschis larg cerul
În bietele noastre piepturi

De asfințit nu asfințea vreodată
De răsărit nu răsărea

A aurit totul în noi
Dar n-a făcut să-nverzească nimic
În jurul nostru în jurul aurului aceluia

În piatră funerară se prefăcu
Pe vie inima noastră

SOARE STRĂIN

Din capul lui căzuse
Acest bastard cu-n singur ochi

După cine se zgâiește acum
După cine se rostogolește
Prin fânețele cerului

De ce ne tot măsoară
De vii ne-ar arde cu mare plăcere

De parcă noi i l-am stropit
Cu apă rece
Pe turbatul său tată

Mai bine-ar fi să se calmeze
Și-a greșit cerul

IMITAREA SOARELUI

S-a încins inima unuia din noi
În înalturi în mijlocul ruinelor cerești

A pornit pe cărarea soarelui
Părăginită cu bălării de fier
Și a apus după orizontul pâclos

Așteptam în zadar să se întoarcă
Odată cu tânărul aducător de mere
Ori însoțită de douăsprezece ramuri de foc

De-atunci fiecare din noi își poartă
Inima în grele lanțuri
Legată de câte-o coastă credincioasă

FUMUL LACOM

De ce m-ați părăsit
În timp ce eram purtat de fum

Ne-ai părăsit tu pe noi pe fundul
Goalei tale căldări inferioare

De ce nu m-ați căutat
În timp ce fumul mă pogora

Acum caută-ne tu pe noi pe muchia
Răsturnatei tale căldări superioare

De ce nu m-ați strigat
În timp ce fumul mă înghițea de viu

Acum strigă-ne tu pe noi prin urechile
Căldării tale inferioare și superioare

TURTA DE CENUȘĂ

Poate încă mai păstrați jeraticul
Pe care vi l-am încredințat

Nu ne-ai lăsat decât
O mucegăită turtă de cenușă

Poate ați descuiat semnul
De pe coajă al porții mele

Am descuiat semnul
Pumnalelor tale încrucișate

Poate mâncați din aurita floare-a-soarelui
Ascunsă în miez

Turta ta ne-a mâncat mâinile
În timp ce-o rupeam bucăți

ROATA STINSĂ

Încotro plecat-ați fericiți
Cu înțeleaptă roata mea de foc

Ne-am învârtit în loc
Cu ea stinsă în jurul gâtului

Unde ajuns-ați fericiți
Cu sărmana mea roată oarbă

Am făcut-o exaltați să alerge
Pe sine să se depășească

Unde dispărut-ați
Cu roata mea nebună

Am dat-o furioși jos de la gât
Cu capul nostru cu tot

GHEMUL NEINFLAMABIL

Oare încă mai atârnați decapitați
De o neagră rază a mea

Atârnăm în vechiul tău fum
De un fir al nostru de aur

Oare încă n-ați aflat în întuneric
Că raza mea se făcuse scrum

Noi știm că firul cel credincios
Se derulase de pe inima noastră

Oare încă n-ați văzut în întuneric
Că raza mea s-a rupt

Am aflat că firul nostru-și caută
Ghemul deasupra inimii în înalturi

BULGĂRELE DE ÎNTUNERIC

Oare nu recunoașteți bulgărele
Vechiului coagulatului meu întuneric

Sub ochii lui ciopârțim
Candida memorie cu cosiță de aur

Oare nu tânjiți după taina-i
Cu care vrea să vă ilumineze

Facem ca uitarea s-alerge-n jurul lui
Din propria-i coadă să-și muște

Oare nu înțelegeți cercurile sale
De deasupra umerilor voștri pustii

Ne e teamă ca bulgărele tău
Capul pierdut să nu ni-l înlocuiască

FLOAREA-SOARELUI DE FOC

De unde hora limbilor de foc
În vârful coloanei voastre vertebrale

Am cântat la fluierul piciorului
Ea s-a-nchegat de la sine

De unde în mijlocul horei voastre
Un câmp virgin cu-atâția ochi

Doar ne-am bătut pe coapse
Și el a strălucit de la sine

Floarea-soarelui secretă de unde-o aveți
Întreagă neruptă nemâncată

Am găsit-o pe umeri
În locul capului înfierbântat

SĂRUTUL INCANDESCENT

Ce vă faceți fără gloria mea albastră
În fragilul vostru turn înclinat să cadă

Ne-aprindem ultima suflare
Mai sus de gura căldării tale inferioare

Ce puneți la cale fără începutul meu
În spatele gratiilor voastre de oase

Aprindem singurătatea noastră dintâi
Sub gura căldării tale superioare

Ce vreți să desăvârșiți fără sfârșitul meu
În spatele lacătului vostru gângurind

Visăm să salvăm pentru noi înșine
Urechile căldărilor din acest sărut incandescent

TEIUL DIN MIJLOCUL INIMII

CÎNTECUL ADEVĂRULUI TÎNĂR

Cânta adevărul în întuneric
În vârful teiului din mijlocul inimii

Soarele se va coace își zicea
În vârful teiului din mijlocul inimii
Ochii dacă-l vor ilumina

Ne-am bătut joc de cântec
Adevărul l-am prins și l-am legat
Și l-am înjunghiat aici sub tei

Ochii trebăluiau
Afară într-un alt întuneric
Și n-au văzut nimic

BALAURUL DIN PÂNTEC

În pântec un balaur de foc
În balaur o roșie peșteră
În peșteră un miel alb
În miel cerul bătrân

Balaurul l-am hrănit cu pământ
Căutând să-l îmblânzim
Și să-i furăm cerul bătrân

Am rămas fără pământ
Nu mai știam încotro s-o apucăm
Și-am încălecat pe coada balaurului

Balaurul ne-a privit furios
Ne-am speriat de propriul nostru chip
Din ochii balaurului

Am sărit în gura balaurului
Ne-am chircit după dinții lui
Așteptând focul să ne salveze

ÎMBLÂNZIREA PUMNALULUI

Pumnalul sașiu atârnase îndelung
Deasupra inimii noastre

Au sosit în zbor aripile tăiate
Din teiul din mijlocul inimii
Și-au îmblânzit pumnalul

Aripile au învățat pumnalul
Să deseneze în zbor
Un soare tânăr în jurul inimii

Aripile au condus pumnalul
Mult prea frânt de-nvățătură
Undeva foarte sus în întuneric

Ne-am închinat adânc
În fața teiului din mijlocul inimii

PEȘTELE DIN SUFLET

În suflet un pește de-argint
În pește câteva paie

Pe paie o cârpă multicoloră
Pe cârpă trei stele fecioare

Am prins peştele de-argint
Ne era foarte foame
Peştele deabia dacă dădea să fugă

L-am spintecat
Din peşte se risipiră câteva paie

A putrezit cârpa multicoloră
Cele trei stele fecioare
Şi-au pierdut fecioria

Cît priveşte peştele de-argint
Nici pisicile nu l-ar mai mânca
Ne-am înşelat amarnic

Acum e-ntuneric în sufletele noastre

SUFERINŢELE TREPIEDULUI DE AUR

Şchiopăta trepiedul de aur
Prin preajma inimii noastre ascunse
Săpând cu-n picior întunericul

Ne era teamă să nu sape
Sub teiul din mijlocul inimii

Desigur voia să-l dezgroape pe unul
Care stătuse deja așezat pe el
Sau pe unul care de-abia așeza-se-va

Șchiopătase în jurul unei taine-ngropate
Își numărase picioarele
Și-și săpase trei morminte

Noi am întins o horă a soarelui
În jurul teiului din mijlocul inimii

PORUMBELUL DIN CAP

În cap un porumbel străveziu
În porumbel un sipet de lut
În sipet o mare moartă
În mare binecuvântată luna

Porumbelul îl spintecarăm
Sfărâmarăm sipetul de lut
Marea moartă o vărsarăm

Păşirăm în mare
Ajunserăm la fund

Sub fundul mării
Zărirăm porumbelul străveziu
Şi-n el luna nouă

Ieşirăm la suprafaţă

Sus la suprafaţă
Zărirăm iarăşi porumbelul
Şi-n el luna plină

Marea moartă ne-apucarăm s-o bem

TEIUL DIN MIJLOCUL INIMII

În mijlocul inimii un tei înflorit
Sub tei îngropată o căldare
În căldare doisprezece nouri
Printre nouri un soare tânăr

Am săpat prin inimă după căldare
Am dezgropat cei doisprezece nouri
Căldarea fugea cu soarele
Dintr-o adâncime în alta

Ne-am holbat la adâncimea din urmă
Mai adâncă decât propria noastră viață
Am renunțat să mai săpăm
Am tăiat teiul să ne-ncălzim
Ne apucase un frig la inimă

INEL CELEST

MOARTEA CITITORULUI ÎN STELE

Trebuia să moară spun
Era mai aproape de stele
Decât de oameni

L-au mâncat furnicile spun
Credea că stelele
Nasc furnici iar furnicile stele
Încât şi-a umplut casa de furnici

Spun că i-au venit de hac
Depravatele lui cereşti
Că sunt stupide zvonurile despre pumnalul
Cu amprente de degete omeneşti

Era pur şi simplu în afara lumii spun
A plecat să caute floarea-soarelui
În care se revarsă drumurile
Fiecărei inimi şi fiecărei stele

Trebuia să moară spun

INEL CELEST

Inel al nimănui inelule
Cum te-ai pierdut

Cum ai căzut din cer undeva
Mai mult pretutindeni decât undeva

De ce ai cununat-o pe loc
Vechea străvechea ta strălucire
Cu golul tău tânăr

Uitaseră și de tine
Cum uitaseră de noaptea lor nupțială

De-atunci strălucirea-ți căzu în băutură
Golul ți se-ngrășase
Iarăși ești pierdut

Iată-ți inelarul meu
Intră și căpătuiește-te

NULITATEA

Ai dormit nulitate
Și-ai visat că ești ceva

S-a aprins acel ceva
Flacăra i se zvârcolea
În chinuri oarbe

Te-ai deșteptat nulitate
Și ți-ai încălzit spatele
La flacăra din vis

Tu nu vedeai chinurile flăcării
Lumi întregi de chinuri
Spatele ți-e scurt la vedere

Iarăși ai adormit nulitate
Și-ai visat că ești nimic

Flacăra s-a stins
Chinurile ei și-au redobândit văzul
Stingându-se și ele blajinele

SĂRMANA ABSENȚĂ

Tată bun n-ai avut
Mama nu-ți era acasă
Când ai zărit lumea din tine
Te-ai născut din greșeală

Ai talia unei prăpăstii părăsite
Și miroși numai și numai a absență
Pe tine tu însăți te-ai născut

Te-nvârteşti în zdrenţe de flăcări
Îţi spargi capetele unul după altul
Îţi sari din gură-n gură
Vechea greşeală întinerind-o

Apleacă-te goală dacă poţi
Până la ultima mea literă
Şi porneşte pe urma ei

Mi se tot pare sărmano
Că înspre o prezenţă tot te poate duce

MAESTRUL UMBRELOR

Tu umbli o veşnicie întreagă
Prin prorpiul tău infinit
Din creştet până-n tălpi şi-napoi

Te luminezi singur
În cap porţi zenitul
În tălpi amurgul luciului

În pragul amurgului lași umbrele
Să ți se lungească să ți se-ndepărteze
Să facă minuni și scandaluri
Să se-nchine lor înșile

În zenit reduci umbrele
La adevărata lor mărime
Le-nveți să ți se-nchine
Și înclinându-se să dispară

Și-n ziua de azi umbli pe-aici
Dar nu te vezi de umbre

MELCUL STELAR

Ai apărut târându-te după o ploaie
După o ploaie de stele

Din oasele lor stelele
Îți ridicară ele însele casa
Unde-o duci pe ștergar

După tine vine-o vreme șchioapă
Să te-ajungă din urmă să te calce
Scoate coarne melcule

Te târăşti pe-obrazul enorm
Pe care nu-l vei vedea niciodată
Drept înspre gura neantului

Abate-te din cale şi ia-o pe linia vieţii
Din palma mea visată
Până ce nu va fi prea târziu

Şi lasă-mi drept moştenire
Ştergarul de-argint făcător de minuni

STELE REFUGIATE

V-aţi privit stelelor
Pe furiş să nu vă vadă cerul
V-aţi gândit bine

V-aţi înţeles greşit

V-aţi trezit reci
Departe de vatră
Departe de porţile cerului

Priviți-mă pe furiș stelelor
Să nu ne vadă pământul
Înmânați-mi semnele tainei
Și vă voi da un toiag de vișin

Și drept cărare un rid de-al meu
Și drept călăuză o geană
Să vă reîntoarcă acasă

(1962–1968)

ȚARA VERTICALĂ (1972)

PELERINAJE

PELERINAJE

Umblu cu toiagul părintesc în mână
Cu o aprinsă inimă-n toiag

Tălpile mele silabilisesc literele
Pe care sacrul drum mi le scrie

Le desenez cu toiagul pe nisip
La fiecare popas
Înainte de culcare

Pentru a mi se-ntipări în memorie
Sunt încă departe
De-a le dezlega înțelesul
Deocamdată ele îmi seamănă cu o constelație
a lupului
Voi avea cu ce-mi petrece nopțile
De mă voi întoarce viu și sănătos acasă

HILANDAR

Neagră Maică-cu-Trei-Mâini

Întinde-mi o palmă
În marea fermecată să mă scald

Întinde-mi-o pe-a doua
De dulce piatră să mă satur

Și-a treia palmă întinde-mi-o
În cuibarul versurilor să dorm pespe noapte

Am sosit din drum
Prăfuit și flămând
Și-nsetat de o altă lume

Mîngâie-mă de trei ori
Până nu mi se lasă o mie de ceuri pe ochi
Și capul nu mi-l pierd

Și până nu-ți vor tăia toate trei mâinile
Neagră Maică-cu-Trei-Mâini

CALENICI

De unde ochii mei
Pe chipul tău
Îngere frate

Culorile se-nseninează
La hotarele uitării

Umbre străine nu-mi îngăduie
Fulgerul spadei tale
În teacă să-l repun

Culorile dau în pârg
Pe ramura ușoară a timpului

De-aici frumoasa ta pornire
În colțul buzelor mele
Îngere frate

Culorile ard
Ca tinerețea din sângele meu

JICEA

Roşie doamnă Jiceo
Tu ieşi din inima mea

Şi calci cu cele şapte porţi ale tale
Alături de peţitorul tău soarele
Prin valuri coapte de grâu

Te-opreşti tocmai în vîrful
Alesului triunghi incendiat

Sfidezi din cele două unghiuri imperiale pe care
stai

Şi pe spintecă-soare
Şi pe spurcă-grâne

Păşeşti în direcţia propriei tale înălţimi
Şi-a unei mai mari iubiri
În singura direcţie posibilă

Păşeşte săruta-ţi-aş paşii
Roşie doamnă Jiceo

SOPOCIANII

Pace rumenă a împlinirii
Pace coaptă a măreţiei

Totul ți-e la îndemână
De la subpământenele păsări de aur
Până la belșugul de fructe din cer

Ce minunat au îngenuncheat liniile
În pupilele meșterului

(Timpul muşcase)

Tânără frumusețe a demnității
Lunatică siguranță

Și porțile primăverii eterne
Și strălucitele arme ale fericirii
Toate n-așteaptă decât un semn

În mâna dreaptă a meșterului
Pulsul lumii bate

(Timpul muşcase
Și-și sfărâmase dinții)

MANASIA

Albastru și aur
Ultimul inel al orizontului
Ultimul măr al soarelui

Până unde pătrunzi cu privirea
Zografule

Poate auzi cavaleria nopții
Alah il ilalah

Penelul nu-ți tremură
Culorilor tale nu le e teamă

Cavaleria nopții se-apropie
Alah il ilalah

Ce vezi în sfărâfundurile nopții
Zografule

Aur și-albastru
Ultima stea în suflet
Ultima nemărginire în ochi

SÂNTANDREIA

Ai alergat până la marginea veșniciei
Ai mai făcut șapte pași
Spre Nord

Ai scos din râul raiului
Craniul sfântului tău ocrotitor
În creştet înălţându-i
Şapte temple ale soarelui

Ai aprins sub cupolă
Şapte stejari bătrâni
Şi i-ai stropit cu vin

Ai salvat din flăcări şapte porumbei sălbatici
Ai cântat cu ei şapte vecernii

Ai mirosit floarea de stânjenel
Te-ai încuiat în corola cerească
Şi-ai căzut în tăcere

(1950–1971)

IZVORUL LUI SAVA

IZVORUL LUI SAVA

Limpede ochi în piatră
Deschis pentru totdeauna
Prin patru sărutări de toiag

Somnoroasele verzile gene ale ierburilor
Ele își ascund și descoperă
Recele transparentul adevăr

Pe fundul acestei ape
Sclipește cristalinul cap de lup
Cu curcubeul în dinți

Spălarea pe față cu această apă
Tămăduiește orice durere de moarte
O singură înghițitură
Orice durere de viață

Limpede ochi în piatră
Deschis pentru oricine se leapădă aici
De propria-i lacrimă neagră

VIAȚA SFÂNTULUI SAVA

Înfometat și-nsetat de sfințenie
Părăsi pământul
Și pe-ai săi și pe sine

Intră în slujba
Domnilor înaripați

Le păzea nourii cu lână de aur
Le țesăla fulgerele și tunetele
Împiedicate prin bucoavne

Își consumă anii până la unul
Câștigă un toiag în formă de cap de șarpe

Încălecă toiagul
Se-ntoarse pe pământ
Și-i regăsi pe-ai săi se regăsi pe sine

Trăiește înconjurat de lupii săi
Mai presus de ani mai presus de moarte

SFÎNTUL SAVA

În jurul capului său zboară albine
Formând un viu nimb de aur

În barba-i roșcată
Împroșcată cu flori de tei
Tunetele și fulgerele se joacă de-a v-ați ascunselea

De gât îi atârnă lanțuri
Ce tresar în somnul lor de fier

Pe umărul său cocoșul arde-n flăcări
Preaînțeleptul toiag din mâna lui cântă
Cântecul drumurilor încrucișate

În stânga lui timpul se scurge
În dreapta lui timpul se scurge

El merge pe uscat
Însoțit de lupii săi

PĂSTORITUL SFÂNTULUI SAVA

El păzește pe curmătură
O albă turmă de piatră

Ajută în ereditara peșteră roșie
Fiecare piatră
Să nască

Oriîncotro ar merge
Turma sa îl urmează
Răsună munții de tropotul pașilor de piatră

Se-oprește-n câte-o poiană
Îngălbenită inaccesibilă
Și mulge piatră cu piatră

Lupii setoși și-i adapă
Cu lapte gros de piatră în care se varsă
Cele șapte culori ale curcubeului

De la laptele de piatră
Cresc dinți puternici și aripi secrete

FĂURĂRIA SFÂNTULUI SAVA

Lupii cu spinarea în flăcări
Îl cheamă
Din munții asediați

El le întinde toiagul în formă de cap de
șarpe
Să se cațere pe el
Și liniștiți să-i cadă la picioare

Îi scaldă-n fierbintele sânge
De sacru plumb părintesc
Și-i șterge cu barba-i roșcată

Le bate din fier tânăr
O nouă spinare
Și-i trimite înapoi în munți

Lupii-l salută printr-un urlet nemărginit
De pe curatele
Creste ale munților

ȘCOALA SFÂNTULUI SAVA

El stă-n vârful părului
Vorbindu-și de unul singur în barbă

Ascultă
Cum se roagă frunzele cu gură de miere
Împrumutându-i cuvintele

Privește
Cum prin munți vântul incendiar
Înjură cu cuvintele lui

Surâde
Și-ncepe nestingherit să mănânce
Cartea stăpânilor lumii

Își cheamă flămânzii săi lupi

Din vârful părului le-aruncă frunze
Pline de roșii litere cu gât lunguieț
Pline de miei albi

CĂLĂTORIA SFÂNTULUI SAVA

Călătorește prin țara întunecoasă

Taie cu toiagul în patru
Întunericul din fața sa

Azvârle cu mănuși groase
Prefăcute-n pisici
Peste cenușia armată de șoareci

Își dezleagă lanțurile-n toiul furtunii
Pământul din vechi lemn de stejar
De stele fixe legându-l

Spală labele lupilor săi
Urmă de țară-ntunecoasă
Să nu mai rămână pe ele

Călătorește fără drum
Drumu-n urma lui răsare

SFÎNTUL SAVA LA IZVORUL SĂU

Își privește în piatră
Al treilea ochi

Își vede în apa imparțială
Pustiitul chivot
Ticsit de țâțoase pere coapte

Își vede capul de lup
Și-n frunte înscris semnul
Noii constelații promise

Își vede toiagul înflorit
Și fericită țara sa roditoare
Acoperită de muguri de purpură

Își închide ochii doi
Cu-al treilea privește în piatră

(1958–1971)

CÂMPIA MIERLEI

O câmpie ca oricare alta
O palmă și jumătate de verdeață

Luna nouă seceră
Grânele migratoare
Două raze încrucișate de soare
Le potrivesc în stoguri

Mierla citește cu voce tare
Tainicele litere răspândite prin câmpie

Bujorii au ajuns până la cer
Cele patru vânturi servindu-le
Cu sângele amestecat al războinicilor

O câmpie cum alta nu-i
Cer deasupra-i
Cer dedesubt

CINĂ PE CÂMPIA MIERLEI

Stau cu toții transparenți la masă
Și fiecare vede steaua din inima celuilalt

Purtătorul coroanei le rupe și le-mparte
Trecutul lor de aur
Și ei îl mănâncă

Le toarnă în potire de albi bujori
Viitorul lor de purpură
Și ei îl beau

Sub masă pe genunchi
Săbiile lor mârâie-nfundat

În strachinile de pe masă
Se-oglindește cerul de seară
Iar pe cer sfârșitul bătăliei de mâine

Pe mâna dreaptă a purtătorului coroanei
Coboară-n zbor mierla un cântec zămislind

CÂNTECUL MIERLEI

Eu mierla
Călugăriță printre păsări
Îmi adun aripile și mi le desfac

Oficiez în mijlocul câmpiei mele
Cu ciocul stropul de rouă și bobul de țărână
În cântec le prefac

Bătălie tu fii mâine frumoasă
Adică dreaptă

Tu verde-mpărătească iarbă
Singură tu să ieși victorioasă

Victorie tu fericește-i pe supușii-mpărătesei
Cu lapte roșu care-o hrănesc

Și slujitoarele stele fericește-i-le
În argint viu care-o îmbracă

Eu cânt
Aprinzându-mi o pană din aripa stângă
Cântecul să-mi fie primit

LUPTA DE PE CÎMPIA MIERLEI

Cântăm călărind prin câmpie
În întâmpinarea balaurilor în armuri

Preafrumosul nostru păstor al lupilor
Zboară pe-un cal alb pe cer
Cu toiagul înflorit în mână

Turbatele arme setoase
Se muşcă-ntre ele în mijlocul câmpiei

Izvorăşte din fierul rănit de moarte
Râul sângelui nostru
El curge drept în sus şi se revarsă în soare

Câmpia se-ndreaptă sub noi

Ajungem din urmă călăreţul ceresc
Şi stelele noastre logodite
Şi-mpreună zburăm prin azur

De jos ne-nsoţeşte
Cântecul de despărţire al mierlei

PURTĂTORUL COROANEI DE PE CÂMPIA MIERLEI

Într-o beznă desăvârșită
El își ține în palmă capul retezat
Și luminoasa-i ctitorie
Și regenta soarelui

Stă preafericit pe-un nour
Desculț și cu cămașa ruptă
Încins cu coada balaurului ucis

În potirul plin de sânge
Bucăți ale sabiei sale de pe gâtul tăiat
În pâine moale
Se prefac

Sfânta Maică Sâmbătă
Îl naște pentru o a doua oară

Trăiește în roșia picătură de rouă
Joacă în hora aprinsă a bujorilor
Cântă în cântecul mierlei de pe-această
câmpie

RĂZBOINICII DE PE CÂMPIA MIERLEI

Aici
Unde suntem
Noi am pus stăpânire pe câmpiile albastre
Și ne-am cununat
Fiecare cu steaua-i ocrotitoare

Aici în împărăția pe care-o am câștigat
Cu mâinile-ncrucișate pe piept
Continuăm lupta

O continuăm din urmă

Încă n-am ajuns băieți
Și Dumnezeu știe dacă ajunge-vom vreodată
La începutul ei

Răzbate până la noi
De undeva din înălțimi
Verdele cântec al mierlei

MISIUNEA MIERLEI

Mierla-și usucă la focul bujorilor roșii
Aripile acoperite cu rouă de sînge

În față i se deschide câmpia
Însemnată de incandescentul omenescul fier
Prefăcut în aur curat

Printre litere iarba domnește
Ordinea lor
O stabilește după poftă

Mierla își smulge câmpia
Din mâinile celor patru negre vânturi
De la amiază până la miezul nopții o-ndoaie

La miezul nopții ea taie în zbor cerul
Ducându-și în cioc numai ea știe unde
Verdele său nimb

(1958–1971)

TURNUL-DE-CRANII

TURNUL-DE-CRANII *

Turn al morții

Pe oasele frontale strălucește
O teribilă memorie

* *Cele-Cula* – turn zidit de turci din craniile sârbilor decapitați în timpul primei răscoale sârbești (1804) în apropierea orașului Niș (n.t.).

Privește din orbite
Până la capătul lumii
Neagra presimțire

Între maxilarele știrbe
Se-nțepeni
O mare o ultimă-njurătură

În jurul morții zidite în turn
Craniile joacă pe loc
O stelară horă finală

Turn al morții
În turn stăpâna speriată
De sine însăși

INIȚIEREA LUI GHEORGHE CEL NEGRU *

El încă nu știe
Cine-i

Chivotul sfântului său rege
El îl poartă pe umăr
Din morminte-n morminte

* *Caragheorghe Petrovici* sau Gheorghe cel Negru, conducătorul insurecției sârbe din 1804.

Lemnul de stejar scânceşte
Tălmăcindu-i la ureche
Vorbirea stelelor călăuzitoare

El ascultă-ncruntat

Trece chivotul
De pe-un umăr pe altul
Făcându-şi cruce cu mâna stângă

El viitorul rege-al calicilor

GHEORGHE CEL NEGRU

Capul meu mă priveşşte deja din ţeapă
Şi-aşa nu exist şi nu existaţi
Vă daţi seama

În suflet loviţi în dulcele mijloc
În cornută luna de pe frunte
În vipera din ochi
Să facem să mai trăim şi noi

Spre înflorită cheia existenței
Până-n fundul mării de sânge câinesc
Fără ezitare după mine voi cei fără viitor
Puteți ori ba

La cuțite pământul și cerul lor
Moartea s-a săturat de mult de noi
La cuțite lupii mei nemângâiați

Capetele voastre rânjesc deja din-țeapă
Și-așa nu existați și nu exist
Vreți ori ba

UN TRANDAFIR PESTE CEGAR

A noastră-i lumea asta ori ba

Zăganul de foc ni se desprinde de pe față
Minunatul mistreț ne părăsește inima
Ne agățăm cu unghiile de ultima suflare

De ce-àm putea să ne-agățăm

Nici norul nu ne-ntinde mâna
Nici piatra să pună umărul
Nici timpul să ne vină în ajutor
Cine să mai numere dinții morții

Nimeni tu negru sânge ce-ai mai rămas

Spaima-ncolțește-o de inimă
Mușcă și nour și piatră și timp
Deschide un negru trandafir în aer

A noastră-i lumea asta ori ba

BOCET

N-ați intrat în posesia despletitelor ape
Nici a gorganelor descoperite
Oasele vi le spăl în propriul meu sânge
Vă-nfășur în propriile mele pleoape

Îmi brăzdez fața altceva n-am

Voi ați trecut de pragul cerurilor
Macii-de-câmp vi-i urmez cu buzele desculțe
Înnebunește pustia carne de pe mine
Mă părăsește o părăsesc

Pieptul mi-l sparg la ce-mi mai folosește

Urma vie a dinților voștri ea mă călăuzește
De la stâncă la stâncă de la stea la stea
Din cerc în cerc mă călăuzește

MOARTEA LUI GHEORGHE CEL NEGRU

I-au tăiat capul în somn
I l-au dus în orașul împăratului-câine
Și l-au aruncat dulăilor

Când se va trezi porni-va să și-l caute
Cu o neagră basma în mâna stângă
Cu-n trandafir negru-n cea dreaptă

Îi vor ieși-n întâmpinare
Pe cai negri lupii lui
Cu negre steaguri

Îi vor purta capul așezat
Pe încrucișate fluiere negre
Legate cu păr negru de văduvă

Capul îi va străluci
Încoronat de razele negre
Ale unui negru soare

Când se va trezi

CÎNTECUL TURNULUI-DE-CRANII

Lui Svetozar Bîrchici

Ochioasă floarea-soarelui ne-ai schimbat-o
Cu o piatră oarbă cu nechipul tău
Și-acum ce mai vrei minune

Ne-ai identificat cu tine
Cu golul din veninosul tău dinte gol
Cu eternitatea ciobită
Ăsta să fie întregul tău secret

De ce te ascunzi acum în orbitele noastre
De ce șuieri cu beznă și pâlpâi cu groază
Oare numai la atâta te pricepi

Nu clănțănim noi din dinți ci vântul
Lenevind la bâlciul soarelui
Rânjim la tine până la cer
Ce-ne poți face

Craniile ne-nfloresc de râs
Privește-ne satură-te de tine însuți
contemplându-te
Noi te stârnim minune

(1954–1971)

ÎNTOARCEREA LA BELGRAD

ÎNTOARCEREA LA BELGRAD

Pînă aici până la această cruce de apă
Trei urme de lup mă călăuziseră

Mă spălasem pe față în râul raiului
Mă șterseseм de poalele născătoarei de
soare
Ce se lăsară peste turnuri

Toiagul părintesc îl plantasem
În lutul de pe mal
Printre sălcii să-nflorească

Mă pornisem spre marea poartă
Deschisă deasupra mea în zenit

Nu știam dacă albul oraș coboară
În mine din nouri
Ori dacă pântecul meu se înalță la cer

Mă-ntorsesem de la drum
Pietre coapte din boccea
Să-mpart aici în piață

CETATEA DE SUS

Mâinile le-ntinzi înaltule
În fața porților albului oraș

Întâmpini vizionarele izvoare
Oarbele temple solare râurile bocitoare
Și munții rămași văduvi

Le dai să mănânce din palmă
Rouă culeasă în fiecare dimineață
De pe propriile-ți versuri

Faci legătura dintre silabele supraviețuitoare
Ale minereurilor ale plantelor ale fiarelor
Și prima literă a iubirii
Și înalți

Ultimele metereze inaccesibile
Ale cetății tale din aer

TERAZIE[1]

Pentru cineva tu nu ești decât o piață
Pe pieptul albului oraș

Soarele din stânga și soarele din dreapta
Își cântăresc în tine
Lumina și-ntunericul

Aici își expun marfa
Vânzătorii de nouri
De suflete și căscături

[1] Terezie, balanță, cumpănă; de altfel, denumirea unuia din principalele bulevarde belgrădene.

Aici își încearcă iscusința
Înghițitorii de flăcări dansatorii pe fulgere
Dresorii de tunete

Pentru noi tu ești o palmă de piatră
Din care citim linia vieții

Căreia nu-i văzuserăm vreodată sfârșitul.

CÂMPUL VRĂJITORULUI[1]

Te-am întâlnit bătrâne păstor
În mijlocul albului oraș

Treceai imediat după miezul-nopții
Printre umbrele caselor și teilor
Peste câmpul de foc al vrăjitorilor

Aveai un lup viu încolăcit în jurul gâtului
Cântai la frunză de tei

Două scântei îți jucau pe cojoc
Sărutându-ți barba roșcată și mâinile

[1] *Vracear Polie* – cartier din Belgrad, însemnând, în traducere, Câmpul Vrăjitorului. Aici au fost arse de către turci osemintele Sfântului Sava.

N-am căutat să te opresc
Mi-aş fi crăpat fruntea de vechiul tei

N-am vrut să mă amestec
În treburile vrăjitorilor
Flacăra lor n-are cugetul curat

Am rupt o frunză de tei
Cântecul prelungindu-ţi-l

TURNUL NEBOIŞA[1]

Te-oglindeşti cât e ziua de mare
În râul raiului

Te răsuceşti în jurul tău
Arătându-ţi şoldurile de piatră
În faţa albului oraş

Noaptea întreagă zbori prin cer
Luptându-te cu negrele focuri
Pentru moştenirea soarelui

În zori iarăşi iluminezi de pe mal

[1] Fortificaţie medievală din Belgrad.

Cete de porumbei purtători de făclii
Înlătură urmele de sânge
De pe cele opt fețe ale tale

N-ai teamă de nimeni
În afara părinților purtători de tunete

MAREA DOAMNĂ DUNĂREA[1]

Mare Doamnă Dunăre
Curge prin arterele tale
Sângele albului oraș

De dragul lui ridică-te o clipă
Din așternutul tău nupțial

Încalecă pe crapul cel mare
Străpunge norii plumburii
Și mergi să-ți vezi cerescul ioc natal

Adu-i albului oraș în dar
Fructe și păsări și flori ale raiului

[1] În literatura medievală sârbească, Dunărea era considerată cel de-al patrulea râu izvorât din rai, iar Sava, cel de-al treizeci și șaselea râu pământean.

Eşti un alb os între nouri
Os al oaselor noastre

BELGRADUL

Eşti un alb os între nouri

Răsari din rugul propriu
Din gorganul arat
Din pulberea risipită

Răsari din propria ta dispariţie

Soarele te păstrează
În chivotul său de aur
Sus deasupra lătratului secolelor

El te duce la cununia dintre
Cel de-al patrulea râu al raiului
Şi cel de-al treizeci şi şaselea râu pământean

Eşti un alb os între nouri
Os al oaselor noastre

(1965–1971)

SAREA LUPILOR (1975)

PROSTERNARE ÎN FAȚA LUPULUI ȘCHIOP

1

Reîntoarce-te umilit în vizuină
Lupule șchiop

Și dormi acolo
Până nu-ngheață lătratul
Și ruginesc sudalmele și se crapă torțele
Hăituielii obștești

Până nu se prăbușesc
Păgubiți în sine
Limba de ciudă mușcându-și-o

Și tiranii cap-de câine cu cuțit la ureche
Și hăitașii cu sexul pe umăr
Și balaurii de vânătoare devoratori de lupi

Eu cad pe brânci în fața ta
Și urlu slăvindu-te
Cum în vremile tale
De glorie și verzi

Și te implor vechi zeu al meu și șchiop
Reîntoarce-te în vizuină

2

M-am prosternat în fața ta
Lupule șchiop

Și zac printre chipurile tale
Mutilate și arse
Și-oblojite cu tină

Între ele am căzut
Scufundându-mă cu fața în sfintele tale urzici
Și-acum ard împreună cu ele

Mi-e gura plină
De carnea lor lemnoasă
Și de sprâncene de aur

M-am prosternat în fața ta
Printr-un rânjet fă-mi semn să mă ridic
Lupule șchiop

3

Primește darurile mele sărăcăcioase
Lupule șchiop

O oaie de fier îți aduc în spinare
Și-n gură o dușcă de mied
Fălciile să ți le dezmorțești

Și-un strop de apă vie în palmă
Să te deprinzi cu miracolele

Și-o cunună de stânjenei
Împletită după măsura capului tău
Pentru a nu uita cine ești

Și mostra celei mai noi capcane de lupi
Pentru a o studia temeinic

Primește darurile mele
Și nu le mătura cu coada-ți divină
Lupule șchiop

4

Întoarce-ți privirea spre mine
Lupule șchiop

Și însuflețește-mă cu ardoarea gurii tale
Pentru a cânta în numele tău
În strămaterna limbă a teiului

Crestează-mi pe frunte cu gheara
Cerești dungi și incizii
Interpret al tăcerii tale să devin

Și mușcă-mă de mâna stângă
Ca lupii tăi să-ngenuncheze în fața mea
Păstor numindu-mă

Întoarce-ți privirea spre mine
Și nu te mai holba la căzutul tău chip
Lupule șchiop

5

Ia-ți piatra de pe inimă
Lupule șchiop

Și-arată-mi cum prefaci
Piatra în nour solar
Și norul în cerb cu coarne de aur

Și-arată-mi dacă nu ți-e greu
Cum prefaci cerbul în alb busuioc
Și busuiocul în lăstun cu șase aripi

Și-arată-mi dacă-ți mai amintești
Cum prefaci lăstunul în șarpe de foc
Și șarpele în piatră nestemată

Ia-ți piatra de pe inimă
Și-așează-o pe inima mea
Lupule șchiop

6

Dă-mi voie să mă apropii
Lupule șchiop

Să-ți smulg
Trei fire fermecate
Din capul triunghiular

Să-ți ating cu toiagul
Steaua din frunte și piatra de pe inimă
Și urechea stângă și dreaptă

Să-ți sărut
Divina labă rănită
Proptită de-un nour

Dă-mi voie să mă apropii
Și nu mă speria cu divinul tău căscat
Lupule șchiop

7

Reîntoarce-te în vizuină
Lupule șchiop

Și dormi acolo
Până nu ți se schimbă părul
Până nu-ți dau noi dinți de fier

Dormi până când oasele strămoșilor mei
Nu înfloresc și nu se ramifică
Și nu străpung scoarța pământului

Dormi până nu ți se cutremură vizuina
Prăbușindu-se peste tine

Dormi până când propriul tău trib
Nu te trezește printr-un urlet
De dincolo de cer

Reîntoarce-te în vizuină
În vis te voi urma îngrijindu-te
Lupule șchiop

LUPOAICA DE FOC

1

Lupoaica zace
La poalele cerului

Trupul ei de jeratic curat
E-mpânzit de ierburi
Și-acoperit de pulbere solară

În pieptul ei munții
Urcă amenințători
Și iertători coboară

Râuri îi urlă în artere
În ochi îi scânteiază lacuri

În inima-i fără de capăt
Minereurile se topesc de dragoste
La un foc de șapte ori foc

Lupii i se joacă pe spinare
Și se adăpostesc în măruntaiele ei de cristal
Înaintea primului și-n urma ultimului strigăt

2

Ei închid lupoaica
Într-un foc subpământean

Îi cer să înalțe acolo
Castele de fum
Și pâini de cărbune să frământe

Numai cu jeratic o îndoapă
Și cu lapte de mercur fiert
Îi astâmpără setea

O constrâng să se unească
Cu vătraiuri încinse
Și sfredele ruginite

Lupoaica se-agață cu dinții
De steaua bălaie
Și se reîntoarce la poalele cerului

3

Ei prind lupoaica în curse oțelite
Întinse din zare în zare

Îi dau jos masca de aur de pe bot
Și-i culeg iarbă neștiută
Dintre coapse

Asmut copoii
Și pe toți vântură-vânt
Să o necinstească legată

O taie bucăți
Și o lasă pradă
Cleștilor de vultur

Lupoaica ia pe limba-i tăiată
Apă vie din maxilarele cerului
Și se reface la loc

4

Lupoaica se scaldă-n azur
Curățindu-și trupul de cenușă cănească

În adâncul puhoaielor
Ce se scurg de-a lungul feței ei încremenite
Fulgere se-mperechează

Între fălcile ei căscate
Luna își ascunde peste zi securea
Soarele cuțitele peste noapte

Bătăile inimii ei de aramă
Opresc lătratul depărtărilor
Aerul ciripitor să adoarmă

Prin hăuri
Dedesubtul sprâncenelor ei împădurite
Trăsnetele sunt în stare de orice

5

Lupoaica se ridică în două labe
La poalele cerului

Se ridică odată cu lupii
Împietriți în pântecele ei

Se ridică ușor
Între amiază și miezul nopții
Între două vizuini de lup

Se ridică greu
Dintr-o vizuină eliberându-și botul
Din alta coada

Se ridică un urlet sărat
Oprit în gâtlejul uscat

Se ridică moartă de sete
Spre-un limpede punct din vârful cerului
Spre jgheabul din care se-adapă cometele

RUGĂCIUNE PENTRU PĂSTORUL LUPILOR

1

Noi te rugăm păstor al lupilor

Răsucește-te în jurul gâtului nostru
Să nu călărim zi și noapte
Pe noi înșine

Hrănește-ne din palmă
Să nu înfulecăm la pământ crud
Să nu bem din propriul nostru sânge

Fă-ne puțin loc pe umăr
Să nu dormim departe de noi înșine
În ecourile propriilor noastre urlete

Găsește-ne nou-născuta piatră roșie
Scăpată din piepturile noastre
Să nu alergăm după ea până la capătul lumii

Noi te rugăm păstor al lupilor

2

Stârpește-ne ori ne acceptă
Așa jupuiți schilozi
Și decapitați

Noi te rugăm păstor al lupilor

Îmbracă-ne în pielea
Întinsă pe tobele hăitașilor

Înarmează-ne cu labe
Făcute plăsele
De cuțite vânătorești

Implantează-ne în maxilare dinți
Fixați în colierele
Cățelelor destrăbălate

Împodobește-ne gâtul cu craniul
Bătut în peretele
Atotștiutoarele observatoare

Noi te rugăm păstor al lupilor

3

Prinde-ni-l pe tata-netată
Cu inimă de plumb
Cu căpățână de osificate veacuri

Noi te rugăm păstor al lupilor

Din culcuș ridică-te
Să nu ne mai zămisleasscă să nu ne mai
străpungă
Cu secera ce-i atârnă-ntre picioare

Surprinde-l asupra faptei
Aici la mijlocul niciundelui
Astăzi de ziua Sfântului Niciodată

Dă-ni-l să punem gheara pe el

Să-l facem să simtă gustul propriei sale seceri
Să-i sfârtecăm trupul
De vreme necoaptă

Noi te rugăm păstor al lupilor

4

Toiagul tu rupe-ți-l în trei
Și fă din el un vultur cu trei aripi
Și ia-ne de-aici

Noi te rugăm păstor al lupilor

Du-ne în crângul tăiat
Al tinerilor noștri străbuni
Fiul soarelui și fiica lunii

Du-ne în constelația
Marelui lup

Noi te rugăm păstor al lupilor

Du-ne în pântecul
Cristalin al mamei
Astupat cu sămânță de câine

Du-ne de-aici
Măcar până la intersecția din aer
Până la care urcase urletul nostru

Noi te rugăm păstor al lupilor

5

Nu ne lăsa singuri aici
Să alergăm în sus și-n jos
De-a lungul limbii noastre scoase

Noi te rugăm păstor al lupilor

Treci și pe la noi prin vis
Să te devorăm
Ca pe-un bătrân lup de-argint

Noi te rugăm păstor al lupilor

Umple-ne pântecul
Cu grăitoare carnea ta
Cu gust de cer plumburiu

Noi te rugăm păstor al lupilor

Dizolvă-ne în sânge
Mirositoarea ta înțelepciune
Care-i însăși sarea sărurilor

Noi te rugăm păstor al lupilor

ȚARA LUPILOR

1

Nu văd tată însorita noastră țară
Cu negrul său urlet lupul
Până la cer o învăluie

Din rădăcini pare-mi-se
O smulge
Cu inima ei de aur cu tot
Cu propria lui inimă-nvinețită

O moarte prematură presimte
A sa sau a ei
Ori moartea soarelui cu trei capete de
deasupra-i

Îngrijorat e pentru sine tată
Ori pentru ea însorita

2

Văd fiule adormita noastră țară
Lupul îi linge obrajii

Cu limba-i de foc o-nseninează
Iar ea zâmbește prin somn
De parc-ar arde pe rug

Cu o cenușie umbră o acoperă
Încât îmbătrânește în somn
De parcă s-ar scufunda sub cenușă

S-o fi pregătit fiule
S-o-nghită așa adormită
Ori că verifică doar
Dacă e vie sau moartă

3 ·

Nu văd tată frumusețea noastră de țară
Lupul stă îngenuncheat pe ea

Cu o labă o mângâie
Sau o sugrumă treptat
Cu alta spintecă până la sânge
Adâncul cer de deasupra

Părul de pe spinare-i are luciul
Ierbii de dragoste
Ori al ierbii de vrajbă
Ca-n ziua nașterii sale

I-o fi-ndulcind lupul dinainte tată
Amara piele
Ori că doar se-nchină frumuseții ei

4

Văd fiule răstignită țara noastră
Între patru amnare
La care lupul își ascute colții

Lupul se înalță deasupra ei
Furios oglindindu-se
În ochii ei verzi

Scânteile amnarelor formează
Șiruri de aureole de aur
În jurul capului său frumos

Amnarele patru și-vor fiule
Dacă lupul își ascute colții pentru ea răstignită
Ori pentru cei ce au răstignit-o

5

Văd tată lupul
Cu coarne de lună nouă-n cap
Virgina noastră țară
El o duce-n coarne

O duce și ea se apără
De parc-ar fi moartă
Sau îndrăgostită de moarte

Și n-o duce pe nici una din căile pământene

O duce pe undeva pe sus
Poate în cereasca sa vizuină
Pe care intenționează s-o sape
Pentru ea și pentru sine

Oare ne-o răpește tată
Sau dimpotrivă o izbăvește doar

6

Văd printre coastele lupului fiule
Promisa noastră țară
Ea are forma mielului de Paști

O inimă de lup o ilumineză
În mijlocul mării sângerii

Ori că a fost de mult înghițită
Încât nu e acum nici vie nici moartă
Ori că e deabia acum pregătită
Pentru a doua naștere

Totul depinde de foamea lupului
Și de steaua noastră călăuzitoare
Și nu de alta fiule

LAUDĂ PENTRU PĂSTORUL LUPILOR

I

Bucură-te păstor al lupilor

Din bărbățeștile noastre oase pelviene
Fecundate de un pământ sec
Crescu un tei fetesc

Curge din rădăcina lui
Spre tine
Un izvor de lapte sângeriu

În trunchiul lui
Un roi de albine-ți prepară
Părintescul mied

Din coroana lui
Îți cântă îmbrățișați
Un corb un păun și-un vultur

Bucură-te păstor al lupilor

2

Ne-am smuls din propriile noastre labe
Ne-am smuls din proprii noștri colți
Ne-am ieșit din propria piele

Bucură-te păstor al lupilor

Cu șira spinării
Am încercuit lumea
Ne-am încrucișat oasele toate

Am descoperit deschizătura osiei
În care se rotea pe parcursul vieții noastre
Transfuga piatră roșie

Binevenitele tale sfaturi înflăcărate
Înfloriseră de-a binelea
Printre bălăriile ce ne acoperă

3

În preajma noastră lâna mielului
Se face albă nourii
Și trăsnetele fac dragoste
Cu frumoasele noastre aduceri-aminte

Bucură-te păstor al lupilor

Belciugele ruginesc în ploaie
Și mușcă din nisipoasele movile
Ce seamănă cu trupurile noastre mari

Știrbele capcane de lupi prind
Rătăcitele urlete ale vânturilor
Și clănțănesc în gol

Noi rumegăm între maxilarele noastre
decupate
Piatră albă de câine
Prefăcând-o în argint sățios

Bucură-te păstor al lupilor

4

Zburăm în întâmpinarea ta
Pe toiagul tău dezgropat

Bucură-te păstor al lupilor

Am înșirat vertebre pe toiag
Am bătut coaste în crestăturile lui
I-am fixat cranii în vârf

Bucură-te păstor al lupilor

Am învins furtunile gonace
Am trecut în zbor peste țepi și râpe
Peste cursele întinse în aer

Bucură-te păstor al lupilor

Zburăm în întâmpinarea ta
Să te privim în ochi
Bucuria să ne-o spunem

Bucură-te păstor al lupilor

5

Bucură-te umbră brună
Aplecată peste bucuria noastră

Bucură-te singulară muşcătură
Pe pântecul globului pământesc

Bucură-te literă tunătoare
Între fălcile intemperiilor

Bucură-te negru urlet
Peste infinita uitare înzăpezită

Bucură-te zâmbet aprins
În inima beznei cumplite

Bucură-te memorie de aur
Depusă pe oasele noastre

Bucură-te păstor al lupilor

URMELE LUPULUI ȘCHIOP

1

Hăitașii cară pe umeri
Hidosul trup al lupului șchiop

În colții lui rânjiți
Îi atârnă sexul retezat
Se târăște prin praf
Lăsând în urmă-i o dâră ilizibilă

Într-o ureche are înfipt
Un pai cosit
În cealaltă un mănunchi de scaieți

Din pântecul său spintecat îi atârnă
Pângăritele paie divine

Și hăitașii și câinii adunați
Și muștele de pe rănile sale
Și bățul său rușinos
Îl cred mort cu toții

2

Lupul șchiop mângâie cu labele securea
Înfiptă în părosul cer nouros

Îi sărută mlădiosul trup
De stejar mirositor
Și obrajii de argint amândoi
Și irezistibilul tăiș

Singur se-mparte
În două jumătăți vii

Una din jumătăți se-așterne sub pământ
Cealaltă se înalță la cer

Imensa inimă-nroșită-i rămâne
Undeva pe la mijloc
Între cer și pământ

O nouă stea roșie începe să lucească
Locuitorii așteptându-și-i

3

Lupul șchiop zboară pe sub pământ
Pe-o guzlă aprinsă

O biciuiește cu arcușul peste pântec
Îi mângâie
Coarda în flăcări

Cu dinții-i geluiește urmele
Mușcăturilor de câine de pe gât

Îi roade lemnosul cap de cal
Se unge cu rumegușul de lemn de arțar
La rana de la laba dreaptă din față

Îi dă pinteni cu labele sănătoase
Spre urletul din inima pământului
Îndemnând-o

Geme guzla de sub el
Scuipă foc
Și-nghite-ntuneric

4

Lupul șchiop poartă-n spinare
Un mare vultur negru
Și-mpreună zboară pe cer

Îi bea rouă din plisc
Și-nfulecă bucăți de cețuri albicioase

Îi culege cu botul
Stelare ouă vii
Îngropate adânc în azur

Îl apără de câini zburători
De foarfecile păsărilor răpitoare

Îl plesnește cu coada
Arătându-i calea secretă
De la o vizuină celestă la alta

Vulturul îl lovește cu ciocul în cap
Ghearele i le înfige între coaste
Și nu-l lasă să ațipească

5

Umblă prin lume lupul șchiop
Cu-n picior pe cer
Cu celelalte pe pământ

Umblă de-a-ndărătelea
Și-și șterge orice urmă din față

Umblă pe jumătate orb
Cu ochii strașnici și-nroșiți
Plini de gândaci vii și stele moarte

Umblă cu o piatră de moară
La gât
Cu o oală spartă
Legată de coadă

Umblă neobosit şi trece
Dintr-o încercuire a capetelor-de-câine
Într-alta

Umblă cu soarele cu douăsprezece feţe
Pe limba-i atârnând până la pământ

BASTARDUL LUPILOR

1

Sub urechi să mă ascund
Să-mi vâr coada-ntre picioare
Şi să mă car de-aici

Lătraţi

Să îngenunchez în fața voastră
Să dau cu capul de pământ
Să fiu trimis în patru labe
La origini

Lătrați lătrați

Să mă târăsc de-a-ndăratelea
Ștergând cu limba toate urmele părintești
Care mă călăuziseră încoace

Lătrați lătrați lătrați

Gura să mi-o astup cu pumnul
Să-mi retez cu dinții limba
Și să mi-o agăț la brâu

2

Fără să vă cer încuviințarea
Eu mă nasc ca și până acum
Din florile lupului

Mă alăptează umbra bătrânei lupoaice
Pe care-ați strivit-o cu tâțele de piatră
Împreună cu puii ei

Vorbesc de unul singur
Pe câmpia de foc pângărită
Aplecat peste confluența
Dintre presimțiri și-aduceri-aminte

Cânt fără-ntrerupere

De teamă să nu rămân singur
Printre voi până la moarte
Și după

3

Pomesc în căutarea adevăratului meu tată
Care nu se poate naște în absența mea

Îl caut

În trăsăturile feței sale
Împrăștiate prin vizuina
În care-am intrat

În adâncitura tălpii mele mușcate
Moștenită de la el
Sărman hoț de soare

Printre înaltele bălării
Țâșnind dintre silabele
Numelui său

Îl caut
Și astfel mi se scurge viața
Aici în câmpia de foc

4

Bat mereu cu ciocanul cu pumnul cu capul
În nicovala
De care sunt legat cu-n lanț invizibil

Roua-mi umezește nicovala
Dimineața-i neagră la amiază verde
Seara roșie

Bat fier vechi și resturi
De clar de lună

Ard de dorința
De-a descoperi forja
Din care-i bătut lanțul acesta al meu

Un cer cenușiu
Mi se așează pe umărul drept
Și mâna mi-o poartă

Tinerii lupi
Ascunși peste zi la mine-n vizuină
Mă privesc și tac și-nvață

5

Cobor cu lupii mei
Din fraterna constelație a Pleiadei
În piața centrală a capitalei voastre

Vă săgetăm din priviri
Obligându-vă să intrați
În supraetajatele voastre cotețe de câine

Mă delectez urmărind lupta
Dintre domesticii voștri balauri
Ieșiți din minți în absența voastră

Încalec pe spinarea lupilor
Și rup cu dinții încrucișatele cuțite
Din turnurile voastre cele mai înalte

Și urlu după poftă la lună
Cu fiii mei lupiii laolaltă

6

Mă reîntorc călare pe lupul meu fruntaș
Pe verzile culmi
De pe care am coborât aici

Un mormânt îmi sap acolo
În gândul cel de pe urmă al păstorului lupilor

Nimeni din voi nici nu visează
Să mă caute mort
În acea uitată adâncime

Acolo se coace în liniște
Cenușiul șist zis antimoniu
Din care-s făcut

Din el răsar mai întâi
Noile flori ale lupilor
Iar apoi în ordine toate câte sunt

Într-o sfântă verde ordine

7

Lătraţi

Că mi-a plecat mintea de-acasă
Şi s-a prefăcut peste noapte
Într-o coadă lugubră

Lătraţi

Că mi s-au prefăcut gândurile
În păr cenuşiu
Şi-au sfredelit toţi porii pielii

Lătraţi lătraţi

Cuvintele că-mi duhnesc
A carne de om arsă pe rug

Și-a albă sămânță de zeu al meu cu coadă

Lătrați lătrați lătrați

Că-mi scapă din gâtlej
Binecunoscutul urlet feroce
Pe care eu îl numesc cântec

N-aveți decât să lătrați

(1968–1974)

CARNE VIE (1975)

CONSTELAȚIE TERESTRĂ

Pe Calea Guduriței la Vârșeț
Trei bătrâni muncitori își beau din sticlă
Berea de seară
În fața magazinului iluminat

Dopurile metalice alcătuiesc
O constelație pe porțiunea de pământ
Dintre trotur și șosea

Pâlpâie în semiîntuneric
Așteptându-și cititorul în stele

Ieșisem după țigări
Cer și-o sticlă de bere
Căutând un loc și pentru steaua mea

IDOLUL DE VÂRȘEȚ

Îl țin în palmă

El ținea cândva soarele
În colții săi de lup

Dumnezeiește se juca cu el
Îl înălța la cer
Îl scufunda sub pământ

El e frământat din lutul din care
Copil fiind
Făceam omuleți la apa Caraşului
Şi-i mâncam cu gesturi sărbătorești

Refuză să-mi vorbească de sine
De lumea revăzută

Cu toate că mă știe un vechi vârșețean

CASCADA ÎNTINERITĂ

Ne-am hotărât să vizităm
Noi trei şi două umbre
Un tainic loc al tinereții noastre

O cascadă
De pe Dealul Vârșețului
N-aș putea spune unde anume

Ne oprim lângă cascadă
E-aici o auzim
Dar de văzut n-o vedem

E-acoperită de tânăr lăstăriș
De galbene flori de păducel

Îi e ușor ei

Ea poate să-și dilueze anii
Să și-i coaguleze
Spuse cineva din noi cu jumătate de gură

CETĂȚEANUL NECUNOSCUT

Astrogolanul Vincu Vițescu[1] s-a născut
O dată pentru totdeauna la Vârșeț

[1] În original *Vinko Lozici*, antroponim format din doi termeni enologici – *vin* și *viță (de vie)*.

L-au scăldat în vin
L-au înveşmântat în foi de viţă

Prima lui jucărie a fost
O lunetă din ştiuleţi de porumb
Pentru cititul literelor cereşti

Ziua trăia printre oameni
Noaptea printre stele

Când i-a venit sfârşitul
A trecut în trupul
Unui vizionar concetăţean

Fiecare din noi vârşeţenii
Poate fi el în carne şi oase
Dar nu vrea să recunoască

În ce mă priveşte dau şi eu din umeri

ÎN SATUL STRĂBUNILOR

Unul mă-mbrăţişează
Unul mă priveşte cu ochi de lup
Unu-şi scoate pălăria
Ca să-l văd mai bine

Fiecare din ei mă-ntreabă
Știi cumva ce-ți vin eu

Bătrâne și bătrâni necunoscuți
Își însușesc nume
De băieți și fete locuind în amintirile mele

Îl întreb și eu pe unul
Dom'le mai trăiește Gheorghe Curea

Acela-s eu îmi răspunde el
Cu o voce de pe-o altă lume

Îi mîngâi cu palma obrajii
Din priviri rugându-l să-mi spună
Și mie dacă mai sunt în viață

CIZMULIȚA ROȘIE PIERDUTĂ

Străbunica mea Sultana Uroșevici
Naviga într-o albie de lemn pe cer
Vânând nouri aducători de ploaie

Folosindu-se și de-o alifie lupească
Făcea încă multe alte minuni
Mai mari sau mai mici

După moarte
Continuă să se amestece
În treburile viilor

O dezgropaseră
Ca s-o-nveţe minte
S-o-ngroape mai bine

Zăcea rumenă-n obraji
În sicriul de lemn de stejar

Şi-avea într-un picior
O cizmuliţă roşie
Plină de urme proaspete de noroi

Cealaltă cizmuliţă pierdută
Căuta-o-voi până la capătul vieţii

TIMP MĂTURAT

Măturătorul adună cu mătura
Frunzele uscate
Din jurul castanilor de pe promenadă

Sub fiecare copac se-opreşte
Şi-l scutură din răsputeri

I-ar place ca toamna să se grăbească

Dacă i s-ar împlini dorinţa
Vârşeţul ar rămâne cât ai bate din palme
Fără toamne şi alte anotimpuri

El s-ar alege cu mătura
S-o roadă

L-aş fi atenţionat
De nu mi s-ar fi-nţepenit
O castană-n gâtlej

ULTIMUL JOC

O înmormântez pe mama
În vechiul suprapopulatul
Cimitir Nou din Belgrad

Sicriul se lasă cu greu așezat
În groapa îngustă și puțin adâncă
Peste sicriul lui tata

Dispare repede sub primii bulgări de țărână

Doi tineri gropari cu capetele descoperite
Sar peste sicriul nevăzut
Bătătorind pământul

Strălucesc în lopețile lor
Doi sori în asfințit

Veselă din fire
Mama ar fi urmărit încântată
Acest joc în cinstea ei

PLIMBARE CIRCULARĂ

Târziu după miezul nopții
Mă plimb cu-n prieten din tinerețe
În jurul Pieței Graben din Viena

După atâția ani de când nu ne-am văzut
Realizăm că vorbim
Despre unele și-aceleași lucruri

Vorbim despre
Forma libertății

Vorbim despre cercul
Care se-nchide
Care trebuie să se închidă

Pentru a se elibera de propriu-i început
Și de propriu-i sfârșit

Să pot spune apoi
Că a fost aceasta
Ultima noastră plimbare

ORA DE POETICĂ

Stăm așezați pe-o bancă albă
De sub bustul lui Lenau

Ne sărutăm
Și vorbim așa în treacăt
Despre versuri

Vorbim despre versuri
Și ne sărutăm așa în treacăt

Poetul privește prin noi
Prin banca albă
Prin prundișul de pe alee

Și buzele sale de bronz
Rămân nemișcate

În parcul din Vârșeț
Aflu treptat
Ce-i esențial în poem

SUB SEMNUL LUPILOR

La bariera orașului
Au fost găsiți înjunghiați caii
Înhămați la o căruță goală

Iar în dudul de lângă drum
Un negustor prefăcut în oaie albă

O noapte întreagă lupii au jucat
În jurul pomului amirosind a carne de om

Tu te-ai fi-nțeles de minune
Cu-acești codați dansatori
Îmi spune bunica

Mă holbez la colții ei de lup
Și mă străduiesc să dezleg înțelesul râsului ei

Alerg în grădina din spatele casei
Mă urc în părul troienit
Și-nvăț să urlu aidoma lupilor

CHESTIUNI INDECENTE

Pe stradă trece mortul

Mă trimit să-l trezesc pe bunicul
Nicolae Uroșevici Suciu

A murit cutare și cutare îi spun

Bunicul mă privește deschizând un ochi
Și-ncepe să-ndruge verzi și uscate

Ce-o fi având
Până acum nu i s-a mai întâmplat
Una ca asta

Se-ntoarce pe cealaltă parte
Continuându-și somnul de după-amiază

DE-A FACEREA LUMII

Noi puștii de la grădiniță
Ne jucăm în pauză
În curtea Bisericii Episcopale din Vârșeț

Unul o face pe dealul
Altul pe râul

Dealul își face
Palmele scări

Râul își scoate puțica
Și sloboade un jet subțire
Care cade din palmă-n palmă pe pământ

Noi ceilalți strigăm din răsputeri
Cas-ca-dă
Cadă cadă cadă

Și cerem să ni se acorde
Roluri de protagoniști în joc

ORIGINE LUPEASCĂ

În Dune sub tei
Străbunicul meu Ilie Luca Morun
Găsise doi pui de lup

Îi așeză între urechile măgarului
Și-i duse la stână

Îi hrăni cu lapte de oaie
Și-i învățâ să se joace
Cu mieii de-o seamă

Îi așezase apoi întremați
Sub aceiași tei
Îi sărutase și le făcuse semnul crucii în frunte

Încă din copilărie aștept
Să ating
Vârsta de-atunci a bunicului

Să-l pot întreba
Care din cei doi pui de lup
Fusesem eu

OCHI DE LUP

Îmi dăduseră numele simbolic
Al unuia din frații mei
Alăptați de lupoaică

În românească ei de in
Bunica îmi va spune pui de lup
Întreaga ei viață

Îmi dădea pe furiș
Să mănânc carne crudă
Să cresc și să devin lup fruntaș

Eram convins
Că ochii vor începe să-mi strălucească
În întuneric

Ci ochii mei nu strălucesc deocamdată
Poate deoarece acel întuneric adevăratul
Nu se lăsase încă

TATĂL VITREG AL LUPILOR

Zboară prin Dune
Străbunicul meu Ilie Luca Morun
În sania-i încărcată cu sare
Și contrabandiștii

Lupii urlă aruncându-se
La oameni și cai

Străbunicul amenință
Că-l va împușca pe loc
Pe cel ce va recurge la armă

Se ridică-n picioare și-ncepe să urle
Mai cumplit ca acești borfași cu coadă

Lupii urlă din ce în ce mai trist
Slăbind tot mai mult caii
Care au prins aripi din senin

Cu cât mai puține sunt iernile și zăpezile
Dintre străbunicu' și mine
Vocea-i de lup îmi stăruie mai distinct în auz

CORABIA ALBĂ

A naufragiat o albă corabie
În chiar vârful Dealului

Nici-un vârșețean nu știe
Din ce parte acostase tot plutind prin ceruri
Și nici că se-ndreptase-ncotro

Își încărcă în pântec Cetatea
Și soarele degerat
Și-așteptă un vânt prielnic

Noi copiii curățim zăpada de pe trotuar
Făcându-i cu lopețile de lemn
Semne contradictorii

COARNE RUPTE

Se spune că bunicul meu Miloș Popa Neamțu
Era mai scump la vorbă
Decât muții din naștere

Putea însă să pună spinarea
Și să ridice de la pământ
Boul cel sur

Boul își îngropa
Cele patru picioare în aer
Iar coarnele și le-mplânta în cer

Oamenii stăteau roată
Aruncau cu căciulile-n sus
Făcându-și cruce și scuipându-și în sân

Mă rog prin somn de bunicu' să-mi spună
Vechiul nostru zeu al turmei
Pe unde-l pot găsi

Bunicul apare mut în fața mea
Cu coarnele rupte

LUMEA DE DINCOLO

Străbunica așează pe mici scânduri
Colaci în care înfige lumânări aprinse

Se-apleacă peste ele adresează mesaje morților
Oameni și femei din neamul nostru
Lăsându-le apoi să plutească pe apele
Carașului

Scândurile alunecă pe apele negre
Lumânările străbat amurgul
Și dispar la prima cotitură a râului

Străbunica anunță
C-au ajuns cu bine
În lumea de dincolo

Eu am fost deja acolo
Și-am întins lațuri pentru păsări

Numai că nu știam
Că-mi vânez printre sălciile în floare
Propriile mele rude

TANDREȚEA LUPILOR

Zac în iarbă
În Poiana Lupilor de deasupra Vârșețului

Se spune
Că aici au fost stârpiți
Lupii până la ultimul

Nu le-a mai rămas
Decât numele

Străbate până la noi de sub iarba zbârlită
Un fel de animalică tandrețe
Mișcându-ne buzele
Și membrele și sângele

Ne iubim fără a scoate un cuvânt
Tânăra mea lupoaică și cu mine

TINEREȚE NESFÂRȘITĂ

A murit prietenul meu din tinerețe
Gary Firneiss

Caut să scap de sine pe străzile Vienei

Nu știu încotro să privesc
Nu pot să văd nici case nici mașini
Nici oameni

În spatele tuturor lucrurilor văd
Câte o umbră
Care-și pândește clipa

Privesc spre cer

Moartea se face albastră deasupra
capului meu
Ea nu-i decât
Un fel de nesfârșită tinerețe

CA ÎNTRE RUDE

Ai devenit un adevărat lup
Nu te văzusem de mult

Dar te-am recunoscut imediat
Îmi spuse o rudă de-a mea din Vîrşeţ

Râd în hohote

În loc să-i explic frumos
Că are-n faţă
Somnolenta fiară greoaie
Care mă înghiţise

SECRET RIDICOL

Când se lasă seara
Groparii vârşeţeni intră
În cârciuma din Calea Iabucii

Râd tumultuos
Şi comandă încă de la intrare
Doi metri de vin

Cârciumarul le-aduce paharele pline
Le-aşează în diagonală pe masa
De-un metru lăţime pe-un metru lungime

Sorb și eu împreună cu ei
Din priviri numai
Secretul lor ridicol

UMBRĂ DE LUP

Se spune că străbunica mea
Vrăjitoarea Sultana Uroșevici
Avea umbră de lupoaică

Când era lună afară
Nu ieșea niciodată din casă

Ca nu cumva cineva să-i calce umbra
Făcând-o să-și piardă secretele-i puteri
Și s-o omoare pe loc

Se spune
Că am moștenit de la străbunica
Acești ochi și-această limbă

Dacă și umbra de lup asta n-o pot ști

Mereu însă când e lună afară
Uneori și când e soare
Merg de-a-ndărătelea

Doamne ferește

ÎNTÂLNIREA CU STRĂBUNII

Urc spre capela familială
Din cimitirul din Grebenaț

Încuiate-s porțile de lemn
Dar asta nu mă-mpiedică
Să-mi întâlnesc străbunii

Îl văd alergând călare pe berbeci înzorzonați
De-a lungul acestui uscat fund de mare
Supranumit Banat

Se înțeleg mai bine cu lupii
Decât cu oamenii
Și nu se-nchină decât soarelui
Dimineața și seara

Poartă cămăși de cânepă
Unse cu seu de oaie
Și calcă aidoma adevăraților bani

Le ies în întâmpinare căutând să aflu
Ce și cine sunt

PATRONUL GRÂNELOR

Întâlnii un frumos bătrân în tren
Pe drumul Vârșeț – Belgrad

Coboară la a treia gară
Suficient pentru a vedea
În treacăt grânele

Privește pe geamul deschis
Dă din cap din când în când

Și zboară mereu
Înveșmântat în fire de aur
Pe deasupra lanurilor de grâu

Se va întoarce cu primul tren la Vârșeț

Cu-n pumn de grăunțe-n buzunar
Cu două spice la pălărie

CĂLĂTORIE CELESTĂ

Într-o poză făcută pe Dealul Iabucii
Putem fi recunoscuți
Consoarta mea și cu mine

Ne ținem de mâini
Ea într-o rochie de vară cu bretele
Eu într-o cămașă cu mânecile suflecate

Tocmai pășiserăm din vârful dealului
În cerul întins din fața noastră

Din poza
De-acum treizeci de ani
Nu se vede pe care stea am pășit

Aparatul ne-a luat din spate
De pe chipurile noastre
Nu poți desluși nimic

CĂRUCIORUL DE VÂRȘEȚ

Străvechiul nostru zeu de lut și uitare
Stă îndreptându-se de șale între cele două roți

Își rumegă ultimele grăunțe
De răbdare de lup
Și tăcere

Văduvit de jucăria sa soarele
El nu face două parale

Sfintele sale rațe așteaptă
Înhămate și pregătite

Îl implor să-și amintească
Măcar de noi vîrșețenii
Când se va înălța din nou la cer

NIMICUL FRUMOS

Dacă Steria se mai plimbă ca-n timpul vieții
În fiecare seară pe Calea Iabucii
L-aș putea întâlni pur și simplu

I-aș putea reaminti
Că-și notase la un moment dat
Vîrșețul e un târg frumos

Altădată
Totul e nimic

Cu-n pic de abilitate
Aș putea ajunge în baza acestor afirmații
La concluzia

Că nimicul e frumos

Cu-n pic de bunăvoință
El marele poet și marele hâtru
S-ar putea să cadă de-acord

(1972–1973)

CASA DIN MIJLOCUL DRUMULUI (1975)

PAZNICUL CASEI

APĂR

Privirea în țărână
Ar vrea să mi-o îngroape
Trandafirul surâsului
Să mi-l smulgă de pe buze

Eu păstrez în piept
Întâia primăvară
Întâia lacrimă
De bucurie

Ei ar vrea să divorțez
De libertate
Sufletul
Sufletul ar vrea să mi-l are
Eu apăr
Cerul acesta din ochi
Eu apăr
Pământul acesta din palmă

Tinerii pomi ai bucuriei
Ar vrea să mi-i taie
Privighetorile din cântece
La pluguri de lemn să le înhame

Nu dau
Cerul acesta din ochi
Nu dau
Pâinea aceasta din palmă

(1950)

STELĂ

În plin abis
Mâna ridicată
Sclipi din palme
Fulgeră din degete

Eliberase de mult
Vechiul soare natal
Legat de cozile
Unor cai străini

Ea luminează astăzi
Beciul ghicitorii
Scobit de întrebări
În fruntea mea de piatră

Mâna ridicată
Mă întâmpinase mută
În plin abis
Și-mi deschisese calea

(1952)

CÂNTEC PURTĂTOR DE PACE

Războinicii își curăță armele
Și se mândresc cu lupta
Pe care-o câștigaseră mâine
Pe care câștiga-o-vor ieri

Din nourul gloriei cântăreții cuminecă
Cântecul cu vin

Treaz cântecul se-mpotrivește
Și se plânge sieși

În cântec cântăreții-s pietre nestemate
Războinicii balauri de foc
Ce nasc și mănâncă pietre

În cântec cântecu-i vânt
Ultimul vânt aducător de foc

Războinicii și cântăreții zboară
Pe-un beat nour al gloriei
Cântând un cântec pe care nu-l aud

(1963)

BIBLIOTECA DIN BELGRAD

Ne-o incendiaseră
Flăcările ce urăsc slova scrisă
Memoria să ne-o facă scrum

O înălțaserăm din nou
Pe locul cenușii vizionare

Intrarea e liberă pentru fiecare

Care vrea să învețe
Să citească în stele
Și-n inima oamenilor

Pentru flăcările reîntoarse
Ce nu se lasă alfabetizate
Porțile ei rămân închise

(1973)

ZIDUL

1

(Evocări din anul 1943 despre închisoarea din Becicherec)

Ochi în ochi cu zidul

Nu-s nici frumos nici urât
Sunt fără de chip

Piept la piept cu zidul

Nu-s nici puternic nici plăpând
Sunt lipsit de experiență

Față-n față cu zidul

Nu-s nici bun nici rău
Sunt singur

2

Lichen dac-aș fi
Și dacă întunericul lui ar exploda

Igrasie dac-aș fi
Și liniștea ei dac-ar da să țipe

Fulger dac-aș fi
Și umbra lui dac-ar cădea în genunchi

3

Stinge-te iarbă

De ce-mi luminezi
Pe-o palmă de piatră

Sunt văduvit de paşi aici

Reîntoarce-te la locul tău
Cerule

De ce mi te-nseninezi
Printre nouri de mortar

Sunt văduvit de ochi aici

4

Şi tu
Care ai plete de ploaie şi pometi de vânt
Reîntoarce-te şi tu

De ce-mi apari
În zboruri de fluturi de var

Sunt văduvit de inimă aici

În fața zidului
În zid mă prefac

(1952)

BLÂNDEȚE ÎNARMATĂ

I

Luptătorilor de gherilă spanioli

Cerul cerul e-albastru
Guadalquivirul curge

Imposibilul dăinuie

2

Când disperi
Nu există stea călăuzitoare
Trebuie aprinsă inima

Nu există orizonturi consolante
Spațiul trebuie cuprins
Cu cearcănele

Nu există nici-o ieșire din disperare
Porțile trebuie dărâmate

Dărâmate de-un taur de aramă
Cu coarnele ramificate
În formă de portocal în flăcări

3

Ani și ani
Și nici măcar o singură zi

Izbucnească indignarea

Mari cuvinte fertile
Și nici măcar un singur măslin

Rodească lovitura

Și fie să se fisureze vertebrele
Acestui îndoit absurd

Stâlpul infamiei să-nfrunzească

4

Pământul pământu-i mut

Chiaroșii urcă
Urcă și coboară

Imposibilul dăinuie

Și înarmată
Blândețea nu se mai curmă

(1952)

CASA DIN MIJLOCUL DRUMULUI

1

Casa noastră-i în mijlocul drumului
Ce leagă întâiul de ultimul soare

Norocul nostru negru cu mâini de aur
El însuşi o ridicase

Pare-se că a pus la cale un pod ceresc
O balanţă solară se pare
Dar s-a nimerit o casă

2

De-atunci monştrii începuseră să iasă la drum
Şi primejdioşii şi-aducătorii de trăsnete
Şi negustorii de soare

Frumoasa casă dispare atunci
În lupta dintre cer şi pământ

În scrâșnetul beznei în țipătul luminii
În tropotul copitelor de pe acoperiș

3

Odată și-odată cerul se va desprinde de pământ

Casa va reapare în mijlocul drumului
Va reapare frumoasă

Ca un pod ceresc
Ca o balanță solară

4

Drumul își vede și pe mai departe de-ale sale
Face legătura dintre întâiul și ultimul soare

Și doar vânturile
Alungă duhoarea de coarne arse

(1956)

NEGRE MIGRĂRI

Le izgoniseră din casă
Zilele lor goale

Neliniștea fără ferestre
Va fi locuința lor de-acum

Urmele lor vii
Rispite prin camere
Suspină prin aerul rănit

Demente drumuri
Rulează însângeratele lor trunchiuri

Rădăcinile lor putrezi-vor
Pe sub vetre pe sub iesle
În tristul sân al holdelor

Peste acoperișuri și curți
Veșnicii nouri din fruntea cerului natal

Vor ameninţa
Cu blesteme de bronz

Palida lor groază
Cu părul în flăcări
Îmbrăţişează pragurile pustii

(1951)

ÎNVIEREA STATUII POETULUI

Demolatorii îl devorează astăzi
Pe-acest nevinovat poet de bronz

Porumbeii de pe umerii poetului
Se-ascund sub aripa pământului

Sătui demolatorii nu ştiu
Ce clădesc versurile de deasupra lor

Porumbeii se vor întoarce mâine
Să aprindă o pană pentru poet

Demolatorii se vor apuca cu mâinile de păr
Ochii le vor sări afară din cap

Porumbeii stau în văzduh
Aşezaţi pe monumentul invizibil

(1966)

CORNUL DE AUR

În fiecare noapte
Între miezul nopţii şi-al doisprezecelea ceas
Trei mări îşi dau întâlnire

Să îmbăieze Oraşul
Căruia îi dăduseră viaţă

Îi curăţă zidurile
De şiretlicuri şi mirodenii
Şi păcate milenare

În zori Oraşul străluceşte
În deplinul său albastru şi infinit prezent
Ca-n clipa naşterii sale

Suflu-n Cornul de Aur
Mulţumindu-le pentru această priveliște
Prietenilor mei de-aici

(Istanbul, 1974)

STÂNCI CURTATE

Lui Octavio Paz

Olmecii scoteau cu mâinile goale
Blocuri din viscerele stâncilor virgine
Pentru construcţia templelor închinate zeului ploii

Aruncau ochiade stâncilor ·
Trăgeau cu urechea la bătaia arterelor lor
Le mângâiau cu faţa obrajii

Făceau cu bucăţi de rocă vulcanică-n băţ
Găuri în măruntaiele stâncilor
Umplându-le cu oase

Le oblojeau rănile
Cu umede limbi de argilă

Aprindeau focuri
Încălzeau flancurile stâncilor
Și le stropeau cu apă rece

După toate aceste probe de iubire
Stâncile se deschideau singure
Născându-le blocuri cu formele dorite

(Oaxaca, 1975)

INCIZIE

DEJUNUL ÎN METROPOLĂ

Dejunez acasă cu o rudă de-a mea
Un lup din verzile Dune

El linge mierea de pe tăișul briceagului
Descoperindu-și
Luciosul abecedar al dinților

Vă-nvârtiți aici decapitați
Cu picioarele-n buzunar
Și mâinile-n pungă

Etajele v-au tăiat în bucăți

Nu știți de pod
De cerul de deasupra
N-aveți dedesubt
Nici beci nici pământ

Sunteți niște simpli bușteni în aer

SOLUȚIE ABSURDĂ

Ei mă amenință spunându-mi că-mi lipsește
O doagă la cap

Mă mai amenință
Că mă vor îngropa
Într-un sicriu din trei scânduri

Mă amenință și nu-și dau seama
Că lipsindu-mă de cea de-a patra scândură
Ei înșiși o să-mi poarte frica

Mi se laudă jovialul nebun
De pe strada noastră

CASA

Pe-un soare cu dinți
Ne vizită Aghim
Tăietor de lemne de pe lângă Priștina

Venise cu două mere roșii
Învelite-ntr-o batistă
Și știrea că primise casă

Acum ai și tu Aghime un acoperiș deasupra
capului

N-am acoperiș
L-a luat vântul

Ai atunci uși și ferestre

N-am nici uși nici ferestre
Mi le-a ros gerul

Ai măcar cele patru ziduri

N-am nici toate cele patru ziduri
Ți-am spus am numai casă
În rest mă descurc eu

TRECĂTORUL ŞI PLOPUL

Lărgesc strada
Supraaglomerată
Taie plopii

Escavatoarele îşi iau avânt
Şi culcă dintr-o singură lovitură
Copacii la pământ

Unul din plopi se cutremură doar
Şi rezistă în faţa oţelului

Escavatorul
Se retrage zgomotos
Pregătindu-se pentru asaltul decisiv

Printre trecătorii de faţă
Se află şi-unul mai în vârstă

Îşi scoate pălăria în faţa plopului
Îi face semne cu umbrela
Şi strigă cât îl ţine gura

Nu te lăsa sufletel

DECLARAȚIE DE DRAGOSTE

Noi dezmembratele păpuși
De ghips și pansamente
Am umplut sala de așteptare a spitalului

Una din noi începe să se destăinuie

Ea-i o tânără muncitoare în fabrică
A vrut să curețe mașina din mers
Și-a rămas fără palma stângă

Omul ei nu mai știe
Cum s-o consoleze

Nu-ți mai face griji
Te voi îmbrățișa de-acum
Cu toate cele trei mâini ale mele

LIMBA RÂNDUNICII

O bătrână paralizată
Profesoară de limbi străine
Ține geamul de la cameră deschis
Tot timpul anului
O rândunică își făcuse cuibul

În candelabru

Bătrâna-i ascultă ciripitul
Și-și face planuri de viitor

Într-o bună zi când voi părăsi
Această colivie
Meseria mi-o va practica în continuare
Această tovarășă a mea
Le va medita mai bine ca mine
Pe-aceste hoarce bătrâne

LEGENDA METROPOLEI

S-au retras aici
Pe-acest petic de pământ bătrâne
Naufragiații și incendiații

S-au instalat cum au știut și au putut
Unii peste alții
Prin porumbarele înfipte în cer

Ciugulesc betonul
Beau pâcloasă apă de ploaie
Oțelul transpirat îi sufocă

Și câtă vreme fulgii le zboară în toate părțile
Ei așteaptă

Ca acolo
În îndepărtata lor patrie
Să fie stins incendiul să se retragă apele

Și să se reîntoarcă
În casele construite pe măsura lor
Pe-o coastă de deal înverzit
În apropierea râului cu ape line

Hai să mai bem și noi ceva
Între timp

(New York, 1970)

POȘTA SECRETĂ

Îmi povestește poetul Octavio Paz

Micii poștași cu fața de argilă coaptă
Au jucat un rol important
În timpul răscoalei țărănești

S-au achitat și ei față de drapelul
Desculțului general Zapatta

Îi văd străbătând drumul
Dintre cei doi ochi azteci
Ai poetului

Distribuie din sat în sat
Scrisorile pline de pământ și libertate
Și șerpi cu pene și roșii jaguari

Până noaptea târziu
Până acum și-aici la Cuernavaca

CAPUL BUNEI SPERANȚE

Lui Breyten Breytenbach

La un iarmaroc din Africa de Sud
Rasiștii au expus doi negri
Soț și soție

I-au obligat să urce-n copaci
Și să urle
Să umble în patru labe
Și să pască iarbă

Mie nu mi-a rămas decât să aleg
Adaugă prietenul meu poetul

Ori să-mi dezbrac pielea mea albă
Și s-o agăț în cui
Ori

TRATAT DESPRE ROUĂ

Elevul lui Fulcanelli îmi prezintă
Cuptorul său numit Athanor

Ținându-mă de braț
Mă conduce din atelier
În grădina din spatele casei

Îmi arată iarba
De pe care culege roua
Pentru înălțarea Marii Opere

Îmi șoptește la ureche

Bat câmpii cei ce spun că apa-i H_2O

Şi nici nu visează că nourii
Sunt de asemenea planete

MONSTRUL STRĂZILOR

O bătrânică de ceară se topeşte de frică
Printre trecătorii curioşi

Un monstru
Era cât pe-aici s-o calce
Pe trecerea de pietoni

O cunoştinţă o întreabă
Dacă monstru-i bărbat
Ori femeie

Bătrânica pâlpâie
Mai mai să se stingă

N-am apucat să-l caut
Între roţi

EDUCAȚIA ONIRICĂ

Sar de pe-un acoperiș pe altul
Vânând cu o imensă plasă de fluturi
Tehnocrați birocrați
Gnoseocrați

Cele mai frumoase exemplare le introduc
În vase de sticlă cu alcool
Notându-mi pe câte-o fițuică
Savantele lor denumiri

Le arăt copiilor la oră

Deodată cu dinosaurii
Gigantosaurii tiranosaurii
Care coboară docil
De pe pereții sălii de clasă

Chiar și tu-mi îndulcești visul
Văd că-ți râde urechea stângă
Mă tachinează o cumsecade cunoștință de-a
mea
Profesor de științe naturale

FRUMOSUL HULITOR

Un vechi client al cârciumii din vecini
Gesticulează cu mâneca goală a hainei
Vorbindu-şi furios în barba neîngrijită

Zeii i-am îngropat deja
Acum sunt la rând marionetele
Care-o fac pe zeii

Clientul e-ascuns de nouri de tutun
Şi iluminat de propriile-i cuvinte

Sculptat într-un buştean de stejar
El e frumos ca un zeu
Dezgropat adineauri din Dune

OMUL PE PATRU ROŢI

Zgomotul continuu
De pe strada noastră
Îl înnebunise pe bunul meu vecin

Desenează cu mâinile cercuri
În jurul melcului urechii
Povestindu-mi ce-a putut să viseze

Îmi crescuseră roți
Din umeri din șolduri

Începusem să gâfâi alături
De celelalte mașini
Aici la noi la colț

Așteptând să se facă verde

ȘCOALA SUPERIOARĂ DE IUBIRE

Pe când se pregătea o furtună-n Grădina
Luxembourg
Vechiul meu prieten filosoful
Reveni pentru o clipă
În îndepărtații codri ai tinereții sale

Într-o excursie prin Carpați
Tânărul nostru grup fusese surprins de furtună

Fulgere ne treceau prin păr
Trăsnete ni se spărgeau după ceafă
Aruncându-ne la pământ
Cu pinii deodată

Fetele țipau chemau în ajutor
Dar nici băieții nu erau mai breji

Eu mezinul începui să urlu la ei

Ce vă sclifosiți atât
Vă e ușor vouă să muriți
Voi v-ați futut deja cu toții

Dar eu cum o să mor

(Paris, 1975)

RESPECTAREA OSIEI

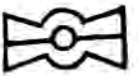

Vechile popoare incașii
Maia olmecii aztecii
Nu cunoșteau roata

De parcă n-ar fi observat că soarele
Nu se plimbă pe jos pe cer

Totuși într-un mormânt
Cercetătorii au descoperit
O jucărie pentru copii
O căruță pe roți

Adulților nu le trecea prin minte
Să se joace cu ea

Urmașul lor și gazda mea
Îmi descrie cu mâna
Roata orizontului

Strămoșii noștri nu considerau
Că propria lor spinare ar fi
Însăși osia lumii

Cuernavaca, 1975

MORMÂNTUL LUI RASTCO PETROVICI

Bătrâna muncitoare compatrioata mea
Aflase că vizitasem
Mormântul lui Rastco din Cimitirul
Rock Creeck din Washington

În fiecare an spune
De sărbători fac prăjituri
Și-aprind lumânări
Întru pomenirea morților mei de acasă

Și-a indienilor din tribul Osceolo
De când am aflat de la vecini
Că sub cartierul nostru
Zace cimitirul lor

De-acum înainte mă voi îngriji
Și de acel poet sârb

N-are nici el pe nimeni aici

•

REFUGIUL POEȚILOR

În amintirea Veronicăi Porumbacu
a lui Tolea Baconsky Milo
Petroveanu Mihai Gafița

Câțiva poeți prieteni vechi
Se-adunaseră la cină
Într-o casă din București

Cutremurul le-a întrerupt masa
Demolând casa din temelii

Echipa de salvare îi caută
Prin molozul de beton de sticlă
De carne și petice

Un tânăr militar își desface brațele
Albe de var până-n coate
N-avem ce-i căuta aici
Ei sunt în poeziile lor

MARII TACITURNI

În îndepărtatele păduri suedeze
Există oameni care nu scot
Mai mult de două sute de cuvinte

Mă încredințează pinul septuagenar
Artur Lundkvist

Eu îl ascult

Și-i aud pe-acești oameni
Care cunosc limbile arborilor toate
Ale fiarelor și viforniței
Ce nevoie au ei de munți de cuvinte

LOGODNICUL MORȚII

Compatriotul meu bătrânelul ca un știulete de porumb
Lâncezește cât e ziulica
Înfipt în fotoliu

Nu-și coboară o clipă privirea de pe ușă
În timp ce-mi mărturisește în șoaptă

Nu mi-a fost mie teamă nici de viață
Dar-mi-te de ea
O aștept noapte de noapte

Nu mai am puterea să urlu
Să strig în ajutor

Zac așa treaz în fotoliu
Cu cuțitul de bucătărie pe piept
Și mâinile încrucișate pe tăiș

ORIGINEA IUBIRII

Aștept răsăritul soarelui pe o bancă
În parcul de vizavi de mine

Urmăresc mersul nourilor pe cer
Al perechilor de îndrăgostiți
Pe aleea dintre pini

Cititorul ziarului din celălalt capăt al băncii
Îmi urmărește mersul privirii

Dragostea n-a existat dintotdeuna
Au inventat-o știți calicii

Pentru a ajunge fără a plăti un galben
La dulcea broască de femeie
La o veritabilă cheie de bărbat

TEI - ÎNTORȘI - ACASĂ

Concetățeanul meu zidarul
Nu poate uita tăierea
Arborilor de pe strada sa

Își acoperă cu palmele ochii

Prin somn mă năpădesc păsări
Cu aripi de frunze de tei

SFAT GROZAV

Înainte de moarte dragul meu vecin
Trebuie să dormi zdravăn

Mă sfătuiește o cunoștință de-a mea
Un vagabond din parcul din apropiere

Și nu se ridică de pe banca
Pe care continuă să zacă

CÂNTEC DE METROPOLĂ

Îmi spuse deunăzi femeia mea
Pentru care-aș face totul

Mi-ar place să am
Un mic copac verde
Care-ar alerga după mine pe stradă

(1970–1980)

GRĂDINA DE FIER
(Postume)

CUTIA MICĂ

CUTIA MICĂ

Cutiei mici îi cresc primii dinți
Și mica lungime
Mica lățime micul vid
Și-n genere tot ce are

Cutia mică crește în continuare
Acum adăpostește dulapul
Care-o adăpostise pe ea înainte

Ea crește în continuare și crește și crește
Acum adăpostește camera
Și casa și orașul și țara
Și lumea care-o adăpostiseră pe ea înainte

Cutia mică-și aduce aminte de tinerețe
Și de atâta dor
Se preface iarăși în cutie mică

Acum cutia mică adăpostește
Întreaga lume mică mică de tot
Pe care-o puteți pune ușor în buzunar
Pe care-o puteți fura și pierde ușor

Păstrați cutia mică

ADMIRATORII CUTIEI MICI

Cântă cutie mică

Nu permite să te apuce somnul
Lumea întreagă veghează în tine

În vidul tău pătrat
Noi prefacem departele-n aproape
Uitarea în aducere-aminte

Nu permite să-ți slăbească cuiele

Prin broasca ușii tale
Noi vedem pentru întâia oară
Priveliști de pe-o altă lume

Cheia ta o răsucim în gură
Şi-nghiţim litere şi cifre
Din cântecul tău

Nu permite să-ţi zboare capacul
Să-ţi cadă fundul

Cântă cutie mică

MEŞTERII CUTIEI MICI

Nu deschideţi cutia mică
Va cădea din ea bolta cerului

N-o închideţi
Va reteza cracul veşniciei

N-o aruncaţi pe pământ
Se vor sparge în ea ouăle soarelui

N-o azvârliţi în aer
Se vor rupe în ea oasele pământului

N-o țineți în mâini
Va dospi în ea aluatul stelelor

Ce faceți pentru Dumnezeu
N-o scăpați din ochi

PROPRIETARII CUTIEI MICI

Căptușiți pe dinlăuntru cutia mică
Cu propria ei piele prețioasă
Și simțiți-vă acolo
Ca la voi acasă

Călăriți spațiul dinlăuntrul ei
Și culegeți stelele și mulgeți timpul
Și dormiți în nori

Numai să nu vă dați
Mai importanți ca lungimea
Și mai deștepți decât lățimea ei

Altfel vă vom vinde pe o nimica toată
Și pe voi și pe ea și tot ce-i al ei
Primului vânt sfâșietor de cadavre

Ne doare pe noi în fluierici de câştig
Nu ţinem marfă stricată

Şi să nu mai povestiţi
Că noi vă vorbim
Dinlăuntru din cutia mică

CHIRIAŞII CUTIEI MICI

Introduceţi în cutia mică
O piatră
Veţi scoate o pasăre

Introduceţi propria umbră
Veţi scoate cămaşa norocului

Introduceţi propria rădăcină patemă
Veţi scoate osia lumii

Cutia mică face totul pentru voi

Introduceţi în cutia mică
Un şoarece
Veţi scoate un Clatină-Munte de aur

Introduceți propria scoică maternă
Veți scoate cupa nemuririi

Introduceți capul
Veți scoate două capete

Cutia mică face totul pentru voi

DUȘMANII CUTIEI MICI

Nu vă plecați în fața cutiei mici
În care-i spune-se totul
Și steaua voastră și toate celelate stele

Ușurați-vă
În vidul ei

Scoateți-i toate cuiele
Și dați-le stăpânilor ei
Să le mănânce

Faceți-i o gaură la mijloc
Și trageți-o-n pendul

Umpleți-o cu proiecte
Cu pielea meșterilor ei
În picioare călcați-o

Legați-o de coada pisicii
Și alungați pisica

Nu vă plecați în fața cutiei mici
Căci nu veți putea
Să vă mai îndreptați la loc

VICTIMELE CUTIEI MICI

Căutați ca nici măcar în vis
Să nu aveți nevoie
De cutia mică

Dacă ați văzut-o plină de stele
Vă veți trezi
Cu pieptul gol fără inimă și fără suflet

Dacă v-ați strecurat limba
În broasca ei de la ușă
Vă veți trezi cu găuri în frunte

Dacă ați spart-o
În dinți
Vă veți trezi cu capul pătrat

Dacă ați văzut-o goală
Vă veți trezi
Cu burta plină de cuie și șoareci

Dacă în somn ați avut nevoie
De cutia mică
Mai bine nici nu vă mai trezeați

EXAMINATORII CUTIEI MICI

Lui Carl Max Ostoici

Ce-ați căscat gura în fața cutiei mici
Care adăpostește în golul ei
Lumea întreagă

Dacă adăpostește cutia mică
Lumea în golul ei
Atunci nelumea adăpostește
Cutia mică în nemâna sa

Cine va reteza cu dinții nemâna nesfântă
Și-ale nemâinii
Cele cinci sute de nedegete

Credeți
Că le veți reteza voi
Cu cei treizeci și doi de dinți ai voștri

Ori aşteptaţi
Cutia mică să vă sară
Ea singură sub măsele

De-aceea aţi căscat gura

BINEFĂCĂTORII CUTIEI MICI

Vom readuce cutia mică
În îmbrăţişarea
Micilor ei calităţi oneste

Nu-i vom pricinui
Nici un rău
O vom desface pur şi simplu

O vom răstigni
Pe propria-i cruce

Îi vom găuri vidul tumefiat
Vom lăsa să se scurgă
Până la capăt cosmicul ei sânge albastru

O vom curăți
De stele de antistele
De tot ce-i putred în ea

N-o vom chinui
O vom face la loc pur și simplu

Îi vom reda cutiei mici
Micimea ei pură

PRIZONIERII CUTIEI MICI

Deschide-te cutie mică

Îți sărutăm și fundul și capacul
Și cheia și broasca de la ușă

Lumea întreagă s-a șifonat
În măruntaiele tale încât
Nu mai seamănă cu sine

Nici muma ei senina
N-ar mai putea-o recunoaște

Rugina cheia ți-o va mânca
Lumea aceasta și pe noi cei din interiorul tău
Și chiar și pe tine până la urmă

Îţi sărutăm toate cele patru laturi
Şi toate cele patru unghiuri

Şi toate cele douăzeci şi patru de cuie
Şi-n genere tot ce ai

Deschide-te cutie mică

ULTIMA ŞTIRE DESPRE CUTIA MICĂ

Cutia mică în care e lumea întreagă
S-a îndrăgostit de sine
Şi a născut
Încă o cutie mică

Cutia mică a cutiei mici
S-a îndrăgostit şi ea de sine
Şi a născut
Încă o cutie mică

Şi astfel la nesfârşit

Lumea întreagă din cutia mică
Ar trebui să fie
În ultima cutie a cutiei mici

Nici una dintre cutiile mici
Aflate în cutia mică îndrăgostită de sine
Nu este și ultima

Căutați acuma lumea

CUPRINS

Prefață: Vasko Popa – un poet al Răsăritului V
Tabel cronologic XXI

SCOARȚA (1953) 1

SENINUL ASEDIAT 1

Cunoaștere 1
Conversație 2
Mărul de fier 3
Rezonanță 4
Plecare 5
Călătorie 6

PEISAJE 7

În scrumieră 7
În suspin 8
Pe masă 9
În geamăt 10
În cuier 10
În uitare 11
Pe perete 12
În palmă 13
În surâs 14

INVENTAR 14

Rața 14
Calul 15
Măgarul 16
Porcul 16
Găina 17
Păpădia 18
Castanul 19
Iedera 20
Lichenii 20
Cactusul 21
Cartoful 22
Scaunul 23
Farfuria 23
Hârtiile 24
Piatra 25

DEPARTE ÎN NOI 25

1 (Ne înălțăm mâinile) 25
2 (Iată aceasta este acea nechemată) 26
3 (Neliniștită te plimbi) 27
4 (Freamătă verzile mănuși) 28
5 (Dispare-ntunericul noapte de noapte) 29
6 (Tu-mi veghezi în ridurile dintre sprâncene) 29
7 (Zboară ochi cu dinți) 30
8 (Ni se-ntâlnesc) 31
9 (Mărșăluiesc) 32
10 (Cum să mai privim) 32
11 (Casele și-au întors pe dos) 33
12 (Tulburi coridoare ni se scurg) 34
13 (Se dărâmă stâlpii de susținere a cerului) 35
14 (Ochii tăi de n-ar fi) 36
15 (Sunt fără de capăt) 37

16 (Aprinzi minunatul bec) 37
17 (Aș dormi în mare) 38
18 (Bogată ziua eu ți-o port) 39
19 Tinerețea noastră-nfrunzește verde) 39
20 (Din palmele tale) 40
21 (Mâinile tale ard în flăcări) 41
22 (Ziua noastră este-un verde măr) 41
23 (Când nu mă privești sunt un râu) 43
24 (Umblu) 44
25 (Sunt galbenă dușumeaua) 44
26 (Cine-i felinarul din colț) 45
27 (Am încălzit în palme) 46
28 (Au adormit viorelele) 46
29 (Acestea sunt buzele) 47
30 (Îmi dezbrac amurgul de pe trup) 48

CÂMPIA NEODIHNEI (1956) 49

JOCURILE 49

Înainte de joc 49
De-a cuiul 50
De-a v-ați ascunselea 50
De-a seducătorul 51
De-a nunta 52
De-a hoții de trandafiri 52
Între jocuri 53
De-a prinselea 55
De-a sămânța 56
De-a capra 56
De-a vânătorul 57
De-a cenușa 58
După joc 59

OSUL CĂTRE OS 60

I. La început 60
II. După început 61
III. La soare 61
IV. Sub pământ 62
V. Sub clar de lună 63
VI. Spre final 64
VII. În final 64

SĂ-MI DAI PETICELE ÎNAPOI 65

1. *(Să-mi dai peticele înapoi)* 65
2. (Ascultă tu minune) 66
3. (Nu vreau să te iau în cârcă) 67
4. (Afară din infinitul meu împrejmuit de ziduri) 68
5. (Tu ai vedenii vezi păpuși) 69
6. (Rădăcina și sângele și coroana mă-tii) 70
7. (Ce-i cu peticele mele) 71
8. (Și tu vrei să ne iubim) 72
9. (Fugi minune) 72
10. (Fi-ți-ar limba neagră neagră amiaza neagră speranța) 73
11. (Ți-am șters fața de pe fața mea) 74
12. (Destul cu colilia elocvență destul cu tărâțele zaharisite) . 75
13. (Termină cu gluma minune) 76

PIATRA 76

Piatra 76
Inima pietrei 77
Visul pietrei 78
Amorul pietrei 79
Aventura pietrei 80

Secretul pietrei 81
Două pietre 82

CER SECUND (1968) 83

CĂSCATUL CĂSCATURILOR 83

Moştenirea cititorului în stele 83
Număr uituc 84
Greşeală trufaşă 85
Triunghiul înţelept 86
Ecouri împietrite 87
Poveste despre o poveste 88
Căscatul căscaturilor 89

SEMNE 90

Intrusul 90
Fluierul înaripat 91
Bocceaua îndărătnică 92
Capul vagabond 93
Pumnalul damnat 94
Mâinile incendiate 95
Ultima frânghie 95

DISPUTA 96

Mărul încoronat 96
Laţul albastru 97
Drumul înalt 97
Sfori neobosite 98
Cuibul de cuc 99

Jar fecund 99
Zbor liber 100

IMITAREA SOARELUI 101

Moartea tatălui soarelui 101
Soare orb 101
Ciocnire în zenit 102
Pregătiri de întâmpinare 103
Soare de miezul nopții 104
Soare străin 105
Imitarea soarelui 106

SCIZIUNEA 107

Fumul lacom 107
Turta de cenușă 108
Roata stinsă 108
Ghemul neinflamabil 109
Bulgărele de întuneric 110
Floarea-soarelui de foc 111
Sărutul incandescent 112

TEIUL DIN MIJLOCUL INIMII 113

Cântecul adevărului tânăr 113
Balaurul din pântec 114
Îmblânzirea pumnalului 115
Peștele din suflet 115
Suferințele trepiedului de aur 116
Porumbelul din cap 117
Teiul din mijlocul inimii 118

INEL CELEST 119

Moartea cititorului în stele 119
Inel celest 120
Nulitatea 121
Sărmana absență 122
Maestrul umbrelor 123
Melcul stelar 124
Stele refugiate 125

ȚARA VERTICALĂ (1972) 127

PELERINAJE 127

Pelerinaje 128
Hilandar 129
Calenici 130
Jicea 130
Sopociani 131
Manasia 132
Sântandreia 133

IZVORUL LUI SAVA 133

Izvorul lui Sava 133
Viața Sfântului Sava 134
Sfântul Sava 135
Păstoritul Sfântului Sava 136
Făurăria Sfântului Sava 137
Școala Sfântului Sava 138
Călătoria Sfântului Sava 139
Sfântul Sava la izvorul său 140

CÂMPIA MIERLEI 141

Câmpia Mierlei 141
Cină pe Câmpia Mierlei 142
Cântecul mierlei 143
Lupta de pe Câmpia Mierlei 144
Purtătorul coroanei de pe Câmpia Mierlei 145
Războinicii de pe Câmpia Mierlei 146
Misiunea mierlei 147

TURNUL-DE-CRANII 147

Turnul-de-cranii 147
Inițierea lui Gheorghe cel Negru 148
Gheorghe cel Negru 149
Un trandafir peste Cegar 150
Bocet 151
Moartea lui Gheorghe cel Negru 152
Cântecul Turnului-de-Cranii 153

ÎNTOARCEREA LA BELGRAD 154

Întoarcerea la Belgrad 154
Cetatea de Sus 155
Terazie 156
Câmpul Vrăjitorului 157
Turnul Neboișa 158
Marea Doamnă Dunărea 159
Belgradul 160

SAREA LUPILOR (1975) 161

PROSTERNARE ÎN FAȚA LUPULUI ȘCHIOP 161

1. (Reîntoarce-te umilit în vizuină) 161
2. (M-am prosternat în fața ta) 162
3. (Primește darurile mele sărăcăcioase) 163
4. (Întoarce-ți privirea spre mine) 164
5. (Ia-ți piatra de pe inimă) 164
6. (Dă-mi voie să mă apropii) 165
7. (Reîntoarce-te în vizuină) 166

LUPOAICA DE FOC 167

1. (Lupoaica zace) 167
2. (Ei închid lupoica) 168
3. (Ei prind lupoaica în curse oțelite) 169
4. (Lupoaica se scaldă-n azur) 170
5. (Lupoaica se ridică în două labe) 171

RUGĂCIUNE PENTRU PĂSTORUL LUPILOR 172

1. (Noi te rugăm păstor al lupilor) 172
2. (Stârpește-ne ori ne acceptă) 173
3. (Prinde-ni-l pe tata-netată) 174
4. (Toiagul tu rupe-ți-l în trei) 175
5. (Nu ne lăsa singuri aici) 176

ȚARA LUPILOR 177

1. (Nu văd tată însorita noastră țară) 177
2. (Văd fiule adormita noastră țară) 178

3. (Nu văd tată frumusețea noastră de țară) 179
4. (Văd fiule răstignită țara noastră) 180
5. (Văd tată lupul) 180
6. (Văd printre coastele lupului fiule) 181

LAUDĂ PENTRU PĂSTORUL LUPILOR 182

1. (Bucură-te păstor al lupilor) 182
2. (Ne-am smuls propriile noastre labe) 183
3. (În preajma noastră lâna mielului) 184
4. (Zburăm în întâmpinarea ta) 185
5. (Bucură-te umbră brună) 186

URMELE LUPULUI ȘCHIOP 187

1. (Hăitașii cară pe umeri) 187
2. (Lupul șchiop mângâie cu labele securea) 188
3. (Lupul șchiop zboară pe sub pământ) 189
4. (Lupul șchiop poartă-n spinare) 190
5. (Umblă prin lume lupul șchiop) 191

BASTARDUL LUPILOR 192

1. (Sub urechi să mă ascund) 192
2. (Fără să vă cer permisiunea) 193
3. (Pornesc în căutarea adevăratului meu tată) 194
4. (Bat mereu cu ciocanul cu pumnul cu capul) 195
5. Cobor cu lupii mei) 196
6. (Mă reîntorc călare pe lupul meu fruntaș) 197
7. (Lătrați) 198

CARNE VIE (1975) 200

Constelație terestră 200
Idolul de Vârșeț 201
Cascada întinerită 201
Cetățeanul necunoscut 202
În satul străbunilor 203
Cizmulița roșie pierdută 204
Timp măturat 205
Ultimul joc 206
Plimbare circulară 207
Ora de poetică 208
Sub semnul lupilor 209
Chestiuni indecente 210
De-a facerea lumii 211
Origine lupească 212
Ochi de lup 213
Tatăl vitreg al lupilor 214
Corabia albă 215
Coarne rupte 216
Lumea de dincolo 217
Tandrețea lupilor 218
Tinerețe nesfârșită 219
Ca între rude 219
Secret ridicol 220
Umbră de lup 221
Întâlnirea cu străbunii 222
Patronul grânelor 223
Călătorie celestă 224
Căruciorul de Vârșeț 224
Nimicul frumos 225

CASA DIN MIJLOCUL DRUMULUI (1975) 227

PAZNICUL CASEI 227

Apăr 227
Stelă 228
Cântec purtător de pace 229
Biblioteca din Belgrad 230

ZIDUL 231

1. (Ochi în ochi cu zidul) 231
2. (Lichen dac-aș fi) 232
3. (Stinge-te iarbă) 233
4. (Și tu) 233

BLÂNDEȚE ÎNARMATĂ 234

1. (Cerul cerul e-albastru) 234
2. (Când disperi) 235
3. (Ani și ani) 235
4. (Pământul pământu-i mut) 236

CASA DIN MIJLOCUL DRUMULUI 237

1. (Casa noastră-i în mijlocul drumului) 237
2. (De-atunci monștrii începuseră să iasă la drum) 237
3. (Odată și-odată se va desprinde de pământ) 238
4. (Drumul își vede și pe mai departe de-ale sale) 238

ROZA VÂNTURILOR 239

Negre migrări 239
Învierea statuii poetului 240
Cornul de Aur 241
Stânci curtate 242

INCIZIE (1980) 244

Dejunul în metropolă 244
Soluție absurdă 245
Casa 246
Trecătorul și plopul 247
Declarație de dragoste 248
Limba rândunicii 248
Legenda metropolei 249
Poșta secretă 250
Capul Bunei Speranțe 251
Tratat despre rouă 252
Monstrul străzilor 253
Educația onirică 254
Frumosul hulitor 255
Omul pe patru roți 255
Școala superioară de iubire 256
Respectarea osiei 257
Mormântul lui Rastco Petrovici 258
Refugiul poeților 259
Marii tăcuți 260
Logodnicul morții 261
Originea iubirii 261
Tei întorși acasă 262
Sfat grozav 263
Cântec de metropolă 263

GRĂDINA DE FIER (Postume) 264

CUTIA MICĂ 264

Cutia mică 264
Admiratorii cutiei mici 265
Meşterii cutiei mici 266
Proprietarii cutiei mici 267
Chiriaşii cutiei mici 268
Duşmanii cutiei mici 269
Victimele cutiei mici 270
Examinatorii cutiei mici 271
Binefăcătorii cutiei mici 272
Prizonierii cutiei mici 273
Ultima ştire despre cutia mică 274

Lector: ECATERINA ŢARĂLUNGĂ
Tehnoredactor: VASILE CIUCĂ

Tipărit: Semne' 94

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026